Jaarstukken Dantumadiel 2023

gemeente dantumadiel

Voorwoord

Dantumadiel sluit 2023 financieel positief af en versterkt daarmee haar financiële basis
De gemeente Dantumadiel heeft 2023 afgesloten met een positief rekeningresultaat van € 3,9 mln.
Daarnaast is de algemene reserve toegenomen tot € 12,8 mln.
Met deze cijfers is een mooie volgende stap gezet om een financieel gezonde gemeente te zijn en te blijven.
Een belangrijk fundament om richting de toekomst plannen te kunnen ontwikkelen en te realiseren.

Het positieve resultaat is behaald door een aantal grote (incidentele) meevallers: participatiebudget, grondbedrijf, overheidsgelden voor opvang van Oekraïners en de algemene uitkering. Enerzijds zijn dit meevallers vanuit Rijksbeleid en anderzijds is dit het gevolg van het kostenbewustzijn binnen onze organisatie.

Het jaar 2023 stond in het teken van de ontvlechting van de centrumregeling en de opbouw van de nieuwe organisatie. Inmiddels is de eigen ambtelijke organisatie en aantal maanden succesvol aan de slag. De sfeer is goed en er is veel positieve energie.

Daarnaast werpt het Rijksbeleid nog steeds zijn schaduw vooruit richting de financiën van 2026 en verder.
Al met al een dynamische tijd waarin een gezond financieel fundament de basis is om invulling te kunnen geven aan de raadsvisie en -doelen voor de komende jaren.

Namens het college van B&W,
Wethouder Rommy Kempenaar

Inleiding

Hierbij presenteren wij u de jaarstukken 2023 van de gemeente Dantumadiel.

De rekening sluit met een voordelig saldo van € 3.896.000.

In het hoofdstuk rekeningresultaat vindt u de belangrijkste oorzaken die geleid hebben tot dit positieve resultaat. Dit bedrag is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. In het bijgevoegde voorstel zal aan uw raad worden voorgelegd hoe dit resultaat kan worden bestemd.

Volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaan de jaarstukken uit een jaarverslag en een jaarrekening. Het jaarverslag (deel I) bevat onder andere de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen is opgenomen. Daarnaast bevat het jaarverslag de programmaverantwoording. Hierbij wordt gewerkt met programma's die niet zijn gekoppeld aan hoofdfuncties, maar aan de door de gemeenteraad vastgelegde programmastructuur met de bijbehorende gekozen thema's.

Per programma is het doel en de rolneming geformuleerd en per onderliggend thema omschreven:

- *De voorgenomen bestuurlijke activiteiten in 2023* (deze zijn conform de begroting 2023). Het BBV verplicht deze voorgenomen activiteiten in de jaarrekening op te nemen. Een positieve bijkomstigheid is dat het de leesbaarheid en de vergelijking met wat er is bereikt en wat hiervoor gedaan is, bevordert);
- *Rapportage op de voortgang van de doelen* (door middel van stoplichten wordt de voortgang aangegeven).

	Vinkje: realisatie doelstelling is gehaald/gereed
	Groen: realisatie doelstelling ligt op schema
	Oranje: realisatie doelstelling loopt vertraging op
	Rood: realisatie doelstelling is niet gehaald

- *Wat er in 2023 is bereikt en wat daarvoor is gedaan* (hier is weergegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden in het afgesloten begrotingsjaar);
- *Wat de uitvoering heeft gekost* (per programma, onderverdeeld in thema's, zijn opgenomen de werkelijke baten en lasten en de begrote baten en lasten na de begrotingswijzigingen).In overeenstemming met de begroting zijn de baten en lasten niet per product afzonderlijk opgenomen, maar per thema.
    - Wanneer de afzonderlijke verschillen van baten en lasten per thema groter zijn dan € 50.000, of een noemenswaardige oorzaak heeft, worden deze verschillen nader toegelicht.
    - Wanneer een 'min' teken voor een bedrag is afgedrukt betekent dit een nadeel.
    - De cijfers worden in de tabellen afgerond op duizendtallen, waardoor er afrondingsverschillen kunnen ontstaan in de tabellen.
    - In de toelichting wordt een incidenteel verschil aangeduid met een 'I' en wordt een structureel verschil aangeduid met een 'S'.
    - In alle programma's zijn verschillen zichtbaar op de uitvoeringskosten. Op totaal niveau betreft dit een voordeel welke in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht wordt.

Aan het eind van ieder programma is een totaal overzicht opgenomen met daarbij de eventuele afwijkingen met betrekking tot opnames uit c.q. stortingen in reserves.

De jaarrekening (deel II) bestaat uit de balans met toelichting, een kort cijfermatig overzicht van baten en lasten en een aantal bijlagen.
Wij willen een ieder dankzeggen die op zijn of haar wijze heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze jaarstukken.

Rekeningresultaat

Resultaatanalyse

Omschrijving	Begroting voor wijziging (x € 1.000)	Begroting na wijziging (x € 1.000)	Werkelijk (x € 1.000)	Saldo (x € 1.000)
Programma's	-36.625	-40.494	-37.878	2.616
Dekkingsmiddelen, onvoorzien	38.489	37.568	38.133	565
Resultaat voor bestemming	1.865	-2.926	255	3.181
Mutaties in reserves	1.069	5.758	3.642	-2.117
Resultaat jaarrekening 2023 (voordelig)	2.934	2.832	3.896	1.064

De belangrijkste afwijkingen tussen de bijgestelde begroting (2e tussentijdse rapportage) en de realisatie zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Omschrijving (op hoofdlijnen)	Bedrag (x € 1.000) += meevaller -= tegenvaller
Programma 1	
Er is een voorziening Overbezetting ontvlechting opgenomen voor de verplichting om mee te betalen aan de Overbezetting als gevolg van de ontvlechting. Over de exacte hoogte van deze verplichting loopt een arbitragezaak.	-850
Programma 3	
Vreemdelingen: De kosten ten behoeve van Vreemdelingen, en meer specifiek de opvang van ontheemde Oekraïners, vallen lager uit dan verwacht. Het Rijk stelt op basis van een norm een vergoeding beschikbaar. Ook de kosten voor de inrichting van de opvanglocaties (transitiekosten) zijn nu meegenomen en vallen onder de rijksvergoeding.	669
Sociale werkvoorziening: De kosten van het SW-bedrijf zijn hoger dan opgenomen in onze begroting. Hier staan inkomsten tegenover uit het participatiebudget algemene uitkering. Per saldo is dit dus resultaatneutraal.	-527
Jeugd: In het vierde kwartaal 2023 constateren we een behoorlijke stijging van het aantal duurdere trajecten.	-318
Participatie: In 2023 is het minimumloon met 10% gestegen. Het Rijk heeft dit gecompenseerd door het BUIG-budget te verhogen, vandaar het hogere bedrag. Er is geen significante stijging zichtbaar in het aantal inwoners met een uitkering op grond van de Participatiewet (waaronder Bbz), IOAW, en IOAZ. Dit is de afgelopen jaren stabiel. Vanwege de stijging van het minimumloon zijn ook de uitkeringen gestegen en daarmee wordt er ook een hoger bedrag aan uitkeringen verstrekt.	206
Programma 5	
Grondbedrijf: een voordeel van € 240.000 op de woningbouw exploitaties. Dit betreft (tussentijdse) winstnemingen.	240
Programma 6	
Openbare ruimte: in de begroting is rekening gehouden met kapitaallasten ten gevolge van investeringen. Door lagere en uitgestelde investeringen zijn de kapitaallasten ook lager.	345
Algemene dekkingsmiddelen/Overhead	
Algemene uitkering: de rijksmiddelen jeugdzorg via de algemene uitkering zijn in eerste instantie op 75% geraamd van de rijksbijdrage. Dit op grond van de begrotingsrichtlijnen van de provincie. In de meicirculaire zijn deze middelen volledig toegekend (100%).	731

Omschrijving (op hoofdlijnen)	Bedrag (x € 1.000) += meevaller -= tegenvaller
Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Dantumadiel € 0,250 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	250
Overig	318
Totaal verschil ten opzichte van de gewijzigde begroting	**1.064**

Inhoudsopgave

Voorwoord 2
Inleiding 3
Rekeningresultaat 4
Programmaverantwoording 8
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer 9
Programma 2: Mienskip 17
Programma 3: Soarch en Wolwêzen 23
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje 33
Programma 5: Wenjen en Omjouwing 37
Programma 6: Iepenbiere Romte 47
Algemiene dekkingsmiddels 53
Overhead 56
Heffing VPB 58
Onvoorzien 59
Paragrafen 60
Paragraaf lokale heffingen 61
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 65
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 71
Paragraaf financiering 77
Paragraaf bedrijfsvoering 80
Analyse begrotingsrechtmatigheid 87
Paragraaf Verbonden partijen 89
Paragraaf grondbeleid 102
Paragraaf subsidies 104
Jaarrekening 107
Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling 108
Balans per 31 december 2023 115
Toelichting op de balans per 31 december 2023 119
Rechtmatigheidsverantwoording 137
Schatkistbankieren 138
Niet in de balans opgenomen verplichtingen 139
Gebeurtenissen na balansdatum 140
Overzicht van baten en lasten 2023 141
WNT-verantwoording 2023 Gemeente Dantumadiel 142
Verantwoording ten aanzien van SiSa 144
Vaststellingsbesluit 150

Jaarverslag Dantumadiel 2023

gemeente dantumadiel

Programmaverantwoording

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Programmaportefeuillehouder: N.L. Agricola, R. Kempenaar

Inleiding:
Het gemeentebestuur van Dantumadiel gaat voor een sterke autonome en herkenbare gemeente die dichtbij haar inwoners staat. De samenwerking tussen gemeente, inwoners en ondernemers staat daarbij centraal. Het opheffen van de centrumregeling zorgt ervoor dat hier de komende bestuursperiode nog meer de nadruk op komt te liggen. Het gemeentelijke bestuur komt daarmee de komende periode voor een grote uitdaging te staan als het gaat om de opbouw van de nieuwe organisatie en de bijbehorende ontvlechting van gemeente Noardeast Fryslân. De gemeente Dantumadiel gaat zich de komende tijd vol inzetten op de opbouw van een nieuwe eigen organisatie, waarbij Dantumadiel een toegankelijke organisatie wil zijn met focus op klantgerichte dienstverlening welke goed is toegesneden op de toekomst. Dit voortkomend uit de kernwaarde van het coalitieakkoord 'Sosjaal en Tichtby'. Hierbij is de doelstelling om in ieder geval de dienstverlening op het niveau te behouden zoals het nu is en om alle inwoners een passend digitaal of fysiek kanaal te bieden om contact te zoeken met de gemeentelijke organisatie. Belangrijk speerpunt is om rekening te houden met de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Dantumadiel wil inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap en talentontwikkeling.

De basis voor een sterke autonome gemeente wordt gevormd door een robuuste financiële positie met oog voor structurele en incidentele kosten. Het opstellen van een toekomstbestendige lange termijn visie van de financiële positie en een overzichtelijke financiële verantwoording zullen hierbij de speerpunten zijn.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente. Het realiseren en behouden van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda. Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). Belangrijk is om op de samenwerking te blijven investeren. Tevens zal er verder worden ingezet op het voorkomen en bestrijden van ondermijning in de gemeente. Het gevoel van veiligheid wat wordt ervaren door de inwoners is daarbij een belangrijke maatstaaf.

Onze democratie is een groot goed. Daar is ook in Dantumadiel veel aandacht voor. Het is van belang dat inwoners centraal staan en invloed hebben op en de eigen woon- en leefomgeving. We bieden inwoners heldere kaders voor burgerparticipatie: we geven als overheid ruimte en duidelijkheid.

Doelen	**Activiteiten**	**Voortgang jaarrekening**	**Toelichting Jaarrekening**
De dienstverlening op het zelfde niveau behouden ondanks ontvlechting.			
	Klant in Focus Tool gebruiken om de klanttevredenheid voor en na ontvlechting te meten.		
	Één loket aanbieden voor dienstverlening richting inwoners en ondernemers voor afhandeling van het grootste gedeelte van de vragen.		In de huidige situatie hebben we al een goedwerkend KCC staan. Bij de opbouw van de organisatie wordt de huidige werkwijze overgenomen en in de komende jaren verder geoptimaliseerd

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Voor elke inwoner en ondernemer een passend kanaal aanbieden om contact te zoeken met de gemeente (digitaal of fysiek).		De gemeente wil in de nieuwe organisatie mensen met eerstelijn contact vooropzetten. Denk hierbij aan het KKS, de bedrijvencontactfunctionaris en dorpencoordinator. Om door als organisatie dienstbaar te zijn aan deze medewerkers de dienstverlening nog verder te optimaliseren. Dit wordt bij de opbouw van de nieuwe organisatie verder uitgewerkt.
Aantrekkelijk werkgever worden in de nieuwe organisatie			
	Traineeships bieden en talent tot bloei laten komen.		Er zijn veel jonge mensen en een aantal trainees aangenomen. In 2024 wordt verder vorm en inhoud gegeven aan bloei en ontwikkeling.
	Secundaire arbeidsvoorwaarden aantrekkelijk maken.		Personeel dat via de plaatsingsprocedure overkomt naar de nieuwe organisatie behouden hun rechten. In 2024 worden de arbeidsvoor-waarden verder geoptimaliseerd.
	Enthousiasmeren van studenten van de diverse scholen (LBO, MBO, HBO) in de regio.		De strategie is licht veranderd. In plaats van schoolbezoeken, maken onze jonge mensen steeds meer deel uit van netwerken van jonge werken en studenten. We geloven dat dit een goede strategie is.
	Rol voor hogescholen bieden in de opbouw van de organisatie.		De Universiteit Twente en het Kennislab zijn betrokken bij de ontwikkeling. Het zorgt voor contacten met MBO en HBO instellingen en bewaakt ook de realisatie van de visie die we hebben.
	Een werkomgeving creëren waarin werknemers zich kunnen ontplooien.		Dit is vastgelegd in onze organisatiefilosofie. Er wordt gestart met diverse trainingen op dit gebied voor het management.
Veilige woon- en leefomgeving versterken.	Onderzoek doen naar veiligheidsgevoel in de gemeente om doel SMART te kunnen maken.		

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Project veilig buitengebied uitvoering geven (gericht op ondermijning).		Er zijn huisbezoeken afgelegd in het buitengebied gericht op preventie van ondermijning. Daarmee heeft Dantumadiel een certificaat met de eerste ster van het ccv verdiend.
	Project bedrijventerreinen (gericht op ondermijning)		Dit project is in verband met onderbezetting van het team niet actief uitgezet.
	Bibobscan uitvoering geven.		Er is een vastgesteld bibob beleid. Er is beperkt uitvoering aan gegeven. In 2024 is herijking nodig.
	Signaaltafel bijeenkomsten uitvoering geven.		Er zijn bijeenkomsten georganiseerd en is uitvoering aan de signaaltafels gegeven. In het kader van de opbouw zal in 2024 gestart worden met een lokaal Dantumadiels informatie overleg (LIO)
	Meerjarige visie ontwikkelen op inzet en prioritering toezichthouders publiek domein.		Het huidige beleid is voortgezet vanwege de ontvlechting. In 2024 komt er nieuw beleid.
	Voorkomen jeugdoverlast door inzet jeugdboa en stakeholders.		De aanpak van jeugdgroepen en groepsoverlast is een doorlopend proces waarbij het team veiligheid de regie voert. Per overlastsituatie wordt een aanpak op maat uitgewerkt. Hierin hebben naast politie, jongerenwerkers, hulpverleners GT, ambt veiligheid ook de toezichthouders/boa's een belangrijke rol. Met het erkennen en beschikbaar stellen van capaciteit van (jeugd)boa's op dit thema wordt de aanpak versterkt. In 2023 zijn de boa's zijn ingezet mbt jeugdoverlast. In 2024 wordt met de nieuwe boa's de samenwerking verder uitgebouwd.
Burgerparticipatie faciliteren waar nodig en te handelen vanuit de ja mits houding.			

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Proces voor participatie verbeteren door duidelijke kaders vast te leggen.		Digitaal Participatieplatform De Stem van Dantumadiel is afgerond en geëvalueerd. In de nieuwe organisatie zal gewerkt worden aan participatiekaders. Tevens ingegeven door de omgevingswet.
	Memo Contactmomenten in de praktijk brengen.		Dit proces loopt. Evaluatie moet nog plaatsvinden.
Robuuste financiële positie behouden zowel incidenteel als structureel			
	Lange termijn visie opstellen financiële situatie.		Met de nota “kaders risicomanagement en weerstandsvermogen per 1-1-2024” is opvolging gegeven aan de programmadoelen “robuuste financiële positie behouden zowel incidenteel als structureel” en “lange termijn visie opstellen financiële positie”. In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegrot ing en de jaarrekening zullen we in het vervolg hier aandacht aan besteden. Besluitvorming was in raad van 27 februari 2024.
	Beheersbaar houden van de exploitatiekosten van de organisatie te benchmarken aan de huidige kosten van de centrumregeling.		In 2024 wordt in de Turaps expliciet gerapporteerd op afwijkingen in de begroting.
	Meetbaar maken in samenwerking met financiën (dashboard)		In samenwerking met de raad en de auditcommis-sie moet bekeken wor-den hoe deze activiteit het beste uitgevoerd kan worden. Vanaf 2024 wordt wel gebruik ge-maakt van het dash-board van de VNG.

Onderwerp beleidsdocumenten
Dienstverlening
Programmaplan Opbouw Dantumadiel 2024
Visie ‘Dantumadiel krijgt het voor elkaar’
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

Onderwerp beleidsdocumenten
Veilige woon en leefomgeving
Veiligheidsagenda Dantumadiel 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)
Handhavingsarrangement met politie (2022)
Evenementenbeleid gemeente Noardeast Fryslan 2021-2024
Krachtig en eigentijds bestuur
Raadsakkoord 2022-2026
Coalitieakkoord 'Sosjaal en Tichtby'
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
Gezond financieel beleid voor de lange termijn
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Gemeente Dantumadiel Noardeast-Fryslân	Via een centrumregeling en een dienstverleningshandvest is de ambtelijke dienstverlening door Noardeast-Fryslân aan Dantumadiel vastgelegd en daarmee is de gemeente Noardeast-Fryslân een belangrijke partij bij het realiseren van doelstellingen door alle programma's heen.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	0,03	n.v.t.	31-12-2023
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	0,03	n.v.t.	31-12-2023
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2023	824,84	n.v.t.	31-12-2023
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	0.00	n.v.t.	31-12-2023
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2022	3,00	8,00	01-03-2024
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2022	0,30	2,30	01-03-2024
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2022	2,60	4,50	01-03-2024
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2022	0,30	1,40	01-03-2024
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2022	2,90	6,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen begroting
Externe inhuur		Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	CBS
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
101 Bestuur	0	0	8	8
102 Dienstverlening	227	207	171	-36
103 Veiligheid	44	44	52	8
Totaal baten	**271**	**251**	**230**	**-20**

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Lasten				
101 Bestuur	-1.731	-3.529	-3.805	-276
102 Dienstverlening	-585	-635	-535	100
103 Veiligheid	-1.684	-1.692	-1.600	93
Totaal lasten	**-4.000**	**-5.856**	**-5.939**	**-84**
Saldo baten en lasten	**-3.728**	**-5.605**	**-5.709**	**-104**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	489	2.084	1.482	-602
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**489**	**2.084**	**1.482**	**-602**
Resultaat	**-3.240**	**-3.521**	**-4.227**	**-706**

Toelichting op de verschillen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S		Bedragen x € 1.000	
Baten				**-20**
101 Bestuur			**8**	
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	8		
102 Dienstverlening			**-36**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-36		
103 Veiligheid			**8**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	8		
Lasten				**-84**
101 Bestuur			**-276**	
Er is een voorziening overbezetting ontvlechting opgenomen voor de verplichting om mee te betalen aan de Overbezetting als gevolg van de ontvlechting. Over de exacte hoogte van deze verplichting loopt een arbitragezaak.	I	-850		
De uitgaven voor Opbouw organisatie Dantumadiel 2024 zijn lager dan begroot, omdat activiteiten doorschuiven naar 2024. De restant budgetten worden overgeheveld naar 2024.	I	602		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-28		
102 Dienstverlening			**100**	
De afdracht rijksleges rijbewijzen en reisdocumenten is lager dan geraamd.	I	71		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	29		
103 Veiligheid			**93**	
Bijdrage uitvoering taken wet verplichte GGZ 2023 aan Veiligheidsregio lager dan geraamd. Ook een voordeel op de kosten uitvoering drank- en horecawet.	I	45		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	48		
Saldo baten en lasten				**-104**

Specificatie reserveringen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Reserves		Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		
Onttrekkingen		**0**
De uitgaven voor het programmaplan 2024 en ontvlechting zijn conform de begroting. Programmaplan Dantumadiel 2024 begroot en besteed € 678.000 Ontvlechting begroot en besteed € 56.000 Opbouw organisatie Dantumadiel 2024 begroot € 1.350.000 en besteed afgerond € 748.000	0	
	-602	
.		
Totaal Reserveringen		**-602**

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Programmaportefeuillehouder: L.N. Agricola, R. Kempenaar, G. Wiersma

Inleiding:

Vitale en levendige dorpen vormen de basis voor verbinding en sociale samenhang in de gemeente. Het is daarom belangrijk initiatieven voor activiteiten en evenementen blijvend te ondersteunen. De gemeente Dantumadiel wil onderzoeken waar de kracht van de inwoners zit en waar inwoners ondersteuning nodig hebben als het gaat om het versterken van de sociale samenhang. Een toekomstbestendige omgeving wordt gevormd door het op peil houden van voorzieningen zoals scholen, winkels en huisartsen. Daarbij wil de gemeente oog hebben voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Er is extra aandacht voor de jeugd. Hen wordt een goed toekomstperspectief geboden als het gaat om de toekomstbestendigheid van onze regio. Het is van belang om kansen te bieden aan de jeugd door goed onderwijs, sport, cultuur te blijven stimuleren.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
Sociale samenhang behouden en waar nodig en mogelijk versterken.	Onderzoeken waar de kracht van de onze inwoners zit en waar de uitdagingen (mogelijkheden) liggen om te benutten.		
	Ondersteunen en versterken van initiatieven uit de lokale samenleving.		Going concern
	DOM's doorontwikkelen naar structurele werkwijze (dorpsbudgetten).		Er zijn door de raad middelen beschikbaar gesteld. Eind december lag er een regeling dorpsbudgetten. Binnenkort volgt besluitvorming. De werkwijze van de doorontwikkeling van de DOM-methodiek binnen de gemeente moet nog uitgewerkt worden.
	Onderzoeken hoe we jongeren kunnen betrekken bij gemeentelijke beslissingen.		De jongerenwerkers hebben gesprekken gevoerd. De uitkomsten volgen.
	Implementeren van het nieuwe welzijnsbeleid.		Dit loopt volgens planning.
De maatschappelijke voorzieningen in de dorpskernen toekomstbestendig, betaalbaar en bereikbaar te maken en waar nodig te verbeteren.			

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Onze sportaccommodaties toekomstbestendig maken (o,a. vervangen in Feanwalden).		Project Feanwâlden gaat in 2024 de volgende fase in.
	Verenigingen en dorpshuizen ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van hun accommodaties.		De subsidieregeling m.b.t. duurzaamheidsmaatregelen loopt door in 2024. De aanvraagtermijn voor de subsidieregeling m.b.t. energiecompensatie is onlangs verlengd naar 31 december 2023. Aanvragen die voor deze datum worden ingediend worden begin 2024 afgehandeld.
	Volgens ANNO voorstel pilots met bloeizones in de dorpen ontwikkelen.	✗	Initiatieven worden actief ondersteund maar niet zozeer vanuit de titel bloeizone.
	Meer ruimte bieden voor uitdagende speel- en sportvoorzieningen en bewegen in de openbare ruimte.		Wordt verder opgepakt in 2024.
	Het IHP doorontwikkelen en uitvoering geven aan de planning.		Er zijn voorbereidingen op het beleid gemaakt.
	Actieve financiële inspanning voor financiering brede school in Feanwalden.		De gemeenteraad heeft 18 miljoen beschikbaar gesteld (via de PPN). Voor de financiering zijn de middelen beschikbaar.
In 2025 is het aanbod van culturele activiteiten in Dantumadiel met 10% toegenomen t.o.v. 2022	Onderzoek naar het aanbod van culturele activiteiten om smartdoel te kunnen meten.		
	Aanjaagregeling Cultuur beter onder de aandacht van de inwoners brengen.		Hier wordt opnieuw aandacht aan besteed 2024.
	Culturele mogelijkheden, zowel actief als passief, voor jongeren vergroten en beter faciliteren (poppodium, festival, jeugdtheater)	✓	Loopt door in 2024.
	Volwassenfonds sport en cultuur promoten (is nu een pilot, zo mogelijk permanent maken).		In 2023 hebben er 50 inwoners gebruik gemaakt van het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Ook in 2024 gaat de gemeente door met de samenwerking.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	In het kader van preventie sport- en cultuuractiviteiten aanbieden aan jongeren (buurtsporcoaches en jongerenwerkers).		'Tiid foar Aksje' is in uitvoering. Beweegteam vakantieactiviteiten, gesprekken ROOBOL pilot starten verrijkte schooldag.
	It organisearjen fan in Fryske wike mei de Anno-gemeenten.	✓	Yn de wike fan 21 febrewaris (yn-ternasjonale dei fan de memme-taal) is yn gearwurking mei de Anno gemeenten in Fryske wike organisearre.
	It organisearjen fan in jierliks werkomkommende aktiviteit yn it basisûnderwiis oangeande it Frysk.		4 skoallen ha meidien oan it projekt oer it skriuwen fan ferhalen. Skoallen ha fia in lesprogramma hjir mei dwaande west. Ek hat skriuwster Lida Dijkstra de skoallen besocht en in skriuwles fersoarge.
Onze jongeren meer en structureler de kans bieden om hun talenten volledig te ontwikkelen			
	Faciliteren en stimuleren van projecten gericht op talentontwikkeling (zoals het project bouwen aan ambitie).		Met de scholen worden er regelmatig challenge's georganiseerd. Voortgang van projecten zijn te vinden op de website van Kennislab NOF.
	Uitvoering geven, evalueren en doorontwikkelen van het 'Project tiid foar aksje, waai mar mei' en project Maatschappelijke Diensttijd.		Dit loopt volgens afspraken.

Onderwerp beleidsdocumenten
Sociale verbondenheid
It is oan jo!
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
Dorpen- en wijkenbeleid 2023-2026
Cultuurnota 'Kultuer tichtby, tichtby Kultuer' (2022)
Voorzieningenniveau
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFK
Naar een regionaal voorzieningenspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen (2016)
Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
Kennislab
Integraal Huisvestingsplan onderwijs Dantumadiel

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Niet-Sporters	%	2022	55,50	46,40	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
201 Voorzieningen	0	13	109	96
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	161	176	177	1
203 Sport	0	136	142	6
204 Cultuur	0	19	19	0
Totaal baten	**161**	**344**	**446**	**102**
Lasten				
201 Voorzieningen	-26	-614	-340	274
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	-1.921	-2.339	-2.307	32
203 Sport	-241	-231	-206	25
204 Cultuur	-1.000	-969	-936	32
Totaal lasten	**-3.188**	**-4.153**	**-3.790**	**363**
Saldo baten en lasten	**-3.026**	**-3.809**	**-3.343**	**466**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	-208	-208	0
Onttrekkingen	120	924	520	-404
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**120**	**715**	**312**	**-404**
Resultaat	**-2.906**	**-3.094**	**-3.032**	**62**

Toelichting op de verschillen Programma 2: Mienskip

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S		Bedragen x € 1.000
Baten			**102**
201 Voorzieningen		**96**	
Integraal Zorgakkoord	I	108	
De gelden voor de regeling 7-pilot buurtzorg zijn volledig besteed. Deze uitkering is niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen.			
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-12	

Onderwerpen	I of S			Bedragen x € 1.000
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid			1	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	1		
203 Sport			**6**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	6		
204 Cultuur			**0**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	0		
Lasten				**363**
201 Voorzieningen			**274**	
Integraal Zorgakkoord	I	-108		
De gelden voor de regeling 7-pilot buurtzorg zijn volledig besteed. Deze besteding is niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen.				
Overgeheveld budget 2022 voor subsidie verduurzaamheidsmaatregelen.	I	360		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	22		
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid			**32**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	32		
203 Sport			**25**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	25		
204 Cultuur			**32**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	32		
Saldo baten en lasten				**466**

Specificatie reserveringen Programma 2: Mienskip

Reserves			Bedragen x € 1.000
Toevoegingen			
Geen verschillen			
Onttrekkingen		**- 404**	
Algemene reserve	**404**		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor het aanjaagfonds Kunst en Cultuur, totaal € 25.000. Hiervan is € 13.000 besteed.	12		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor st. muziekkorpsen en koren totaal € 20.000 Hiervan is afgerond € 12.000 besteed.	8		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor subsidie duurzaamheidsmaatregelen organisatie, totaal € 325.000. Hiervan is afgerond € 155.000 besteed.	170		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor subsidie energiecompensatie organisatie, totaal € 250.000.Hiervan is afgerond 61.000 besteed.	189		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor Campus Damwald, totaal € 132.500 en volledig besteed.	0		
In 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor herziening sportbeleid, totaal € 25.000.Hiervan nog geen middelen besteed.	25		

Reserves	Bedragen x € 1.000
Totaal Reserveringen	**-404**

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?
Programmaportefeuillehouder: G. Wiersma, K. Wielstra, R. Kempenaar **Inleiding:** De gemeente Dantumadiel vindt het van belang dat iedereen mee kan doen en dat alle inwoners in hun kracht kunnen staan. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. Inwoners hebben behoefte aan goede en doeltreffende zorg. De gemeente heeft een sleutelrol als het gaat om informatievoorziening gezinsondersteuning en opvoeding en wil hierin toegankelijk zijn. Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komen aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving. De gemeente Dantumadiel zal extra inzetten op contractmanagement met als doel fraudebestrijding en zelfverrijking in de zorg tegen te gaan. De resultaten hiervan komen ten gunste van armoedebestrijding, begeleiding en sociale activering samen met onze stakeholders (bijvoorbeeld Dokwurk). Daarnaast wordt er extra ingezet op de gevolgen van onze economische situatie zoals energiearmoede, schulden en eenzaamheid.

Doelen	**Activiteiten**	**Voortgang jaarrekening**	**Toelichting Jaarrekening**
Zelfredzaamheid vergroten van onze zorgbehoeftige inwoners.	Onderzoeken hoe we zelfredzaamheid gaan meten.		
	Ontwikkelen vrijwilligersvervoer	✔	De evaluatie is afgerond. Een actie is een vervolgonderzoek naar de ver-voersbehoefte van de inwoners van Dantumadiel. Over het vervolg moet nader overleg plaatsvinden.
	Implementatie nieuw welzijnsbeleid (inclusief jongerenwerk) met doarpsomtinkers en doarpsmoetingsplakken.		Dit loopt volgens planning.
	Jeugdhulp op scholen verder uitbreiden.		Na evaluatie wordt een plan van aanpak ontwikkeld.
	Inzetten van het gezinsplan bij jeugdhulp		We werken wel volgens de methodiek familiegroepsplan, maar verwoorden dit in het ondersteuningsplan.
	Meer bewustwording creëren laaggeletterdheid binnen onze organisatie.		Er wordt vervolg aan gegeven in de nieuwe organisatie.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Extra inzet op (digi)taalvaardigheid via bibliotheken.		Er zijn concretere plan-nen gemaakt met de Theun de Vriesschool in Feanwâlden en met de twee scholen in Damwâld. Op beide plekken begint in janua-ri/februari een wekelijke taalklas. Er zijn verdie-pende maatwerk ge-sprekken gaande met de twee scholen in de Wes-tereen. Hoe naast de wekelijkse Digitaalhuis daar ook een wekelijkse taalklas georganiseerd kan worden.
Aantoonbare verschuiving realiseren van duurdere zorgtrajecten naar goedkopere vormen van zorg.	Onderzoeken wat beïnvloedbare zorgkosten zijn door in gesprek te gaan met betrokken partijen zoals de gebiedsteams. Het doel is om 5% van die beïnvloedbare zorgkosten te reduceren, mede door meer aanbod in - en gebruik van algemene voorzieningen.		
	Fraude in WMO en Jeugd actiever bestrijden.		Er er inmiddels een op-zet gemaakt van casus-tafels WMO en Jeugdwet voor het verbeteren van de kwali-teit/rechtmatigheid in de toezicht op deze onder-delen. Dit geheel is on-der constructie en naar kwartiermaker Dantuma-diel overgedragen.
	Opvoedingsondersteuning toegankelijker en laagdrempeliger aanbieden		Dit wordt in 2024 opgestart.
	Extra inzet op gezonde levensstijl voor volwassenen.		Het PvA voor GALA is goedgekeurd. In samenwerking met verschillende partijen wordt er gewerkt aan de uitvoering hiervan in 2024 en verder op de verschillende thema's.
	Vrijetijdsbesteding aanbieden aan jongeren als preventie door middel van sport en cultuur (buurtsportcoaches en jongerenwerkers). + preventieakkoord.		Project wordt in 2024 verlengd en uitgebreid.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
Streven naar een samenleving waarbij iedereen kan participeren ondanks hun financiële positie. Dit willen we bereiken door het vaststellen van het actieplan armoede- en schuldenbeleid waarin we concrete acties opnemen om dit doel te bereiken.			
	Uitvoeren van de acties in het actieplan armoede- en schuldenbeleid, waaronder project Energiearmoede ook een plaats heeft.		De uitvoering verloopt volgens planning.

Onderwerp beleidsdocumenten
Langer leven in goede gezondheid
Gezondheidsbeleid 2014-2017
Meer maatschappelijke participatie
Kadernota ''samen leven, sterk voor elkaar'' (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
''Het nieuwe jongerenwerken DDFK''
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018(/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handhavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022 – 2025
Gunstiger opvoedklimaat
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk	Uitvoering Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Mobiliteitsburo Noordoost Fryslân	De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytstjerksteradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	De centrumgemeente is Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
	ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschap-pelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	3,20	4,20	01-03-2024
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	12,00	24,00	01-03-2024
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2022	1,90	2,40	01-03-2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2022	430,8	825,40	01-03-2024
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2022	0,00	1,00	01-03-2024
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2022	5,00	6,00	01-03-2024
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2022	70,90	72,20	01-03-2024
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2022	1,00	1,00	01-03-2024
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2023	318,60	344,80	01-03-2024
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2023	233,80	191,50	01-03-2024
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	9,00	11,10	01-03-2024
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	1,30	1,00	01-03-2024
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2023		0,30	01-03-2024
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	780,00	710,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.	DUO

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Ingrado
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
301 WMO (maatschappelijke participatie)	3.613	4.305	4.871	566
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	0	0	0	0
303 Inkomensondersteuning	7.166	6.864	8.895	2.031
304 Participatie	280	876	933	57
305 Jeugdwet	0	3	10	6
306 Gezondheid	0	158	7	-150
307 Welzijnswerk	637	390	529	139
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	513	513	668	155
Totaal baten	**12.208**	**13.107**	**15.912**	**2.805**

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Lasten				
301 WMO (maatschappelijke participatie)	-10.419	-9.820	-9.357	463
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	-152	-152	-116	35
303 Inkomensondersteuning	-8.720	-9.260	-11.038	-1.778
304 Participatie	-6.312	-6.700	-7.278	-578
305 Jeugdwet	-6.726	-6.939	-7.257	-318
306 Gezondheid	-954	-1.111	-967	144
307 Welzijnswerk	-1.003	-756	-906	-151
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	-1.363	-1.386	-1.457	-71
Totaal lasten	**-35.650**	**-36.124**	**-38.378**	**-2.254**
Saldo baten en lasten	**-23.442**	**-23.017**	**-22.466**	**551**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	35	320	75	-245
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**35**	**320**	**75**	**-245**
Resultaat	**-23.407**	**-22.697**	**-22.390**	**306**

Toelichting op de verschillen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		**2.805**
301 WMO (maatschappelijke participatie)		**566**
Vreemdelingen		
De uiteindelijke normvergoeding voor de opvang van ontheemde Oekraïners is hoger dan begroot. Deze vergoeding wordt bepaald op basis van de beschikbare opvangcapaciteit per een bepaalde datum, en een normvergoeding per dag. Ook de kosten die zijn gemoeid met de inrichting van de locaties vallen onder de rijksvergoeding. De afrekening verloopt via een Sisa-regeling. Zie ook bij de lasten.	I	416
De afrekening van Beschermd Wonen via het SDF is bij de 2e turap geschat op afgerond € 444.000. Deze is nu bijgesteld naar € 523.000.	I	78
Voor het hoofdlijnen akkoord GGZ een bijdrage ontvangen van de gemeente Leeuwarden.	I	72
303 Inkomensondersteuning		**2.031**
Wij ontvangen op grond van de participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen. Er is in 2023 meer ontvangen dan geraamd. Hier tegenover staan hogere uitgaven voor de bijstand.	I	636
In totaal een rijksvergoeding ontvangen van € 1.080.000 voor de energietoeslag 2023.	I	1.080
Nabetaling energietoeslag 2022 o.g.v. een vangnetregeling.	I	184
Wij ontvangen via een SISA regeling een vergoeding voor ondersteuning gedupeerde ouders toeslagenaffaire. Deze vergoeding is niet geraamd.	I	106
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	25

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
304 Participatie		**57**	
Via een SISA regeling ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor de uitvoering van de nieuwe wet inburgering. Deze middelen zijn niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan kosten voor hetzelfde bedrag tegenover.	I	57	
305 Jeugdwet		**6**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	6	
306 Gezondheid		**-150**	
Het volledige bedrag van de SISA regelingen GIDS gelden en GALA zijn nog niet besteed. De baten zijn hierop gebaseerd. Het betreft geoormerkte middelen.	I	-150	
307 Welzijnswerk		**139**	
Via de SISA regeling GALA ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor activiteiten in het beleidsveld Welzijnswerk. Dit bedrag is niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan kosten voor hetzelfde bedrag tegenover.	I	148	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-11	
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)		**155**	
Via de SISA regeling Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) en Nationaal Programma Onderwijs (NPO) ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor activiteiten in het beleidsveld Onderwijs. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan kosten voor hetzelfde bedrag tegenover.	I	129	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	26	
Lasten			**-2.254**
301 WMO (maatschappelijke participatie)		**463**	
Vreemdelingen	I	252	
De kosten ten behoeve van Vreemdelingen, en meer specifiek de opvang van ontheemde Oekraïners, vallen lager uit dan verwacht. Het Rijk stelt op basis van een norm een vaste vergoeding beschikbaar (zie ook baten). Op basis van de uitgangspunten van het Rijk leidt bovenstaande dit jaar tot een voordeel voor de gemeente.			
Huishoudelijke hulp	I	98	
Het aantal huishoudelijke hulp cliënten is stabiel gebleven t.o.v. 2022.Vanwege indexatie van het tarief is er voor gekozen om het budget 2023 niet bij te stellen. De werkelijke uitgaven zijn nu lager dan begroot.			
Vervoersvoorzieningen	I	52	
Het gebruik van vervoersvoorzieningen (rolstoelen e.d.) ligt lager dan verwacht.			
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	61	
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)		**35**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	35	
303 Inkomensondersteuning		**-1.778**	

Energietoeslag			
Het betreft het gebruik van de regeling deels nog van de energietoeslag 2022 en van de energietoeslag 2023. De toekenningen naar 130% van de bijstandsnorm is gedekt uit de algemene reserve. De rijksvergoeding voor de energietoeslag is een onderdeel van de baten. In totaal een rijksvergoeding ontvangen van € 1.264.000 voor de energietoeslag (€ 1.080.000 voor 2023 en een nabetaling van € 184.000 voor 2022 o.g.v. vangnetregeling.	I	-1.343	
Bijstand/IOAW/IOAZ	I	-430	
Wij ontvangen op grond van de participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen. Er is 2023 meer aan uitkeringen verstrekt dan geraamd. Hier staan hogere baten tegenover.			
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-5	
304 Participatie		**-578**	
Re-integratie en participatievoorzieningen			
Hogere uitgaven dan geraamd voor Dokwurk	I	-527	
Extra participatie middelen ontvangen van het Rijk in 2023 t.o.v. 2022.			
Via een SISA regeling ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor de uitvoering van de nieuwe wet inburgering. Deze kosten zijn niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan baten voor hetzelfde bedrag tegenover.	I	-57	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	6	
305 Jeugdwet		**-318**	
Voor de overschrijding van de begroting kunnen we zien dat we in Q4 een behoorlijke stijging zien van het aantal duurdere trajecten. Daarnaast zien we 1 opvallende maatwerkvoorziening die behoorlijk veel kost. Al deze stijgingen bij elkaar komen we inderdaad op een stijging van rond de €300.000 alleen in Q4.	S	-318	
306 Gezondheid		**144**	
Het volledige bedrag van de SISA regelingen GIDS gelden en GALA zijn nog niet besteed. De baten zijn hierop gebaseerd. Het betreft geoormerkte middelen.	I	150	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-6	
307 Welzijnswerk		**-151**	
Via de SISA regeling GALA ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor activiteiten in het beleidsveld Welzijnswerk. Dit bedrag is niet geraamd. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan baten voor hetzelfde bedrag tegenover.	I	-148	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-3	
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)		**-71**	
Via de SISA regeling Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) en Nationaal Programma Onderwijs (NPO) ontvangen wij een bijdrage van het Rijk voor activiteiten in het beleidsveld Onderwijs. Het betreft geoormerkte middelen. Hier staan kosten voor hetzelfde bedrag tegenover.		-129	
Verschillen kleiner dan € 50.000.		58	
Saldo baten en lasten			**551**

Specificatie reserveringen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	
Onttrekkingen	**-245**
Verhoging budget energietoeslag naar 130% van de bijstandsnorm begroot € 285.000. Werkelijke bestedingen € 40.000.	-245
Totaal Reserveringen	**-245**

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Programmaportefeuillehouder: , R. Kempenaar

Inleiding
De gemeente Dantumadiel wil bedrijvigheid blijven bevorderen en zorgen voor een gezond recreatie- en ondernemersklimaat. Door middel van de Versnellingsagenda en samenwerking met onze ondernemers streven we naar economische groei. Wij ondersteunen ondernemers daarbij actief bij het aanvragen van de beschikbare subsidies. We werken via diverse beleidsthema's aan een samenleving waarin maatschappelijke waardecreatie centraal staat. Zo willen we als gemeente bijdragen aan het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt, waarin meer mensen duurzaam aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. Daaraan werken we samen met regionale onderwijsinstellingen, buurgemeenten, provincie Fryslân, Dokwurk en werkgevers. Voor onze inwoners, maar ook voor mensen van buiten de gemeente, gaan we recreatieve voorzieningen zoals bijvoorbeeld Eeltsjemar verbeteren. In de positionering van Dantumadiel worden bestaande concepten zoals de Friese Wouden verder uitgebouwd met een lokale invulling.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
De arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen zoals praktijkgeschoolde arbeidskrachten, jongeren in een uitkeringssituatie, herintreders en ouderen groeit met 1,5% in de periode van 2023 - 2025.			
	Inzet van het Project meedoen via Dokwurk.		De pilot is in afrondende fase.Voortzetting in 2024.
	Als gemeente meer regie houden door de inzet van een accounthouder op de activiteiten Kenniswerkplaats en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.	✓	
	Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren in samenwerking met Wurkstart.		Diverse campagnes zijn inmiddels gestart vanuit Wurkstart.
	De positie van Dokwurk verstevigen door nog beter in te spelen op de lokale economie en huidige arbeidsmarkt.	✓	
Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland.			
	Doorontwikkeling van wurkstart (leven lang leren).		Project is in afrondende fase.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
Koppeling maken tussen uitdagingen op de arbeidsmarkt en duurzaamheid.			
	Projecten stimuleren vanuit de gemeente die zich richten op duurzaamheid, innovatie en arbeidsmarkt.		We proberen dit in ANNO verband op te pakken.
Vergroten van ondernemerstevredenheid	Meting laten uitvoeren door externe partij (0-meting en eindmeting).		
	Conform Convenant Bedrijventerreinen bedrijfskavels aanbieden.		Bestemmingsplan is bijna klaar. Aanbieden kavels kan nog niet.
	Betrekken ondernemers bij bereikbaarheid: onderzoek naar nieuwe westelijke Ontsluitingsweg Westereen.		De voorbereidingen zijn opgestart.
	Afronden detailhandelsvisie.		De visie moet nog worden vastgesteld door de raad.
	In 2025 onderzoek uitvoeren naar behoefte zondagsopenstelling		Onderzoek wordt in 2025 uitgevoerd.
Groei van de gastvrijheidssector (SMART maken aan de hand van de meting)	Meten en monitoren van verblijf en overnachtingen		
	Eeltsjemar toeristisch ontwikkelen.		Gesprekken met externen gevoerd, maar door gebrek aan ambtelijke capaciteit niet verder gebracht.
	Inzetten op branding en marketing.		Project BIS (Basisinfrastructuur RMT) loopt.
	Opstellen van een ontwikkelkader.		Projectplan opgesteld, start afhankelijk van ambtelijke capaciteit.
	Onderzoek naar optimalisatie van fiets- en wandelnetwerk.		Voor het uitvoeren van onderzoek en maken van een plan op netwerkniveau is (nog) geen ambtelijke capaciteit beschikbaar. Wel is in de afgelopen periode veel aandacht besteed aan trottoirs in opdracht van de raad en zijn plannen in de PPN 2024 verwerkt om bestaande structuren te verbeteren.
	Stimuleren initiatieven van inwoners.		Er worden diverse initiatieven ondersteund

Onderwerp beleidsdocumenten
Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân 2022-2035
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Verbeteren detailhandel en structuur
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid
Versnellingsagenda; Regiodeal Noordoost Fryslân
Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Land waar je landt: eropuit in de regio Noordoost Fryslân 2020-2030
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
IJswegencentrale Oostergo	Het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Functiemenging	%	2022	37,50	53,80	01-03-2024
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	147,40	174,10	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	LISA

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
401 Economie en werkgelegenheid	15	8	7	-1
403 Recreatie en toerisme	20	38	39	2
Totaal baten	**35**	**46**	**47**	**1**

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Lasten				
401 Economie en werkgelegenheid	-393	-480	-547	-67
403 Recreatie en toerisme	-66	-66	-56	10
Totaal lasten	**-458**	**-546**	**-603**	**-57**
Saldo baten en lasten	**-424**	**-500**	**-556**	**-56**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	-222	-222	-222	0
Onttrekkingen	378	465	459	-6
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**157**	**243**	**237**	**-6**
Resultaat	**-267**	**-257**	**-319**	**-62**

Toelichting op de verschillen Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			**1**
401 Economie en werkgelegenheid		**-1**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-1	
403 Recreatie en toerisme		**2**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	2	
Lasten			**-57**
401 Economie en werkgelegenheid		**-67**	
De lasten uit het Ondernemersfonds worden gedekt uit de Reserve tariefdifferentiatie OZB. In 2023 zijn er meer aanvragen gehonoreerd binnen het ondernemersfonds dan begroot. De uitgaven boven het geraamde bedrag komen ten laste van het resultaat.	I	-47	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-20	
403 Recreatie en toerisme		**10**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	10	
Saldo baten en lasten			**-56**

Specificatie reserveringen Programma 4: Wurk, bedriuw en Rekreaasje

Reserves	Bedragen x € 1.000
Toevoegingen	
Onttrekkingen	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	-6
Totaal Reserveringen	**-6**

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Programmaportefeuillehouder: G. Wiersma

Inleiding
De gemeente Dantumadiel wil investeren in de toekomst. Het woningtekort en de hoge energieprijzen zijn de grootste uitdagingen op dit gebied. Duurzaam wonen en aanbod van woningen is in korte tijd van groot belang geworden. Dantumadiel wil daarom de regie pakken op het aanbieden van sociale huur- en sociale koopwoningen en daarmee de doorstroom bevorderen en zo veel mogelijk inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. Hierbij wil Dantumadiel creatief en flexibel zijn, en verder kijken dan de traditionele woonvormen. Denk aan actief grondbeleid, kangoeroewoningen en flexibel wonen. Daarnaast dienen procedures versneld te worden om beter te kunnen inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. De nieuwe omgevingswet biedt hier goede kansen en mogelijkheden voor.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is om onze lokale samenleving duurzamer te maken. Veel bestaande woningen dienen verduurzaamd te worden. Dantumadiel wil onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit aan te pakken en samenwerken met de inwoners. Het opzetten van lokale energiecoöperaties wordt gestimuleerd en we helpen inwoners om hun eigen woning (beter) te isoleren en om energiebesparende middelen toe te passen. Tevens heeft de gemeente een biodivers, ecologisch en duurzaam groenbeleid en wil zij ook de inwoner stimuleren om hier aan bij te dragen. Dantumadiel wil inzetten op het bevorderen van een circulaire economie. Bedrijven worden gestimuleerd en ondersteund om samen te werken aan het omzetten van afvalstromen in grondstofstromen. Er wordt gestreefd naar een reductie van huishoudelijk afval. Er wordt gewerkt aan een 'Plan voor het dorp van de toekomst': een plan dat actief aandacht geeft aan de ambitie om op een innovatieve manier aan de slag te gaan het veranderende klimaat en de energietransitie.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
In de komende 4 jaar worden er 200 extra wooneenheden gerealiseerd vanuit sociaal oogpunt naast de bestaande productie, waarbij de gemeente de regierol behoudt.			
	100 woningen realiseren voor starters en lagere inkomens (onder de €250.000).		Projectlocatie Botkesko-alle is een project waar 14 woningen worden gerealiseerd. Projectlocatie de Frosk worden 26 woningen gerealiseerd. Hier wor-den rug-aan-rug wonin-gen gerealiseerd. Hier is een bestemmingsplan voor gemaakt. Bij de uitgifte van de Bosk in Feanwâlden worden woningen voor starters meegenomen.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	75 woningen realiseren voor senioren appartementen of woonhofjes.		Er lopen diverse projecten, onder andere op het Mounetilleterrein komt een appartementencomple x met 13 appartementen. Meer informatie is te lezen in herziene versie van de woonthermometer.
	Het vaststellen van beleid over pré mantelzorg-, kangoeroewoningen, flexibel wonen en tiny houses waardoor er ten minste 25 alternatieve woonvormen gerealiseerd kunnen worden.		Er wordt gekeken naar een locatie voor woon-wagenstandplaatsen. Hier zijn gesprekken geweest met Thus Wo-nen om een combinatie te zoeken met flex wo-ningen. In 2023 concept versie gerealiseerd voor (pré) mantelzorg- en split-singsbeleid (MSB). Dit concept wordt in het nieuwe jaar voor een interne ronde verspreid over de verschillende afdelingen. Er is een startnotitie en een keuzemenu over Tiny Houses gemaakt. Er wordt een locatiestudie gedaan en er worden gesprekken ingepland met de gemeente T-Diel en Leeuwarden. Verder wordt de woonbehoefte naar Tiny Houses in kaart gebracht en zal er gewerkt worden aan het opzetten van een pilot locatie in 2024. Beide stukken worden in 2024 aan de raad voor-gelegd.
De kwaliteit en aantrekkelijkheid van de woningvoorraad en woonomgeving verbeteren en te verduurzamen.	Onderzoek doen naar de bestaande kwaliteit van woningen en de mogelijkheden om de bestaande woningvoorraad te verbeteren.		

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Faciliteren in het verduurzamen van de bestaande woningen.		Begin 2024 wordt een aanvraag bij het volks-huisvestingsfonds ge-daan. In 2024 wordt er een woonexpo georgani-seerd.
	Het maken van dorpsbiografieën.		De startnotitie wordt begin 2024 opgepakt.
	Meer aandacht voor groen in (nieuwbouw) wijken en buitenfaciliteiten verbeteren met parken en tuinen.		Per plan wordt hier aandacht aan besteed en in de loop van 2024 wordt hier beleid voor ontwikkeld.
De doorlooptijd van planvoorbereiding voor ruimtelijke projecten met 40% versnellen.			
	Plan van aanpak opzetten en hier acties op ondernemen.		Vanwege de opbouw van de organisatie en gebrek aan ambtelijke capaciteit is dit plan doorgeschoven naar begin 2024.
De hoeveelheid huishoudelijk restafval naar maximaal 100kg per inwoner per jaar in 2025.			
	Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om zo weinig mogelijk afval te produceren (afvalpreventie) door middel een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.		De campagne is eind 2023 afgerond. Afsluitend is eind december een winactie gehouden om de afvalapp verder te promoten. Gebruikers van de afvalapp hebben alle actuele info m.b.t. afvalscheiding (wie, wat, waar en wanneer en hoe) te allen tijde bij de hand.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om hun afval zo goed mogelijk te scheiden door middel van middel een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.		De campagne is eind 2023 afgerond. Afsluitend is eind december een winactie gehouden om de afvalapp verder te promoten. Gebruikers van de afvalapp hebben alle actuele info m.b.t. afvalscheiding (wie, wat, waar en wanneer en hoe) te allen tijde bij de hand.
	Samen met burger een plan ontwikkelen voor afvalpreventie en afvalscheiding.		Dit wordt in 2024 opgepakt.
	De bron- en nascheiding van de huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking wordt verder ontwikkeld zodat zo veel mogelijk huishoudelijk afval kan worden hergebruikt.		Dit wordt in 2024 verder ontwikkeld door Omrin.
70% van de elektriciteit van de gehele gemeente wordt duurzaam opgewekt in 2030 en een besparing creëren van 1,5% procent energie per jaar.			
	In 2023 een plan ‘Dorp van de toekomst’ gericht op klimaatverandering en energietransitie, gereed te hebben om de ambitie te kunnen realiseren en hierbij de mienskip bij betrekken.		Er is een startmoment geweest samen met de raad en een architecten-bureau. In 2024 wordt dit verder opgepakt.
	Stimuleren van opzetten energie coöperaties.		De EKF is actief en zoekt collectieve daken voor zonnepanelen. We gaan contact zoeken daar-naast met Energiecoöpe-raties van buurgemeen-ten om elkaar te verster-ken. Vanuit alle dorpen is een werkgroep actief om inwoners te activeren.
	Plan op te stellen in 2024 om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen.		Momenteel staat een vacature uit om een projectleider aan trek-ken. Zodat er een plan opgesteld kan worden en hier uitvoering aan gegeven kan worden.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Het realiseren van een gemeentelijk circulair ambachtscentrum waardoor het hergebruik van producten binnen de gemeente optimaal wordt gefaciliteerd. In samenwerking met: • Dokwurk; • Kringloopwinkels; • Milieustraten.		Er wordt op dit moment gekeken naar hoe hier vorm en inhoud aan kan worden gegeven.
De energiearmoede wordt zodanig verminderd dat in 2030 alle inwoners blijvend in hun energiebehoefte kunnen voorzien op basis van een maatschappelijk verantwoord niveau van levensonderhoud.			
	Uitvoering geven aan het project Energiearmoede.		Dit jaar is gewerkt aan de provincie brede aan-besteding voor een uit-voerende dienst die de isolatiesubsidie zou kun-nen uitvoeren in 2024 voor de provincie Frys-lan. In het voorjaar van 2024 moet hier een keu-ze voor zijn gemaakt en kan de subsidie (weer) live. Er zijn in Dantuma-diel al 235 woningenei-genaren die interesse hebben in een subsidie en een energiescan heb-ben laten doen in 2023. Daarnaast rijdt de Ljochtbus nog steeds en is de energiecoach welke in dienst komt van de gemeente Dantumadiel actief in de gemeente.

Onderwerp beleidsdocumenten
Wonen
Woonvisie 2021
Prestatieafspraken
KAW woningmarktmonitor
Duurzaamheid
RES
Transitievisie warmte
Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen
Structuurvisie Dantumadiel
Beeldkwaliteitsplannen

Onderwerp beleidsdocumenten
Welstandsnota
Bestemmingsplannen

Onderwerp reguliere activiteiten
Wonen
Woningbouwprogrammering
Voorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven
Duurzaamheid
Adviseren andere disciplines
Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in omgevingsvergunningprocedures
Opstellen en beoordelen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden omgevingsvergunning- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies.
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2022	196,00	148,00	01-03-2024
Hernieuwbare elektriciteit	%	2021	30,10	33,10	01-03-2024
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2022	3,40	9,30	01-03-2024
Demografische druk	%	2023	83,90	70,30	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	55	54	852	798
502 Wonen	207	320	338	18
503 Milieu	7	1.031	2.450	1.419
508 Afvalbeleid en afval inzameling	2.384	2.204	2.079	-126
Totaal baten	**2.652**	**3.609**	**5.718**	**2.110**
Lasten				
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	-104	-603	-1.033	-430
502 Wonen	-709	-572	-527	45
503 Milieu	-901	-2.226	-3.198	-972
508 Afvalbeleid en afval inzameling	-1.883	-1.712	-1.582	130
Totaal lasten	**-3.597**	**-5.112**	**-6.339**	**-1.227**
Saldo baten en lasten	**-944**	**-1.504**	**-621**	**883**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	0	-46	-46	0
Onttrekkingen	199	618	265	-353
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**199**	**572**	**220**	**-353**
Resultaat	**-745**	**-931**	**-401**	**530**

Toelichting op de verschillen Programma 5: Wenjen en Omjouwing

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			**2.110**
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit			**798**
Hogere baten grondexploitaties vanuit verkopen en mutaties. Zie ook paragraaf grondbeleid.	I	794	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	4	
502 Wonen			**18**
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	18	
503 Milieu			**1.419**
Dit betreffen de nog niet ingezette middelen voor de geluidsanering van 4 woningen aan de Haadwei in Damwâld. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	-60	

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor de Lokale Aanpak Isolatie. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	575	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) 2023, 2024 en 2025. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	716	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor de Aanpak energiearmoede. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de lastenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	216	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-28	
508 Afvalbeleid en afval inzameling			**-126**
Lagere opbrengsten papierinzameling, doordat baten direct aan de verenigingen worden betaald en niet via de gemeentelijke administratie lopen (hierdoor zijn er ook lagere lasten)	I	-48	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-78	
Lasten			**-1.227**
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit			**-430**
Om de specifieke uitdagingen voor Ruimtelijke Ontwikkelingen in Dantumadiel op te pakken, is er in 2023 een externe medewerker aangetrokken. Deze extra kosten zijn uiteindelijk met Noardeast-Fryslân verrekend, waardoor er minder kosten zijn dan begroot.	I	144	
De omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan. Voor de implementatie zijn enkele onderwerpen doorgeschoven naar 2024. Het saldo voor de implementatie omgevingswet wordt daarmee ook doorgeschoven naar 2024. Wordt gedekt uit de algemene reserve, per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.	I	77	
Hogere lasten grondexploitaties vanuit uitvoeringskosten en mutaties. Zie ook paragraaf grondbeleid.	I	-481	
Er zijn meer voorbereidingskosten gemaakt voor toekomstige woningbouw dan begroot. De kosten zullen bij een positieve grondexploitatie worden terugverdiend.	I	-115	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-55	
502 Wonen			**45**
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	45	
503 Milieu			**-972**

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Dit betreffen de nog niet ingezette middelen voor de geluidsanering van 4 woningen aan de Haadwei in Damwâld. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	60	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor de Lokale Aanpak Isolatie. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	-575	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) 2023, 2024 en 2025. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	-716	
Dit betreffen de vooruit ontvangen middelen voor de Aanpak energiearmoede. Hiervoor heeft de gemeente een subsidie ontvangen van het Rijk. Het resterende budget wordt doorgeschoven naar 2024. Aan de batenkant is hetzelfde bedrag opgenomen. Per saldo heeft deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	-216	
Voor de aanpak energiearmoede is € 200.000 gedekt uit de algemene reserve. Tot nu toe zijn alle gemaakte kosten voor het project gedekt uit de door het Rijk verstrekte subsidies. Hierdoor is er minder uitgegeven dan begroot, het resterende budget wordt doorgeschoven daar naar 2024.	I	200	
De projectleider voor Energieneutraal Driezum is voor 2023 betaald uit de CDOKE middelen. Hierdoor zijn er minder uitgaven dan begroot. Ook in de toekomst kan deze hieruit betaald worden, daarmee hoeft het krediet niet te worden overgeheveld naar 2024. Dekking uit de algemene reserve, per saldo heef deze afwijking geen invloed op het resultaat.	I	50	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	225	
508 Afvalbeleid en afval inzameling			**130**
Het saldo op afval van de baten en lasten wordt verrekend met de egalisatie voorziening afval.	**I**	156	
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	-26	
Saldo baten en lasten			**883**

Specificatie reserveringen Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Reserves	Bedragen x € 1.000	
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**-353**
Algemene Reserve		**-353**
Voor de aanpak energiearmoede is € 200.000 gedekt uit de algemene reserve. Tot nu toe zijn alle gemaakte kosten voor het project gedekt uit de door het Rijk verstrekte subsidies. Hierdoor is er minder onttrokken dan begroot, het resterende budget wordt doorgeschoven daar naar 2024.	-200	
De omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan. Voor de implementatie zijn enkele onderwerpen doorgeschoven naar 2024. Het saldo voor de implementatie omgevingswet wordt daarmee ook doorgeschoven naar 2024 met dekking uit de algemene reserve.	-77	
De projectleider voor Energieneutraal Driezum is voor 2023 betaald uit de CDOKE middelen. Hierdoor is er minder onttrokken op de algemene reserve dan begroot. Doordat in de toekomst deze ook betaald kunnen worden uit de CDOKE-middelen hoeft dit krediet niet te worden overgeheveld naar 2024.	-50	
Verschillen kleiner dan € 50.000	-26	
Totaal Reserveringen		**-353**

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Wielstra

Inleiding
De komende bestuursperiode zal er extra ingezet worden op de kwaliteit van de openbare ruimte. Goede bereikbaarheid met oog voor mindervalide weggebruikers en een kwaliteitsverbetering van het fietsennetwerk zijn hierbij belangrijke speerpunten. Gemeente Dantumadiel wil ook meer duidelijkheid en eenheid in de bebording en markeringen op de doorgaande wegen. Er dient een inhaalslag te worden gemaakt op het onderhoud van de openbare ruimte om de toegankelijkheid en de veilige bereikbaarheid te kunnen waarborgen. Het beheer van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte zal worden geoptimaliseerd om de balans tussen kosten en risicosturing te verbeteren.

Daarnaast is behoud van onze natuur een groot goed. De kwaliteit van de natuur moet behouden worden en de biodiversiteit vergroot. Het groenbeleid is biodivers, ecologisch en duurzaam. Inwoner en bedrijven worden gestimuleerd om hier ook een bijdrage aan te leveren.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
Het creëren van veilige en duurzame bereikbaarheid voor alle relevante mobiliteitsvormen.			
	Opstellen mobiliteitsplan (GMP) in 2023 en een uitvoeringsprogramma Verkeer en Mobiliteit..		Plan ligt ter besluitvorming begin 2024. Regionale afstemming in ANNO verband heeft iets meer tijd gekost.
	Inhaalslag realiseren op het onderhoud van openbare ruimte om de toegankelijkheid en veiligheid te verbeteren.		Dit wordt opgepakt in 2024.
	Realiseren van een hoofdfietsroute Damwâld – Feanwâlden met aansluiting op de Koarndyk.		Het aangevraagde subsidiebedrag is toegekend, hier is de aansluiting op de Koarndyk niet meegenomen. De cofinanciering wordt opgevoerd in de PPN. De raad ontvangt nog een voorstel over de cofinanciering.
	Samen met de Provincie Fryslân zorgdragen voor een plan voor veilige en doeltreffende herinrichting van de N361 Lauwersseewei waarbij zo veel mogelijk koppelkansen worden benut.		Er liggen concrete plannen vanuit provincie. Uitvoering is naar verwachting 2024. Het is de vraag of kop-pelkansen kunnen wor-den benut.
De fysieke toegankelijkheid van winkelkernen voor mensen met een beperking één inrichtingsniveau omhoog te brengen.			

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Startnotitie ontwikkelen met als doel het ‘keurmerk toegankelijkheid’ op minimaal het niveau ‘brons’ te behalen.		In de PPN is budget toegekend voor het op-stellen van een startnoti-tie. Het opstellen van de startnotitie is gepland in 2024.
Beheer van kapitaalgoederen Openbare Ruimte optimaliseren om de balans tussen kosten, bedrijfszekerheid en risicosturing te verbeteren.			
	Verkennend onderzoek voor de haalbaarheid van assetmanagement van kapitaalgoederen.		Er vindt momenteel een verkenning plaats. Mogelijke implementatie zal plaatsvinden bij het verder vorm geven van de organisatie in 2024.
Bevorderen van de biodiversiteit binnen de openbare ruimte.			
	Uitwerken van een paragraaf ‘biodiversiteit’ in de beleidsplannen Openbare Ruimte.		In 2023 was hier geen ambtelijke capaciteit beschikbaar voor. Dit wordt opgepakt in 2024.
	Het realiseren en stimuleren van maatregelen zoals: delen intensief gazon extensief beheren, bloembollen aanplanten, geveltuinen aanleggen, extra inheemse bomen aanplanten, vogelbosjes aanleggen en inzaaien bloemenweides binnen de bebouwde kom.		In Broeksterwâld is een trottoir verwijderd waarin vervolgens een bijenstrook is gerealiseerd (bloemenweide met bijenbomen) In Feanwâlden Butefjild, Feanwâlden eendenkooi (burgerinitiatief) en in Driesum, zijn wildmengsels ingezaaid in grasstroken / bermen. In het najaar zijn bij de boomplantdag, extra inheemse bomen gepland. Er wordt nog een plan gemaakt waar meer extensief beheer toegepast kan worden.
Infrastructuur voor recreatie en toerisme opwaarderen.			
	Verbreden van fietspaden en omvormen naar beton of asfalt en netwerken op elkaar aansluiten.		Het fietspad Rinewal (De Falom) wordt in 2024 verbreed en omgevormd naar beton.

Doelen	Activiteiten	Voortgang jaarrekening	Toelichting Jaarrekening
	Koppelkansen verzilveren die bijdragen aan de haalbaarheid van realisatie vaarroute Âldtsjerk – Rinsumageast - Dokkum		College heeft positieve houding t.o.v. vaarroute uitgesproken. Opdracht koppelkansen wordt o.a. meegenomen in herinrichtingen in Rinsumageast en in gesprekken met provincie m.b.t. N361. De gemeente heeft het Wetterskip gevraagd om rekening te houden met deze wens in hun plan uitwerking de Murk. In het woonplan van Rinsumageast is ruimte gelaten voor verbreding watergang

Onderwerp beleidsdocumenten
Riolering
Gemeentelijk rioleringsplan (12-2021)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
Onderhoudskwaliteit openbare ruimte
Beheer- en beleidsplannen wegen, kunstwerken, water, groen, openbare verlichting en riool.
Handboek Inrichting Openbare Ruimte Dantumadiel
Duurzame inrichting openbare ruimte
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
Verkeer/mobiliteit
Mobiliteitsvisie “Ferbining” (ANNO) (2020)
Manifest verkeersveiligheid (2015)
Verkeersstructuurplan Dantumadiel (2012)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Dokwurk	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
Coöperatie Openbare Verliching & Energie Fryslân UA	Het inkopen van energie en het beheer en onderhoud van openbare verlichting en elektrische oplaadinfrastructuur.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron

Overzicht baten en lasten 2023

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	4	4	4	0
601 Beheer openbare ruimte	1.725	1.879	1.932	53
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	149	353	414	61
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	0	0	0	0
Totaal baten	**1.878**	**2.236**	**2.350**	**114**
Lasten				
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	-71	-103	-108	-5
601 Beheer openbare ruimte	-5.813	-6.853	-6.197	656
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	-1.012	-1.298	-1.189	109
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	-42	-42	-40	2
Totaal lasten	**-6.938**	**-8.295**	**-7.534**	**762**
Saldo baten en lasten	**-5.060**	**-6.059**	**-5.184**	**876**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen	-176	-176	-176	0
Onttrekkingen	260	1.021	644	-377
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**84**	**845**	**468**	**-377**
Resultaat	**-4.976**	**-5.214**	**-4.716**	**498**

Toelichting op de verschillen Programma 6: lepenbiere Romte

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Baten			**114**
601 Beheer openbare ruimte			53
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	53	
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen			**61**
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	61	
Lasten			**762**
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit			**-5**
Voor het verkeersveiligheidsplan 2020-2021 dat in 2023 is afgerond, werden 50% van de kosten gesubsidieerd. In de begroting is ten onrechte rekening gehouden met volledige dekking van de kosten. Daardoor zijn er meer lasten dan begroot.	I	-56	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	51	
601 Beheer openbare ruimte			**656**

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Het project gebiedsontwikkeling Centrale As is in 2023 financieel met de Provincie afgewikkeld. Er is nog krediet resterend dat beschikbaar blijft tot nadere besluitvorming. Dit krediet wordt gedekt door de algemene reserve en heeft daarmee geen effect op het resultaat.	I	304	
In de begroting is rekening gehouden met kapitaallasten ten gevolge van investeringen. Door lagere en uitgestelde investeringen zijn de kapitaallasten ook lager. Tevens is rekening gehouden met een hogere omslagrente dan de werkelijke omslagrente bij de jaarrekening was.	I	239	
Er zijn meer kosten gemaakt op reiniging riolering en op inspectie keuring door het inhalen van achterstanden. Er zijn minder kosten gemaakt op rioleringsplannen die nog uitgevoerd moeten worden binnen het GRP, er zijn minder uitgaven geweest op aankopen overige goederen en diensten en minder uitgaven op riolering wijkbeheer. Het saldo van deze posten is € 190.000. Het totale saldo) van uitgaven en inkomsten op riolering (€ 232.000 is gestort in de egalisatie voorziening en blijft hierdoor voor dit doel beschikbaar.	I	190	
Het saldo, van uitgaven en inkomsten, op riolering is gestort in de egalisatie voorziening riolering en blijft hierdoor voor dit doel beschikbaar.	I	-232	
Tijdens het onkruid borstelen is gebruik gemaakt van de veeg-zuig machine van de aannemer, waar we voorgaande jaren gebruik maakten van een eigen veegmachine. Tevens was er sprake van natte weersomtandhigheden, prijsstijging van de brandstof waardoor er meer kosten op onkruidbestrijding zijn dan begroot.	I	-61	
Het afvoeren van hekkelspecie hebben we in eigen beheer uitgevoerd waardoor we minder kosten hebben dan begroot op het hekkelen.	I	50	
Door flinke prijsstijgingen zijn er meer uitgaven op onderhoud bermen en groen.	I	-55	
Apparaatskosten, zie toelichting bij toelichting op verschillen overhead.	I	83	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	138	
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen			**109**
In de begroting is rekening gehouden met kapitaallasten ten gevolge van investeringen. Door lagere en uitgestelde investeringen zijn de kapitaallasten ook lager. Tevens is rekening gehouden met een hogere omslagrente dan de werkelijke omslagrente bij de jaarrekening was.	I	209	
In de sporthal de Hoantserid is alle TL-verlichting vervangen door LED-verlichting doordat het oude typen verlichting niet meer verkrijgbaar was. Dit zal naar verwachting een gunstige uitwerking hebben op de elektrakosten in de toekomst, maar leidt in 2023 wel tot een overschrijding.	I	-46	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-54	

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen			**2**
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	2	
Saldo baten en lasten			**876**

Specificatie reserveringen Programma 6: Iepenbiere Romte

Reserves	Bedragen x € 1.000	
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**-377**
Algemene reserve		**-333**
Het project gebiedsontwikkeling Centrale As is in 2023 financieel met de Provincie afgewikkeld. Dit krediet wordt gedekt door de algemene reserve en heeft daarmee geen effect op het resultaat.	-304	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	-29	
Reserve openbare verlichting		-41
Verschillen kleiner dan € 50.000.	-41	
Reserve kapitaallasten		**-3**
Verschillen kleiner dan € 50.000.	-3	
Totaal Reserveringen		**-377**

Algemiene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemiene dekkingsmiddels over?

Algemiene dekkingsmiddels
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
  Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.

- Algemene uitkeringen
  Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om de gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusie de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".

- Dividend
  Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.

- Overige algemene dekkingsmiddelen
  Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.
De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland	Peildatum
Overhead	% van totale lasten	2023	24,73%	n.v.t.	31-12-2023
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2023	291,00	368,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2023	923,00	860,00	01-03-2024
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2023	974,00	942,00	01-03-2024

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren:

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting

Uniforme beleids-indicatoren	Toelichting	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	'Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

Overzicht baten en lasten 2023 Algemiene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
Lokale heffingen	4.611	4.611	4.610	-1
Algemene uitkeringen	41.278	41.768	42.814	1.046
Dividend	105	105	89	-16
Overige algemene dekkingsmiddelen	21	421	482	61
Totaal baten	**46.015**	**46.905**	**47.995**	**1.089**
Lasten				
Lokale heffingen	-110	-110	-235	-126
Algemene uitkeringen	0	-17	0	17
Dividend	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-234	-615	-955	-340
Totaal lasten	**-344**	**-742**	**-1.190**	**-449**
Saldo baten en lasten	**45.672**	**46.164**	**46.804**	**641**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	-165	-165	-165	0
Onttrekkingen aan reserves	151	1.143	1.013	-130
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**-14**	**978**	**848**	**-130**
Resultaat	**45.657**	**47.142**	**47.652**	**511**

Toelichting op de verschillen Algemiene dekkingsmiddels

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S		Bedragen x € 1.000	
Baten				**1.089**
Lokale heffingen			**-1**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-1		
Algemene uitkering			**1.046**	
Extra rijksmiddelen jeugdzorg ontvangen in meicirculaire.	I	731		
Nog te verrekenen maatstaf huishoudens met een laag inkomen met drempel te hoog vastgesteld door Rijk	I	243		
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	72		
Dividend			**-16**	

Onderwerpen	I of S		Bedragen x € 1.000	
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	-16		
Overige algemene dekkingsmiddelen			**61**	
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	-61		
Lasten				**-449**
Lokale heffingen			**-126**	
Budgetoverschrijding als gevolg van de vele bezwaren die zijn ingediend op de OZB woningen door met name no cure, no pay-bureaus.	I	-126		
Algemene uitkering			**17**	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	17		
Overige algemene dekkingsmiddelen			**-340**	
In de begroting is rekening gehouden met een hogere omslagrente dan de werkelijke omslagrente bij de jaarrekening was.	I	-240		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	-100		
Saldo baten en lasten				**641**

Specificatie reserveringen Algemeen - ADM

Reserves		Bedragen x € 1.000
Toevoegingen		**0**
Onttrekkingen		**-130**
Algemene reserve		
Incidentele kosten ICT begroot € 104.000 en besteed afgerond € 58.000	-46	
BBL trajecten via Dokwurk begroot € 47.000 en besteed afgerond € 47.000		
Organisatorische knelpunten begroot € 228.000 en besteed afgerond € 144.000	-84	
Ontvlechting		
Voor de ontvlechting met Noardeast Fryslân begroot € 764.000 en besteed € 764.000	0	
Totaal Reserveringen		**-130**

Overhead

Waar gaat Overhead over?

Overhead
In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder l de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:
1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch).
2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. juridische zaken.
7. bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. facilitaire zaken en Huisvesting.
10. documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. managementondersteuning primair proces.

Overzicht baten en lasten 2023 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
Overhead	19	19	102	83
Totaal baten	**19**	**19**	**102**	**83**
Lasten				
Overhead	-7.201	-8.614	-8.773	-159
Totaal lasten	**-7.201**	**-8.614**	**-8.773**	**-159**
Resultaat	**-7.182**	**-8.596**	**-8.672**	**-76**

Toelichting op de verschillen Overhead
(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S		Bedragen x € 1.000
Baten			**83**
Overhead			
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	83	
Lasten			**-159**
Overhead			
Verschillen kleiner dan € 50.000	I	159	
Resultaat			**-76**

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000	
Het resultaat van de samenwerking tussen de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel bedraagt € 1,5 miljoen. Op basis van de verdeelsleutel bedraagt dit voor gemeente Dantumadiel € 0,3 miljoen. Het effect van de samenwerking wordt over alle programma's verdeeld. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt het resultaat toegelicht.	I	237	
Programmakosten 2024 voor afronding van de ontvlechting. Deze zijn gedekt uit de reserve ontvlechting verwerkt in Algemiene dekkingsmiddels. Per saldo is dit dus resultaatneutraal.	I	-489	
Verschillen kleiner dan € 50.000.	I	93	
Saldo baten en lasten			**-76**

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?
Heffing VPB Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”. De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties is op korte termijn beperkt, tenzij een enorm herstel in de vastgoedmarkt optreedt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

Overzicht baten en lasten 2023 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
Heffing VPB	0	0	0	0
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten				
Heffing VPB	0	0	0	0
Totaal lasten	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de verschillen Heffing VPB

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		**0**
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	
Lasten		**0**
Vennootschapsbelasting (VPB)		
Verschillen kleiner dan € 50.000.	0	
Saldo baten en lasten		**0**

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?
Onvoorzien Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Overzicht baten en lasten 2023 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Jaar-rekening	Saldo
Baten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal lasten	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de verschillen Onvoorzien

(I)= Incidenteel (S)= Structureel

Onderwerpen	I of S	Bedragen x € 1.000
Baten		**0**
Onvoorzien		
Geen verschillen.		
Lasten		**0**
Onvoorzien		
Geen verschillen.		
Saldo baten en lasten		**0**

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Algemeen beleid

Deze paragraaf gaat over de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de geraamde inkomsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk voor de burger.
De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen komen toe aan de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. Dit zijn onder meer de onroerendezaakbelastingen (OZB), de toeristen- en de forensenbelasting. Het criterium kostendekkendheid is hier niet aan de orde;
- Rechten: een recht is een vergoeding voor een concrete prestatie door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, rioolheffing en de leges burgerzaken. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

Beleid publiekrechtelijke heffingen

Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de publiekrechtelijke tarieven.

Perspectiefnota 2020-2023
Op 8 juli 2019 heeft de gemeenteraad van Dantumadiel de perspectiefnota 2020 – 2023 vastgesteld, waarin met betrekking tot de ontwikkelingen van de tarieven van lokale belastingen onder meer het volgende is opgenomen:

a. Voor zover geen ander beleid of andere overwegingen van toepassing zijn, worden de tarieven van de onroerendezaakbelastingen jaarlijks verhoogd met 1,8% (geharmoniseerde consumentenprijsindex (HCPI) 2020 van het Centraal Plan Bureau)**;**
b. De tarieven van de riool- en afvalstoffenheffingen worden telkenjare zodanig bepaald, dat de geraamde opbrengst gelijk is aan de geraamde lasten (100% kostendekking).

Een opdracht in de perspectiefnota is ook om te komen tot noodzakelijke ombuigingen. Voor de lokale belastingen dient in dat verband steeds te worden nagegaan welke realistische mogelijkheden er zijn om die inkomsten te verhogen.

Onroerendezaakbelastingen
De onroerendezaakbelastingen is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Toeristenbelasting
Deze belasting is met ingang van 2021 ingevoerd. De belasting wordt geheven voor het houden van nachtverblijf binnen de gemeente tegen een vergoeding. Belastingplichtige is degene die verblijf biedt.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtscheldingen volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Voor de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen twee categorieën belastingplichtigen, namelijk een- en meerpersoonshuishoudens.

Rioolheffing
De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Gemeenten hebben naast de zorgplicht voor stedelijk afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor

grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, is geoormerkt. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker (afvoerrecht).

Leges
De legesverordening heeft veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen. De diensten waarvoor leges worden geheven zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd. Dit heeft geleid tot een onderverdeling in drie clusters van samenhangende diensten:

- Titel 1 Algemene dienstverlening;
- Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo;
- Titel 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder titel 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).
Onder titel 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).
Onder titel 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Bij het jaarlijks vaststellen van de legesverordening moet inzichtelijk gemaakt worden dat de totale geraamde baten van de leges niet uitgaan boven de totale geraamde lasten.

Kwijtscheldingsbeleid
Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Dantumadiel maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, te weten de 100% bijstandsnorm en 100% AOW-norm. Dit geldt tevens voor de vermogenstoets, waarbij ook de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gehanteerd wordt.

Voor het belastingjaar 2023 is een bedrag van € 143.301 kwijtgescholden. Begroot was € 180.000.

Opbrengsten gemeentelijke belastingen

In de begroting wordt jaarlijks een beeld geschetst van de te verwachten opbrengsten van de belastingen, rechten en heffingen en in de jaarrekening een beeld van de daadwerkelijk gerealiseerde bedragen.
In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van die begrote en gerealiseerde opbrengsten voor het jaar 2023.

x € 1.000	Begroot	Werkelijk	Verschil
Onroerendezaakbelastingen woningen	3.436	3.456	20
Onroerendezaakbelastingen niet-woningen	1.140	1.096	-44
Afvalstoffenheffing	1.929	1.934	5
Rioolheffing	1.538	1.547	9
Leges	528	519	-9
Toeristenbelasting	37	39	2
Totaal	8.608	8.591	-14

Kostendekking leges

De geraamde opbrengsten van de leges mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Dit betekent dat de tarieven van de leges maximaal kostendekkend mogen zijn. De werkelijke dekkingspercentages voor het jaar 2023 staan in dit volgende overzicht.

Leges

	Jaarrekening 2023	Toegerekende kosten ANG model	Kostendekking
Titel 1 Algemene Dienstverlening	€ 167.000	152.000	109%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	€ 332.000	264.000	125%
Totaal Titel 1 en 2	€ 499.000	€ 416.000	119%
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijnen	€ 20.000	€ 32.000	62%
Totaal Legesverordening	€ 519.000	€ 448.000	93%

Woonlasten 2023 Dantumadiel

Om een beeld te geven van de lokale lastendruk in vergelijking met andere gemeenten, gebruiken we de cijfers die zijn ontleend aan de “Coelo Atlas van de lokale lasten 2023” en maken we onderscheid tussen de ontwikkeling van de woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder. En daarbinnen weer tussen een- en meer-persoonshuishoudens. Het Coelo berekent tegenwoordig de woonlasten over de gemiddelde WOZ-waarde per gemeente van de koopwoningen. Voorheen werd uitgegaan van de gemiddelde waarde van koop- en huurwoningen tezamen. De gemidddelde woningwaarde waar het Coelo mee rekent ligt dus hoger dan de gemiddelde woningwaarde die de gemeente gebruikt om de tarieven te berekenen. Volgens het Coelo is de gemiddelde WOZ-waarde 2023 van koopwoningen in de gemeente Dantumadiel € 356.000.

Landelijk beeld
Een meerpersoonshuishouden met een eigen woning betaalde in 2023 gemiddeld € 974 aan de gemeente. Een stijging van 8,34 % ten opzichte van 2022. Er ging € 530 euro naar de onroerendezaakbelastingen, € 256 naar de afvalstoffenheffing en € 188 naar de rioolheffing.

Huurders betaalden gemiddeld € 444 aan de gemeente. Dat is 4,72% minder dan in 2022. Zij betalen gemiddeld € 256 aan afvalstoffenheffing en € 188 aan rioolheffing.

Lokaal beeld
In onderstaande tabellen zijn de gemiddelde woonlasten van Dantumadiel voor het jaar 2023 weergegeven en de plek van de gemeente binnen de provinciale rangorde. Ook is zowel in euro’s als procentueel de afwijking ten opzichte van het Friese gemiddelde opgenomen.

Woonlasten 2023 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meerpersoons	Rangorde landelijk meerpersoons
Dantumadiel	923	974	18[1)]	212[2)]
Gemiddelde in Friesland	760	868		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eénpersoons	Meerpersoons
In %	121%	112%
In Euro’s	163	106

Woonlasten 2023 huurder

Gemeente	Eénpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal meerpersoons	Rangorde landelijk meerpersoons
Dantumadiel	412	466		219[2)]
Gemiddelde in Friesland	336	447		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eénpersoons	Meerpersoons
In %	123%	104%
In euro's	76	19

[1)] nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

[2)] nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond
In de raadsvergadering van 27 februari 2024 is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. Deze bevat de volgende beslispunten:

- De risicoanalyse vanuit NARIS behouden en verbeteren en de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's verder te ontwikkelen
- De jaarlijkse financiële houdbaarheidstest van de VNG te bespreken in de auditcommissie en eventuele aanbevelingen mee te nemen in de planning en control documenten
- In de planning en control documenten een vereiste weerstandscapaciteit aan te houden van € 10 miljoen. Dit gebaseerd op het verliesjaar 2019 met een periode van ombuiging gedurende 3 jaar. Wanneer uit de risico-inventarisatie van NARIS blijkt dat we een hoger bedrag moeten aanhouden dan € 10 miljoen dan hanteren we het bedrag uit de risico-inventarisatie. Doet zich de situatie voor dat de algemene reserve is gedaald beneden het minimale niveau van € 10 miljoen dan wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing gerapporteerd welke acties worden ondernomen om het weerstandsvermogen (op termijn) weer op de gewenste ondergrens te krijgen.

De Gemeente Dantumadiel acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel
Om de risico's van de gemeente in kaart te brengen is een risico-inventarisatie uitgevoerd in samenwerking met de betrokken medewerkers uit de organisatie. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van een workshop waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de gemeente in totaal 46 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht (tabel 1) worden echter alleen de top-20 risico's gepresenteerd welke gezamenlijk voor circa 80% het noodzakelijke weerstandsvermogen bepalen.

Deze risico inventarisatie geeft een goed inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welk weerstandsvermogen nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. Het plan is om de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's verder te ontwikkelen.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de risico top-20 van de gemeente Dantumadiel.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico nummer	Risico omschrijving	Gevolgen	Invloed
R38	Prijsstijging van uit te besteden werk. Vertraging in leveringen. Prijsstijging inkoop bouwmateriaal.	Financieel - Toenemende kosten bij onderhoud, vervanging en nieuwe projecten.	9.45%
R23	Overtreding AVG	Financieel - Impact kan omvangrijk zijn	8.27%
R8	Toename van het aantal jeugdvoorzieningen door meer aanvragen dan verwacht.	Financieel - Er komt een overschrijding op de begrote budgetten. Deze overschrijding is afhankelijk van de zorgvraag en varieert per zwaarte van de zorgindicatie.	8.13%
R10	Energietoeslag gebruik regeling ligt hoger dan vergoeding Rijk. O.b.v. toelichting minister aan TK onduidelijk en onzeker of en in hoeverre volledige compensatie	Financieel	6.78%

Risico nummer	Risico omschrijving	Gevolgen	Invloed
R7	De positie van SDF staat te ver van de gemeenten	Financieel - Het inkoopsysteem met betrekking tot jeugdzorg wordt inefficiënt en niet gedragen	6.75%
R12	Het budgethouderschap, de sturing en de control op de bewaking van budgetten is niet optimaal.	Financieel - Overschrijding van budgetten	5.35%
R32	Extreem hoog ziekteverzuim van het gemeentelijke personeel	Financieel - er moet meer personeel van derden worden ingehuurd	4.08%
R11	Oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgeld door dubieuze zorgaanbieders (fraude)	Financieel - Gemeente betaalt voor zorg die niet volgens afspraak wordt geleverd	4.03%
R46	Verontreiniging (bodem, bouwwerken, objecten, etc.) door derden die door de gemeente gesaneerd moet worden	Financieel - Opruimkosten (sanering, etc.)	3.89%
R41	Lopende grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.	Financieel - Lopende grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.	3.85%
R28	Naheffing en/of boete van belastingdienst, UWV, ABP of een andere formele instantie (belastingdienst)	Financieel - Financiële naheffing en/of boete	3.47%
R13	Vertrek van gemeentelijke medewerkers	Financieel - Extra kosten voor de duurdere inhuur van personeel van derden, extra werkdruk op organisatie,	3.45%
R40	Boomziekten en plagen.	Financieel - Hoge kosten voor opruimen van bomen en planten, bij herplanten van bomen en planten en van plaagbestrijding.	2.72%
R21	Leegstand van schoolgebouwen.	Financieel - Onderhoudskosten voor de gemeente.	2.71%
R24	Risico rubber infill sportvelden	Financieel - Hoge kosten voor preventieve maatregelen rondom bestaande velden.	2.70%
R29	Verandering klimaat	Financieel - Toenemende kosten op het gebied van onderhoud en calamiteiten door veranderend klimaat en grotere weer extremen.	2.70%
R19	Overlast van exoten	Financieel - op een alternatieve (duurdere) wijze bestrijden van exoten	2.68%
R30	Niet voldoen aan (Europese) aanbestedingsregels	Financieel -	1.96%
R9	Zorgaanbieder gaat failliet	Financieel - Mogelijk betaalde voorschotten (jeugd) worden niet meer ingezet voor zorg. Er zal opnieuw zorg ingekocht en betaald moeten worden.	1.93%
R31	Areaal waterwegen inzichtelijk, maar risico bij de kosten van afvoer baggerspecie.	Financieel - Met de huidige financiële middelen te weinig budget voor afvoer van grotere hoeveelheden baggerspecie.	1.93%

De totale maximale financiële omvang van risico’s bedraagt € 5.815.400.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie in Naris uitgevoerd. De risicosimulatie is toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en Tabel 2 tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Figuur 1: Uitkomsten kansverdeling

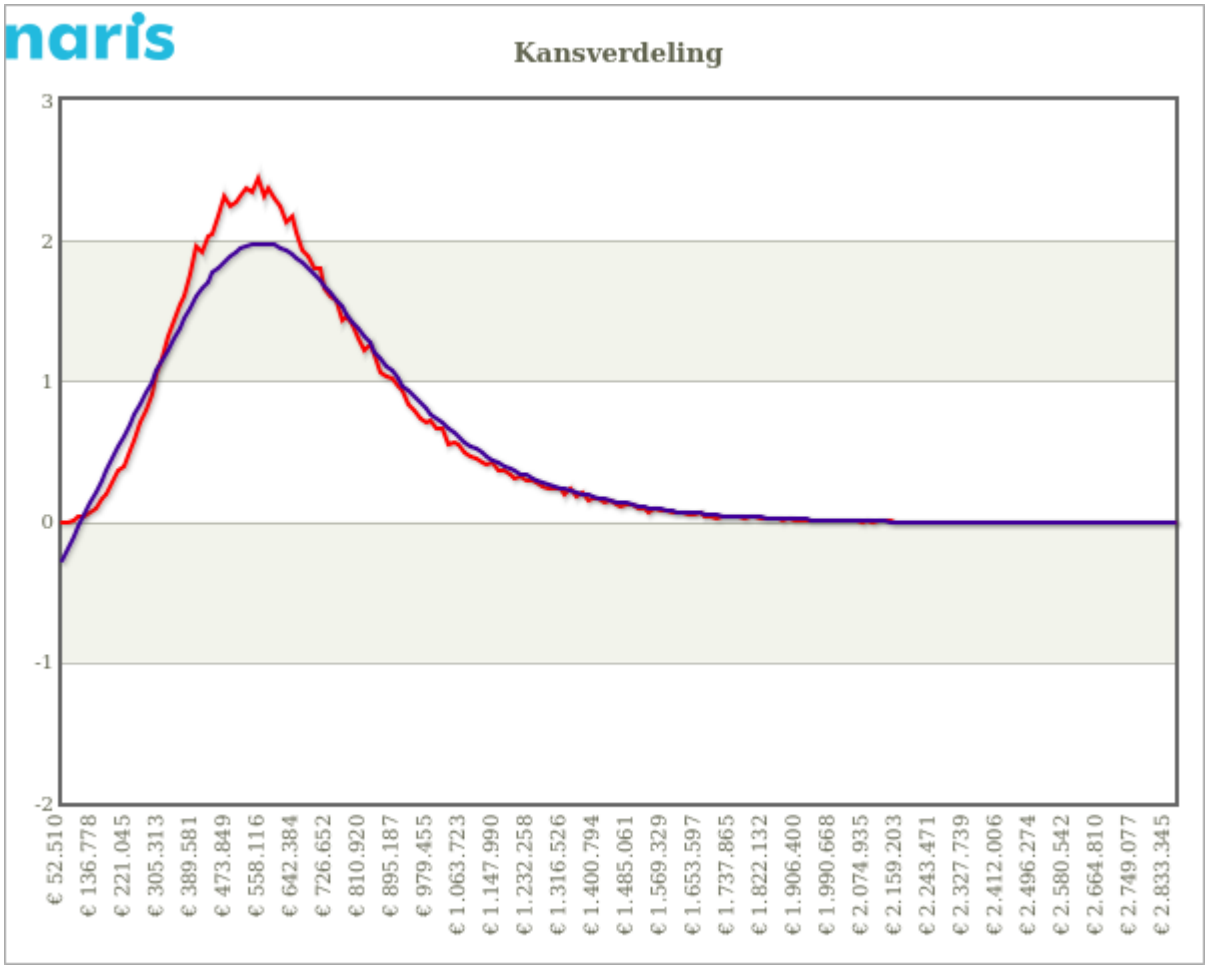

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 274.725
10%	€ 331.358
15%	€ 374.114
20%	€ 410.679
25%	€ 443.504
30%	€ 474.317
35%	€ 504.309
40%	€ 534.554
45%	€ 564.556
50%	€ 595.102
55%	€ 627.971
60%	€ 662.564
65%	€ 700.936
70%	€ 743.797
75%	€ 793.384
80%	€ 853.178
85%	€ 928.885
90%	€ 1.035.810
95%	€ 1.211.555

Uit de bovenstaande grafiek (figuur 1) en de bijbehorende tabel 2 is te concluderen dat het voor 90% zeker

is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandsvermogen van afgerond € 1.036.000. (benodigde weerstandscapaciteit). Naris adviseert bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit uit te gaan van de risicosimulatie en van een zekerheidspercentage van 90%.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Dantumadiel bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Startcapaciteit in €
Algemene reserve	12.828.000
Totale weerstandscapaciteit	**12.828.000**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit
Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

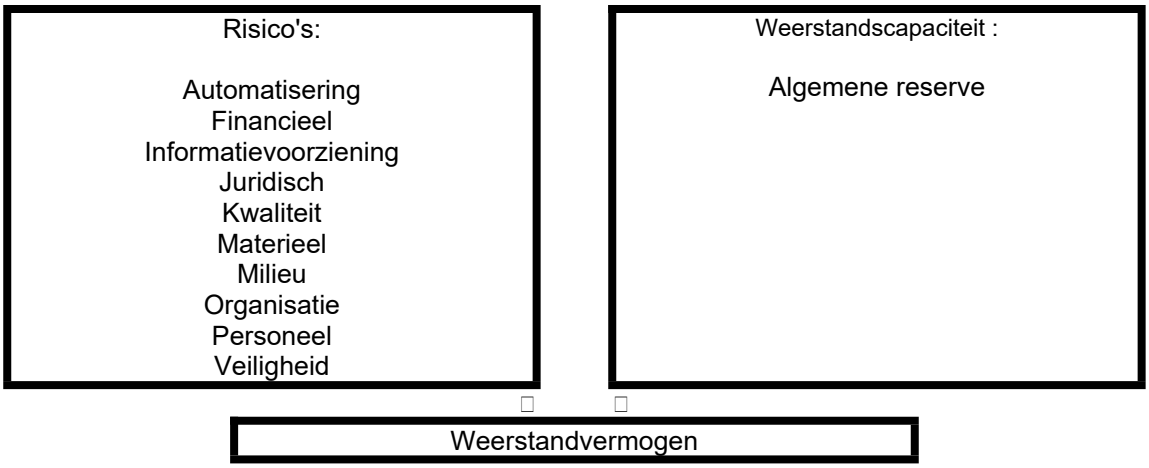

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandcapaciteit}} = \frac{€\ 12.828.000}{€\ 1.036.000} = 12{,}38$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de organisatie valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

De uikomst van Naris is lager dan 10 miljoen en de ondergrens volgens de nota weerstandsvermogen is een minimum van 10 miljoen. Hier wordt in de jaarrekening aan voldaan.

Kengetallen
Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Om dit te bereiken is de BBV op dit onderdeel aangepast en wordt deze paragraaf uitgebreid met de volgende kengetallen voor:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

Netto schuldquote / Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen
Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote laat de verhouding zien tussen de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen van de gemeente en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Netto schuldquote	22%	45%	**23%**
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	24%	43%	**20%**

De VNG adviseert om met de schuldquote binnen de 100% te blijven. Dantumadiel valt ruim binnen deze richtlijn.
Uit het benchmarkonderzoek van BDO staat dat de gemiddelde nettoschuldquote bij Nederlandse gemeenten over 2020 en 2021 een gelijkmatig beeld laten zien (42% in 2020 naar 41% in 2021). Ook leningen bij derden zijn meegewogen in dit percentage. Gemeente Dantumadiel zit hier in 2023 onder maar gaat mee in de begroting 2023 mee in dit beeld. Een hogere schuldquote hoeft overigens niet altijd een slecht teken te zijn. Een gemeente is immers een ‘bestedingshuishouding’. Het hoofddoel is niet om zo veel mogelijk eigen vermogen dan wel middelen aan te houden en daar rendementen uit te halen, maar veel meer om de inkomsten optimaal in te zetten ten behoeve van betere voorzieningen voor de burgers.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Solvabilieitsratio	30%	20%	**28%**

Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. Zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar. De stijging is te verklaren door een positiever rekeningresultaat dan begroot, wat een positief effect heeft op de solvabiliteit.

Toezichthouders van de provincies beschouwen een solvabiliteit tussen de 20%–50% als neutraal. Een solvabiliteit onder de 20% wordt aangemerkt als ‘meest risicovol’.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de exploitatie. Omwille van de vergelijkbaarheid van jaar op jaar is voor alle jaren uitgegaan van grond waarden exclusief niet in exploitatie genomen gronden (zoals vanaf de jaarrekening 2016 voorgeschreven door het BBV).

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Grondexploitatie	1%	0%	**2%**

De grondexploitatieratio geeft aan hoe groot de waarde van de grond is ten opzichte van de baten. Hoe minder grond een gemeente verkoopt, hoe hoger de grondpositie en hoe hoger de boekwaarde. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar het saldo van de structurele baten en structurele lasten en dit saldo wordt afgezet tegen de totale baten.

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Structurele exploitatieruimte	12%	-4%	**-5%**

Inzicht in de structurele exploitatieruimte helpt mee om te beoordelen welke ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. Wij worden bij de jaarrekening 2023 geconfronteerd met structurele tekorten in de jeugdzorg. Dit is een landelijke trend. Onduidelijk is nog of gemeenten hiervoor financiële compensatie ontvangen en afhankelijk van de insteek van een nieuw kabinet. Dit ook in relatie tot de hervormingsagenda jeugd.

Belastingcapaciteit
De onroerende zaakbelasting is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen door een belastingverhoging dan wel daarmee ruimte kan worden gemaakt voor nieuw beleid. De mate waarin belastingverhoging mogelijk is wordt afgemeten aan de mate waarin de belastingtarieven van de gemeente lager zijn dan het landelijk gemiddelde. Uitgaande van het OZB bedrag per woning die volgt uit de tariefvoorstellen bij deze begroting bedraagt de ratio:

	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Belastingcapaciteit	108%	100%	**103%**

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belasting druk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belangrijkste belastingen die gemeenten heffen zijn de onroerendezaakbelasting op huizen en bedrijfspanden, en de riool- en afvalstoffenheffing. Als dit kengetal laag is, betekent het dat een gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven

Voor gemeente Dantumadiel betekent 103% dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Dantumadiel 3% hoger liggen dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Dantumadiel heeft ruim 3.390 hectare openbare ruimte in beheer. Er vinden veel activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn veel gemeentelijke kapitaalgoederen nodig, zoals wegen, riolering, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen.
In deze paragraaf wordt er een weergave gegeven van de stand van zaken van het kapitaalgoederenbeheer in de gemeente Dantumadiel. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed inzicht in de financiële positie.

De gemeente Dantumadiel heeft de volgende arealen in onderhoud:

Areaal	Onderverdeeld	Aantal	In
Gebouwen		24	stuks
Groen	Bomen	6.572	stuks
	Natuurlijke beplanting	311.902	m2
	Hagen	7.211	m2
	Gras	1.497.2312	m2
	Cultuurbeplanting	41.199	m2
	Speeltoestellen	286	Stuks
Verhardingen	Verhardingen	1.615.172	m2
	Lichtmasten	3.659	m2

Beleidsplannen
In 2021 zijn alle beleidsplannen (opnieuw) vastgesteld. Hieronder een overzicht van deze plannen:

Onderdeel	plan	Datum vaststelling plan Gemeenteraad	plan nog actueel?	Toelichting
Wegen	Beleid / beheerplan Wegen	2021	Ja	
Kunstwerken	Beleid / beheerplan kunstwerken	2021	Ja	
Openbare verlichting	Onderhoudsplan O.V.	2021	Ja	
Gebouwen	M.O.P. Gebouwen	2021	Ja	
Waterwegen	Beleidsplan Waterwegen Dantumadiel	2021	Ja	
Riolering	Gemeentelijke Rioleringsplan	2021	Ja	
Groen	Beleid / beheerplan Groen	2021	Ja	

Beleidskader Gebouwen
In het nieuwe beleid / beheerplan Gebouwen (vaststelling jan 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Conditiescore 3 vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Duurzaamheidsmaatregelen, met een terugverdientijd korter dan 5 jaar, zijn meegenomen in dit plan. Nieuwbouw, grootschalige verbouwingen en functionele verbeteringen vallen buiten dit beleidsplan. Kosten als gevolg van (nieuwe) wetten en regels op het gebied van verduurzaming vallen eveneens buiten dit beleidsplan. In het plan is geen onderhoud opgenomen voor het gemeentehuis en De Kruisweg vanaf 2027.

Eind 2023 is de raad geïnformeerd over het voornemen om te starten met een huisvestingsplan voor het personeel. De raad heeft aangegeven om meegenomen te willen worden bij dit plan en wil besluiten over de uitgangspunten. Begin 2014 wordt er een startnotitie aan de raad aangeboden waarin het proces is opgenomen en de uitgangspunten.

Beleidskader Wegen
In het nieuwe beleid / beheerplan Wegen (vaststelling jan 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Basis vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader Straatverlichting
In het nieuwe beleid / beheerplan straatverlichting (vaststelling jan 2021) is een instandhoudingsniveau in beeld gebracht. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met de instandhouding van het kapitaalgoed. Daarnaast; niet verlichten, tenzij,. Sober en doelmatig verlichten, tenzij.. Er wordt onderscheid gemaakt in functioneel en esthetisch reinigen van armaturen respectievelijk masten. De raad heeft besloten om de lichtmasten periodiek (1 x per 5 jaar) schoon te maken. (mast en armatuur)

Beleidskader Groen
In het nieuwe beleid / beheerplan Groen (vaststelling nov 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Basis vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader Kunstwerken
In het nieuwe beleid / beheerplan Kunstwerken (vaststelling nov 2021) is een instandhoudingsniveau in beeld gebracht. Een lager onderhoudsniveau is niet mogelijk zonder dat er kapitaalvernietiging plaatsvindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader rioleringen
Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering c.a. ligt vast in Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP). Dit plan is in december 2021 vastgesteld. Dit is een zogenaamd verbreed rioleringsplan waarin ook alle taken op basis van de waterwet zijn geïntegreerd.

Belangrijk item binnen de gehele waterketen vormt momenteel efficiëntieverbetering. Dit mede ingegeven door landelijk beleid. Om efficiëntieverbetering te behalen wordt breed ingezet op intensivering van samenwerking. Binnen Dantumadiel komt dit op verschillende manieren tot uiting. Met de gemeente Noardeast-Fryslân wordt op een gestructureerde manier op verschillende manieren samengewerkt. Verder wordt er Friesland breed samen gewerkt binnen het `Fries bestuursakkoord waterketen`. In dit verband wordt ook nadrukkelijk samenwerking met het Wetterskip Fryslân verbeterd. Het GRP geeft aan op welke wijze het areaal aan rioleringen wordt beheerd. Kostendekking van dit beheer vindt plaats op basis van de rioolheffing. De bij het GRP behorende kostendekking berekening vormt dan ook de basis voor deze rioolheffing.

Beleidskader waterwegen
Met het nieuwe beleid / beheerplan Waterwegen (november 2021) is er door de raad een instandhoudingsniveau vastgesteld. Een lager onderhoudsniveau is niet mogelijk zonder dat er problemen ontstaan.

Het benodigd budget voor het baggeren is bepaald op basis van een cyclische benadering. Peilingen moeten uitwijzen waar en wanneer er gebaggerd moet worden. In 2022 is er een uitvoeringsplan opgesteld. In dit uitvoeringsplan is tevens het achterstallig onderhoud in kader van Overdracht Stedelijk Water opgenomen.

Onderhoud verhardingen
Een maal per 2 jaar wordt er een visuele weginspectie uitgevoerd ten behoeve van het vaststellen van het groot onderhoud. Deze inspecties zijn in de eerste helft van 2022 uitgevoerd. De inspectiegegevens zijn ingebracht in het wegbeheersysteem. De onderhoudsstrategieën voor de wegverhardingen zijn gestoeld op de landelijk toegepaste methodiek (gedragsmodellen) van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).

De raad heeft in januari 2021, met het vaststellen van het beleid / beheerplan Wegen, gekozen voor een kwaliteitsniveau Basis. Het niveau Basis vertegenwoordigt een cijfer van 5,5 – 7,4

In de afbeelding hieronder wordt de kwaliteit afgebeeld van de inspecties in 2018, 2020 en in 2022.

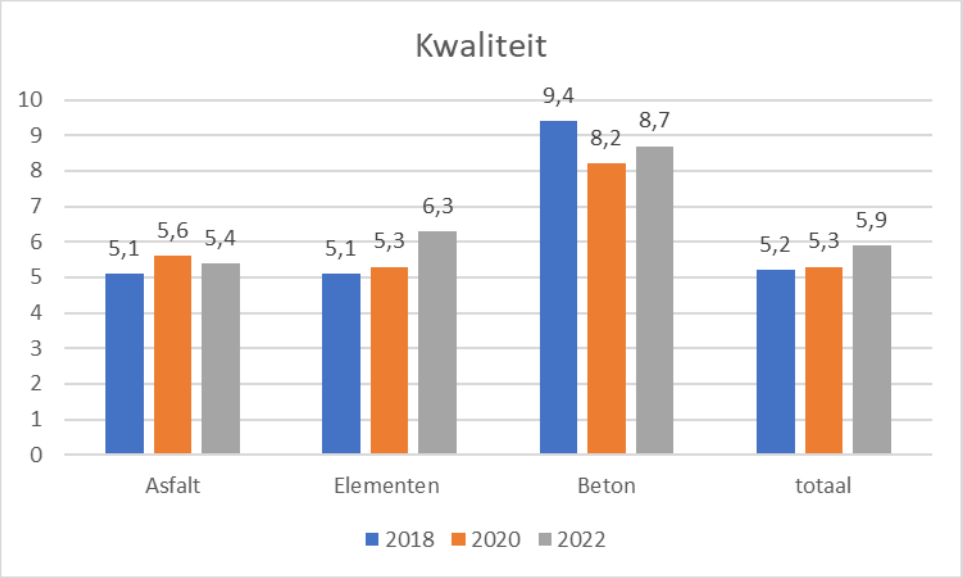

Uit de afbeelding hierboven is op te maken dat de gemiddelde kwaliteit, gemeten in de zomer van 2022 Basis is (5,9). Dit is een lichte stijging ten opzichte van de inspecties in 2018 en in 2020.

Bij het bepalen van het totaalcijfer wordt er rekening gehouden met de hoeveelheid (m2) van de betreffende verhardingstype. Oftewel elementen weegt zwaarder dan beton.

De inspecties zijn een momentopname. De gemeente voert continu onderhoud uit. Met de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden in de afgelopen periode kan het gemiddelde onderhoudsniveau iets verschuiven. In 2024 worden de wegen opnieuw geïnspecteerd.

Binnen de uitvoering van het onderhoud is een tweedeling aangebracht tussen groot en klein onderhoud. Klein onderhoud wordt uitgevoerd door team Utfiering en groot onderhoud wordt uitbesteed aan aannemers. Het klein onderhoud aan verharding betreft het herstel van elementenverhardingen. Dit klein onderhoud wordt uitgevoerd naar aanleiding van eigen constatering, na meldingen van inwoners / bedrijven of na opmerkingen die worden gemaakt tijdens het schouwen van de openbare ruimte. Daarnaast vinden er ook reconstructies plaats aan wegen, die aan het einde van hun technische levensduur zijn of waarvan de inrichting niet meer aansluit op het gebruik.

Onderhoud sportvelden
Het dagelijks en groot onderhoud van sportvelden wordt uitgevoerd door het team Openbare Werken. Deze taken worden beleidsmatig ondersteund door de het team Omgeving en Economie. Het onderhoud aan de sportvelden bestaat uit de volgende werkzaamheden: maaien sportvelden (in seizoen 2 keer per week – 40 maaibeurten per jaar), vegen (= grasvelden ontdoen van gras en blad) (gemiddeld 5 keer per jaar), rollen (4 keer per jaar), beluchten (= perforeren grasmat tot een diepte van 25 á 30 mm), beregenen (afhankelijk van de weersomstandigheden), slepen oefenhoeken, bemesten (2 keer per jaar), bosplantsoen dunnen / snoeien / versnipperen, doorspuiten drainage, jaarlijks groot onderhoud hoofdvelden, herstellen doelgebieden, herstellen belijning, bezanden, beluchten, doorzaaien, onkruidbestrijding, jaarlijks groot onderhoud trainingsvelden, frezen / profileren, inzaaien, onderhoud overige voorzieningen, hekken, veldafrastering, hekwerken, goals, ballenvangers, bestrating / betegeling, opknippen beplanting, mollenbestrijding, chemische onkruidbestrijding velden, watergangen. Bijkomende kosten voor onderhoudswerkzaamheden sportvelden betreffen aanschaf van zand voor bezanden (bij groot onderhoud), aanschaf van kunstmeststoffen, keuring van grondmonsters, advisering over maatregelen groot onderhoud, onderhoud van borden, composteren van groenafval, kosten grondwaterbelasting provincie.

Onderhoud algemeen Groen
Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt volgens onderhoudsschema's op vastgestelde onderhoudsniveau 's onderhouden. Het onderhoudsniveau wordt geborgd middels een doorlopende kwaliteitsschouw van de openbare ruimte waardoor, waar nodig, tijdig kan worden bijgestuurd. Het groot onderhoud en de vervangingen worden uitgevoerd naar aanleiding van jaarlijkse inspecties.

Onderhoud speelvoorzieningen
Het onderhoud wordt uitgevoerd door de speelplaatscommissies. Voor dit onderhoudswerk krijgen de speelplaatscommissies subsidie van de gemeente. Periodiek inspecteert de gemeente de speeltoestellen.

Onderhoud rioleringen
Alle werkzaamheden ten behoeve van riolering worden uitgevoerd door het team Openbare Werken inclusief de hydraulische en de milieutechnische berekeningen. Tevens verzorgt het team de beleidsmatige aspecten en bewaakt het hydraulisch en hygiënisch functioneren van de riolering.

Het dagelijks onderhoud bestaat uit een groot aantal werkzaamheden waaronder; ledigen van straat en trottoirkolken, reinigen en inspecteren van leidingen, vegen van goten, inspectie en onderhoud van pompen en gemalen, reparatie van kleinere lekkages, etc. Vrijkomend slib uit onderhoud werkzaamheden wordt afgevoerd naar de Omrin.

Groot onderhoud aan en vervangingen aan het rioleringssysteem wordt uitgevoerd op basis van inspecties. Inspectie gegevens worden bijgehouden in een geautomatiseerd systeem op basis waarvan jaarlijks het vervangingsprogramma wordt opgesteld.
Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels, hydraulische of milieukundige aanpassingen van het stelsel en het afkoppelen van regenwater.

Onderhoud waterwegen
Onderhoud van waterwegen is te verdelen in watervoerendheid en bevaarbaarheid. Ten aanzien van watervoerendheid moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden de sloten uitgemaaid. Incidenteel moet er worden gebaggerd.

Bevaarbare waterwegen worden in beginsel vastgelegd in het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan (PVVP).

Wetterskip is waterbeheerder voor alle het stedelijk water (binnen de bebouwde kom). Gemeente voert wel dagelijks / jaarlijks onderhoud uit (hekkelen) aan hoofd- en secundaire watergangen voor het Wetterskip en krijgt de kostprijs hiervan vergoed. Baggeren van hoofd- en secundaire watergangen onder OSW is voor het Wetterskip. Voor vijvers binnen de bebouwde kommen ontvangt de gemeente jaarlijks een vast bedrag om jaarlijks te hekkelen / maaien (indien noodzakelijk) en om periodiek te baggeren.

Het baggeren in kader van overdracht stedelijk water wordt in 2024 uitgevoerd.

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk contracten af te sluiten met eigenaren van aanliggende percelen waarbij de eigenaren tegen een vergoeding het hekkelen voor de gemeente uitvoeren en het hekkelmateriaal op hun terrein ontvangen. De resterende hekkelwerkzaamheden worden op de markt gezet. Bij hekkelwerkzaamheden wordt het overgrote deel van het vrijkomende hekkelmateriaal afgevoerd naar een composteerinrichting. In verband met de bereikbaarheid wordt nog een klein deel van het hekkelmateriaal verklepeld en vervolgens in de berm achtergelaten. Voor het verkrijgen van de gewenste bermvegetatie geniet afvoer van hekkelmateriaal echter de voorkeur (verschralingsbeleid). Een aantal bermsloten is voorzien van walbeschoeiing. Reden is doorgaans ruimtegebrek of afslag van het talud als gevolg van stromend water en bodemopbouw. Indien technisch mogelijk verdient uit kostenoverwegingen een natuurlijk talud de voorkeur.

Beeldkwaliteit
In 2023 is er periodiek (in totaal 4 x) een beeldkwaliteit schouw uitgevoerd volgens de CROW-publicatie 223. Deze beeldkwaliteitsschouw heeft betrekking op groen en wegen. Bij deze schouwrondes worden er op willekeurig gekozen plaatsen geïnspecteerd waarbij wordt gekeken naar wat de beeldkwaliteit is. De vastgestelde kwaliteit is niveau B.

A+ (10)	Uitstekend onderhouden (als nieuw)
A (8)	Goed onderhouden, weinig op aan te werken
B (6)	Voldoende onderhouden, wel wat op te merken
C (4)	Sober tot onvoldoende onderhouden
D (2)	Onvoldoende onderhouden met flinke achterstanden

Hieronder de uitkomsten van de Beeldkwaliteit schouw:

Dantumadiel East	5,7
Dantumadiel West	6,4

Het gemiddelde beeldkwaliteitsniveau is het niveau B

De belangrijkste plussen:
- Veegbeeld
- Hoeveelheid zwermafval
- Vullingsgraad prullenbakken
- Graffiti

De belangrijkste minnen:
- Openbare verlichting schoon (vuilaanslag)
- Bomen snoei
- Gazon vlakheid
- Onkruid op verharding
- Trottoir vlakheid

Het uitgangspunt van het beheren van de kapitaalgoederen is een cyclische aanpak mede gebaseerd op het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)

In de tabel hieronder een weergave van de stand van zaken aangaande achterstallig onderhoud.

Onderdeel	Achterstallig Onderhoud	Hoogte achterstallig onderhoud	Naam ingestelde reserve of voorziening	Hoogte van de reserve of voorziening
Wegen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kunstwerken	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Openbare verlichting	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gebouwen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Waterwegen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Riolering	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Majeure vervangingen / projecten 2023

Bruggen / beschoeiingen / damwanden:
- Start vervangen bruggen;
  - Bûtefjild Feanwâlden (2 stuks),
  - Tienewei Broeksterwâld en
  - Trekweg Wâlterswâld

Straatverlichting:

- Vervanging van armaturen voor Led verlichting

Wegen:

- Driezum M. Hostrastjitte
- Damwâld Verkeersmaatregelen Haadwei
- Damwâld 1ste fase Trekwei
- Damwâld; Dammaloane fase 2
- De Westereen S. Boukesstrjitte
- Bûtefjild Feanwalden;
- Broeksterwâld; Dom project
- Diverse asfaltonderhoudswerkzaamheden en straatwerkzaamheden.

Groen:

- Vervanging toplaag kunstgrasveld Westereen
- Diverse renovaties plantvakken conform technische schouw gehele gemeente

Paragraaf financiering

Inleiding
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen
In het Treasurystatuut gemeente Dantumadiel, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De gerealiseerde uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Hoe ontwikkelt de rente zich?
Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van een aantal financiële instellingen opgesteld. De kapitaalmarktrente (lange rente) heeft in 2022 een flinke stijging doorgemaakt. In 2023 is de kapitaalmarkrente gestabiliseerd ondanks de verhogingen die de ECB doorgevoerd heeft op de depositierente. De impact van de depositierente zien we wel terug in de geldmarktrente (korte rente).

Hoe beheert de gemeente haar kas?
Het betalingsverkeer van de gemeente loopt via twee banken, de BNG Bank en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG Bank. De Rabobank rekening is gekoppeld met de digitale balie en wordt hier voornamelijk voor gebruikt. Het saldo op de rekening van de Rabobank wordt periodiek afgeroomd naar de rekening bij de BNG Bank.

Bij de BNG Bank beschikt de gemeente over een rekeningcourantkrediet tot EUR 3.000.000. Doordat de rekeningcourant bij de BNG Bank dagelijks wordt aangezuiverd vanuit Schatkistbankieren wordt er zelden gebruik gemaakt van dit krediet. Bij de Rabobank beschikt de gemeente niet over een kredietfaciliteit.

Hoe staat het met het Schatkistbankieren?
Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling schatkistbankieren decentrale. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Dit drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal met een minimum van €1.000.000.

Voor de gemeente Dantumadiel betekent dit dat de drempel in 2023 gelijk is aan € 1.239.000. Om te voorkomen dat het drempelbedrag wordt overschreden worden overtollige middelen geautomatiseerd afgeroomd naar de Schatkist. Er is in 2023 dan ook geen sprake geweest van een overschrijding van de drempel (gemiddelde per kwartaal).

De rentevergoeding op de rekeningcourant bij de Schatkist is gelijk aan de Euro Short Term rate. De ontwikkeling van dit rente percentage houdt gelijke tred met depositorente bij de ECB en is gedurende 2023 gestegen van 1,9% in januari naar 3,9% in december. Er kan ook voor gekozen worden om overtollig geld vast te zetten in een depositoconstructie. Gezien de investeringsbehoefte in komende jaren is dit echter niet aan de orde.

Hoe staat het met het renterisicobeheer?
De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar. Uit onderstaande berekening blijkt, dat de gemeente Dantumadiel binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

Toetsing renterisico aan norm

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Renteherziening	0	4.800	0	0
Aflossing	1.378	1.360	1.360	1.360
Renterisico	**1.378**	**6.160**	**1.360**	**1.360**
Renterisiconorm	12.387	12.387	12.387	12.387
Ruimte onder renterisiconorm	**11.009**	**6.227**	**11.027**	**11.027**
Begrotingstotaal 2023	61.937			
Normpercentage	20%			
Renterisiconorm	**12.387**			

De totale langlopende schuld van de gemeente per 31 december 2023 bedraagt € 27.149.143.

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het begrotingsjaar 2023. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van de gemeente mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. De kasgeldlimiet over het jaar 2023, (8,5% van € 61.937.000) bedroeg € 5.265.000. In 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden geweest.

Wat is het kredietrisico op verstrekte geldleningen?
De gemeente staat borg voor een aantal geldleningen. Gezien het feit dat voor deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw garant staat, kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig, dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen (denk hierbij aan Woningcorporatie Vestia) en het WSW garantievermogen daalt tot beneden 0,25%, van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zullen de gezamenlijke gemeenten, voor 50% van deze schuld (na uitputting van het garantievermogen en betaling van de directe schadegemeentes), verplicht zijn deze overblijvende schuld, middels een renteloze lening te verstrekken. Het risico is dan in beginsel de rentederving op deze verstrekte lening.

Hoe gaan we om met de wet HOF?
In de wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Dantumadiel hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering.

Hoe verdelen we de rente?
De rentekosten worden verdeeld aan de taakvelden op basis van een omslagrente. Hierbij worden de totale rentekosten eerst gecorrigeerd met de doorgeleende geldleningen en de toerekening aan de grondexploitaties. Omdat er per saldo sprake is van een rente opbrengst van € 193.656, worden er geen rentekosten toegerekend aan de taakvelden. Op het taakveld treasury ontstaat derhalve een renteresultaat van € 193.656. In de onderstaande tabel wordt de renteverdeling weergegeven.

Omschrijving:	Bedragen in €
Rentelasten financiering	***-254.034***
Schatkistbankieren	415.026
SVN-leningen	20.011
Overige leningen / rekening-courant	9.476
Rentebaten	***444.513***
Aan grondexploitatie door te belasten rente	3.177
Rente van projectfinanciering door te belasten aan taakvelden	0
Saldo door te rekenen rente	***3.177***
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**193.656**
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)	-
Renteresultaat op het taakveld treasury	**193.656**

EMU-saldo
In 2004 hebben Rijk en medeoverheden afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van 0,3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. Wanneer het saldo positief is, is er sprake van een vorderingenoverschot, als het saldo negatief is, spreekt men over een vorderingentekort. Er is voor 2023 sprake van een EMU-overschot.

	Omschrijving	Bedragen in €
1	Exploitatiesaldo vóór mutaties reserves	254.681
2	Mutaties (im)materiële vaste activa	832.484 -
3	Mutaties voorzieningen	1.199.908 +
4	Mutaties voorraden (inclusief bouwgrondexploitatie)	581.478 -
	Berekend EMU-saldo	**40.627**

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

De term ‘bedrijfsvoering’ verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting (‘PIOFACH’), aangevuld met juridisch en inkoop.

Deze paragraaf heeft betrekking op de ambtelijke organisatie van Noardeast-Fryslân, waar Dantumadiel in 2023 in het kader van de samenwerkingsovereenkomst (nog) gebruik van maakte. Naast werk voor Dantumadiel en Noardeast-Fryslân verricht de organisatie ook diensten voor de gemeente Schiermonnikoog, hiervoor vindt verrekening van kosten plaats.

In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling personele bezetting
- Samenwerking Dantumadiel – Noardeast-Fryslân
- Ontvlechting en opbouw Dantumadiel 2024
- ICT-ondersteuning
- Openbaarheidsparagraaf
- Ontwikkeling risicomanagement en interne beheersing
- Fraude en integriteit
- Continuïteit

Ontwikkeling personele bezetting

Het aantal FTE per 31 december 2023 bedraagt 611 FTE en wordt gelimiteerd door de begroting en het formatieplan.

Onze systemen zijn in ontwikkeling en laten op dit moment niet toe om te bepalen hoeveel FTE als externe capaciteit wordt ingehuurd dan wel hoeveel FTE wordt ingehuurd op projectbasis. In dat laatste geval gaat het vaak slechts om enkele maanden, dus een gedeelte van een FTE. Het relatieve aandeel van externen in het totaal wordt daarom ingeschat op basis van het aantal medewerkers op 31 december 2023 en bedraagt ongeveer 17% (vorig jaar 13%). De toename is voornamelijk te verklaren door de krapte op de arbeidsmarkt. Uit cijfers van de personeelsmonitor 2022 van het A&O-fonds blijkt dat de externe inhuur bij gemeenten is gestegen naar 17% van de loonsom. Gemeenten hebben een inspanningsverplichting naar een vermindering van de externe inhuur.

Het ziekteverzuimpercentage heeft zich de laatste jaren als volgt ontwikkeld:

	Ziekteverzuim %
Januari 2019	7.36%
Gemiddeld 2019	6.92%
Gemiddeld 2020	6,76%
Gemiddeld 2021	5,09%
Gemiddeld 2022	6,37%
Gemiddeld 2023	6,35%

Doelstelling van het in 2019 geformuleerde ziekteverzuimbeleid was om jaarlijks een procentpunt te dalen tot in 2021 een verzuimpercentage van maximaal 5.36 was bereikt. Dat doel is in 2021 behaald. In de jaren daarna is het ziekteverzuim met ongeveer 1,3 procentpunt gestegen. Het verzuimpercentage is gestabiliseerd en wordt jaarlijks geanalyseerd. De CBS cijfers BV Nederland laten een lichte daling zien van het ziekteverzuim van 5,6% in 2022 naar 5,3% in 2023. In 2023 is met name ingezet op het coachen van coördinatoren in de begeleiding van zieke medewerkers.

Samenwerking Dantumadiel – Noardeast-Fryslân

Het resultaat van de samenwerking over 2023 bedraagt € 1.491.000. Het resultaat wordt in de tabel hieronder per onderdeel weergegeven. Daarbij wordt ook de procentuele afwijking weergegeven.

Resultaat per onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	Procentuele afwijking
Loonkosten	47.482	47.280	202	0,4%
Personeel gerelateerde kosten	4.094	4.618	-523	-12,8%
Automatisering	3.944	3.856	87	2,2%
Tractie	2.437	2.177	260	10,7%
Huisvesting	346	296	50	14,5%
Facilitair	812	736	76	9,4%
Overige dienstverlening	124	88	36	29,4%
Projecten	1.996	694	1.302	65,2%
Totaal	**61.235**	**59.744**	**1.491**	**2,4%**

Bij de loonkosten is er sprake van een overschot. Oorzaak hiervan is met name het verloop van personeel en het niet meteen kunnen vervangen van personeel. Ook konden meer kosten doorbelast worden aan het project Ontvlechting. De personeel gerelateerde kosten zijn hoger dan begroot vanwege hogere Arbo kosten en een toevoeging aan de voorziening verlofsparen. Op de tractiebudgetten is een overschot te zien omdat investeringen zijn uitgesteld, en daardoor de afschrijvingen lager zijn.

Conform afspraak komt het resultaat van € 1.491.000 naar rato van inbreng ten gunste van de gemeenten Noardeast-Fryslân en Dantumadiel. Voor de gemeente Dantumadiel bedraagt dit € 396.000.

Ontvlechting

De gemeenten Dantumadiel en Noardeast-Fryslân werken vanaf 2019 samen conform de Centrumregeling en een Dienstverleningshandvest. Noardeast-Fryslân is de centrumgemeente en voert daarmee, op basis van mandaat, de dienstverlening uit voor de gemeente Dantumadiel, de gastgemeente.
In 2022 is de samenwerking tussen Dantumadiel en Noardeast-Fryslân geëvalueerd. Dat heeft geleid tot het besluit om bovengenoemde samenwerking op te heffen met ingang van 1 januari 2024.

Het gevolg van dit besluit is dat de ambtelijke organisatie Noardeast-Fryslân, die werkt voor beide gemeenten en volgens een vastgestelde verdeelsleutel bekostigd wordt door beide gemeenten, ontvlochten wordt per 1 januari 2024. Ontvlechten houdt in dat een herverdeling van formatie en middelen plaatsvindt op basis van de vastgestelde verdeelsleutel. Het gaat in beginsel om alle gemeentelijke taken, voor zover deze niet aan anderen zijn op- of overgedragen.

Ten behoeve van de Opheffing van de Centrumregeling is een programma ingericht, een programmaleider aangesteld en een programmaplan geschreven. Op 6 maart 2023 is het programma Opheffing Centrumregeling Dantumadiel-Noardeast-Fryslân van start gegaan.

In het Programmaplan zijn de doelen, de aanpak en de werkwijze beschreven, uitgezet in de tijd en voorzien van een financiële paragraaf. De ontvlechting van de Centrumregeling is in 2023 grotendeels afgerond met uitzondering van:

- ICT: De technische ontvlechting van een deel van de applicaties (sociaal domein, zaaksysteem en financiën).
- Financiën: Financiën (o.a. exploitatie, eindafrekening van de Centrumregeling) en liquidatie van de Centrumregeling.

Vanaf de start van het programma in maart 2023 is gecommuniceerd dat de technische ontvlechting van een deel van de applicaties niet afgerond zou worden in 2023. Het betreft de complexe applicaties. Voor het

financiële pakket Key2financien wordt rekening gehouden met de planning van de Jaarrekening 2023 van de Centrumregeling. Deze moet eerst worden afgerond alvorens de applicatie kan worden ontvlochten. De ontvlechting is volledig afgerond op 1 juli 2024.

De programmakosten voor 2023 waren begroot op € 1.703.836. In 2023 is € 1.425.000 gerealiseerd. Oorzaak van het verschil is dat bij het onderdeel ICT een substantieel deel van de kosten is doorgeschoven van 2023 naar 2024. Het totaal van de begrote kosten over beide jaren verandert hierdoor niet.

Opbouw Dantumadiel 2024

Het jaar 2023 is een belangrijk jaar geweest voor de bouw van de nieuwe organisatie. Niet alleen omdat de absolute deadline, van de verzelfstandiging van het ambtelijk apparaat, op 1-1-2024 stond, maar ook zeker omdat maar moest blijken dat, op een krappe arbeidsmarkt, er genoeg animo was om de vacatures te vullen.

Een belangrijke mijlpaal in het proces was de vaststelling van de organisatiestructuur en de organisatie-omvang in april 2023. De organisatie-omvang bestaat uit 163,17 fte waarbij nog eens 15,6 fte tijdelijk, gedurende 3 jaar, mag worden opgeteld. Tevens werd met de gemeente Noardeast-Fryslân een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor een aantal taken, waaronder bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval, welke een formatie van 12,03 fte vertegenwoordigd.

Het meest belangrijkste onderdeel was de personele invulling voor de functies. Dit werd, in het Plan van Aanpak, beschreven als het grootste projectrisico. De plaatsingsprocedure, volgens het sociaal statuut, leverde 99 benoemingen op. In oktober 2023 werd de arbeidsmarktcampagne “Deal!” gestart. Bijna alle overige vrije vacatures werden hierdoor ingevuld. Voor de enkele niet ingevulde plaatsen werd een oplossing gevonden door aan te besteden via Werken in Friesland. De campagne bleek een ongekend succes te zijn. Social Media, filmpjes in bioscopen, radioreclame en billboards in dorpen en steden, binnen de provincies Fryslân en Groningen, zorgden dat er meer als 1000 mensen reageerden. Waaronder veel jongeren en mensen uit andere branches als de overheid. Hoewel vorming en scholing hierdoor belangrijke issues worden, verdween met het resultaat van deze wervingscampagne het belangrijkste projectrisico.

Er is nog een projectrisico te benoemen. Dat betreft ICT. Naast personeel is dit de belangrijkste randvoorwaarde om te kunnen functioneren. In 2023 werd een centrumregeling met de gemeente Leeuwarden afgesloten over het beheer en hosting van ICT. Het functioneel beheer (de schakel tussen business en techniek) blijft in eigen hand. De inrichting van onze ICT betekende wel een ontvlechting op applicatie- en recordniveau van de gemeente Noardeast-Fryslân. Dit terwijl deze gemeente ook gebruik maakt van de diensten van de gemeente Leeuwarden. In goed onderling overleg is besloten om iets meer tijd te nemen voor deze technische ontvlechting. Dit is in belang van de continuïteit van de bedrijfsvoering, maar ook ingegeven door het feit dat een aantal van de benodigde leveranciers niet tijdig de benodigde specialisten ter beschikking hadden. De geplande datum is 1-7-2024 waarop deze werkzaamheden volledig afgerond zullen zijn.

Inmiddels is de eigen ambtelijke organisatie een aantal maanden succesvol aan de slag en is decharge verleent aan de projectgroep.

ICT

Informatieplan
In 2021 is het informatieplan 2021-2022 Samen Digitaal vastgesteld door het college met als belangrijkste uitgangspunten:

- Maximaal dienstverlenend (maximaal tevreden burger voor alle soorten van dienstverlening);
- Flexibel en schaalbaar (snel kunnen inspelen op nieuwe wetgeving, technologie of klantverwachtingen);
- Kostenbewust en sober (kosten afwegen tegen de baten en business case gedreven werken).

Dit informatieplan is in 2023 geactualiseerd met de activiteiten voor 2023 en 2024.

Visie Geo-Informatie “Locatie verbindt”
De visie op Geo-informatie “Locatie verbindt” is met behulp van externe ondersteuning en inbreng van diverse collega’s opgesteld. De visie schetst een beeld van gewenste en toekomstige Geo-

informatievoorziening en is bedoeld als ‘stip op de horizon’. De visie bestaat uit vier ‘verhaallijnen’, die samen het verhaal van de toekomstige Geo-informatievoorziening vertellen en zo richting geven aan de doorontwikkeling. Locatie inspireert, locatie verbindt, locatie als collectief en locatie biedt perspectief. Daarnaast speelt mee dat de leverancier van de huidige GIS-software heeft aangekondigd over te gaan op een nieuw technisch platform en sinds 2022 is gestopt met investeringen in de huidige software.

Visie op Informatievoorziening “Van digitaliseren naar digitale transformatie”
Digitale toegankelijkheid is belangrijker dan ooit. Het zogenaamde ‘informatielogistiek-denken’ wordt steeds belangrijker. Dit betekent dat je afdelingen niet als afzonderlijke silo’s beschouwt maar werkprocessen van end-to-end bekijkt. In juli is er een visie op informatievoorziening gepresenteerd en vastgesteld. Deze visie geeft richting aan onze gemeentelijke informatievoorziening en stelt duidelijke uitgangspunten, doelen en wat we als organisatie daarvoor nodig zijn.

Nieuwe ICT-ondersteuning 2023

- Er is een nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen. Door dit project regionaal op te pakken hebben we gebruik gemaakt van het voordeel van regionale harmonisatie en schaalvoordelen.
- Voor meldingen openbare ruimte is Fixi geïmplementeerd en in gebruik genomen. De klacht of melding wordt digitaal gemeld, behandeld en afgehandeld en kan door de melder digitaal gevolgd worden (track en trace principe).
- De vervanging van ons belastingsysteem is doorgeschoven naar 2024. In 2023 zijn de benodigde voorbereidingen getroffen (onder andere verbetering van de processen).
- De Centric Leef Omgeving (CLO) is in gebruik genomen en er zijn eerste stappen gezet als het gaat om mobiel handhaven. In 2024 wordt dit verder opgepakt.
- Er is een anonimiseren tool geïmplementeerd. De WOO verzoeken worden geanonimiseerd en via de gemeentelijke website gepubliceerd.
- Er wordt gewerkt aan een digitale bewaarstrategie.
- Tenslotte hebben we veel tijd besteed aan de voorbereiding en uitvoering van de ontvlechting per 1 januari 2024.

Samenwerking met SSC Leeuwarden en andere partners
Wij hebben onze harde automatisering (apparatuur, netwerk, backups, beveiliging) uitbesteed aan het Shared Service Centrum (SSC) Leeuwarden, net als de gemeenten Waadhoeke en Leeuwarden, Friese Waddeneilanden en de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Om samenwerking tussen Dantumadiel en Leeuwarden na de ontvlechting voort te kunnen zetten is in december 2023 een separate Centrumregeling samenwerking Dantumadiel- Leeuwarden vastgesteld.
Binnen het SSC Leeuwarden werken we intensief samen met deze andere klanten van het SSC, maar alleen daar waar dat meerwaarde biedt. Dit betekent dat we soms ook onze eigen weg kiezen.

Openbaarheidsparagraaf

Deze openbaarheidsparagraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 is ingegaan. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht besteden aan de manier waarop wij als bestuursorgaan de Woo uitvoeren.

De Woo gaat over een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Het doel van de wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden. Dit doen we door meer overheidsinformatie openbaar te maken, sneller en voor iedereen toegankelijk.
Per 1 mei 2022 zijn er Woo contactpersonen. Zij beantwoorden vragen van burgers over de beschikbaarheid van publieke informatie.

In 2022 is de projectgroep Woo gestart met de invoering van de actieve openbaarmaking van de Wet open overheid. De invoering moet binnen 5 jaar zijn afgerond. De invoering Woo is een traject met een grote veranderopgave met de nadruk op bewustwording.

Er is een verplichting om elf informatiecategorieën actief openbaar te maken. De fasering en planning van de actief openbaar te maken informatiecategorieën zijn op dit moment nog niet bekend. Wel zijn we begonnen met de voorbereiding van documenten die in aanmerking komen voor actieve openbaarmaking.

Er is in 2023 een impactanalyse uitgevoerd. Onderdeel van de impactanalyse is het vaststellen van het ambitieniveau voor de gemeente Dantumadiel. Dit is vastgesteld op ambitieniveau 3 met een doorgroei naar ambitieniveau 2. Ambitieniveau 3 is openbaar maken wat wettelijk verplicht is en datgene wat toegevoegde waarde biedt. Ambitieniveau 2 is alles actief openbaar maken, tenzij er wettelijke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

Ontwikkeling risicomanagement en interne controle

Interne beheersing van de processen
Er zijn verdere stappen gezet in de beheersing van de financiële processen. Concerncontrol is ook in 2023 het gesprek aangegaan met de vak afdelingen over de met processen samenhangende risico's met het doel beheersingsmaatregelen te treffen om te voorkomen dat de risico's leiden tot fouten of nadelen. Het gaat hier bijvoorbeeld om rechtmatigheidsrisico's, het niet volledig in rekening brengen van belastingen of leges, het risico op fraude etc. Deze gesprekken worden gevoerd met alle vak afdelingen die een verantwoordelijkheid hebben voor een financieel proces om te bekijken of de processen in opzet goed geregeld zijn. Om na te gaan of het in de praktijk ook zo werkt worden dossiercontroles uitgevoerd door collega's van medewerkers uit de teams die er uitvoering aan geven. Concerncontrol begeleidt dit, is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging en rapporteert aan het management en de directie over de resultaten. De rapportages worden ook gebruikt door de accountant om het college te adviseren over de interne beheersing en vanaf het verslagjaar 2023 om een collegeverklaring voor de financiële rechtmatigheid op te stellen.

Collegeverklaring financiële rechtmatigheid
Het college van B&W geeft over 2023 voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid af. De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk Misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen. De financiële verordening is hiervoor aangepast.

Toelichting op de afwijkingen

In de paragraaf bedrijfsvoering moet een toelichting worden gegeven over de oorzaken van de geconstateerde onrechtmatigheden met verklaring indien deze boven de rapportagetolerantie uitkomen. Het College stelt voor om deze rapporteringstolerantie vast te stellen op € 100.000,-.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

1. WMO ad. € 250.000,- aan fouten;
2. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad
    a. € 240.000,- (algemene dekkingsmiddelen) en
    b. € 850.000,- (ontvlechting) aan fouten.
3. Begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten ad € 152.292,- aan fouten.

De fouten betreffen (begrotings) rechtmatigheid en worden meegenomen in de verantwoording richting de Raad. Het totaalbedrag aan fouten bedraagt € 1.492.292 en komt daarmee op 2% van de totale lasten. Daarmee ligt dit percentage hoger dan de door de raad vastgestelde norm van 1%.

Vanwege het belang van het beheersen van het risico op misbruik- en oneigenlijk gebruik is het van belang dat er opvolging gegeven wordt aan de beleidsnotitie M&O van 2022. Dit punt is hieronder daarom eveneens meegenomen.

Ad 1. WMO ad € 250.000 fouten

a) Fouten.
Verkorte procedure (rechtmatigheid): In het kader van de aanpak wachtlijsten WMO heeft de gemeente Noardeast-Fryslân eind 2022 besloten een deel van de aanvragen die begin 2023 op de wachtlijst stonden op basis van een verkorte tijdelijke procedure toe te kennen. Hierbij zijn tevens aanvragen van de Gemeente Dantumadiel (zonder akkoord van de raad) op basis van de verkorte procedure toegekend. Omdat hierbij geen onderzoek werd gepleegd is er voor 2023 een onrechtmatigheid over heel 2023 van maximaal € 250.000,- voor Dantumadiel ontstaan.

b) Oorzaak
De geconstateerde rechtmatigheidsfouten komen voort uit het niet aantoonbaar uitvoeren van het wettelijke onderzoek en de wettelijk verplichte ID-check.

c) Verbeterpunten:
Bij de aanvraag / heronderzoek dient ten allen tijde het wettelijke verplichte onderzoek en de identificatiecheck te worden uitgevoerd en te worden vastgelegd.

Ad 2a. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad € 240.000,- fouten

a) Fouten
In de begroting heeft de doorbelasting van de omslagrente aan de diverse programma's niet op de juiste wijze plaatsgevonden waardoor in de begroting ten onrechte een te hoog nadelig saldo is ontstaan op de Treasury.

b) Oorzaak
Oorzaak voor kredietoverschrijdingen is een onjuiste raming van de omslagrente

c) Verbeterpunt
Geen, betreft een omissie die vanaf het begrotingsjaar 2024 is hersteld

Ad 2b. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad € 850.000,- fouten

a) Fouten
Er is aanvankelijk geen voorziening overbezetting ontvlechting opgenomen voor de verplichting om mee te betalen aan de overbezetting als gevolg van de ontvlechting. Over de exacte hoogte van deze verplichting loopt een arbitragezaak.

b) Oorzaak
Oorzaak voor kredietoverschrijdingen is het niet tijdig opnemen van een toereikende voorziening.

c) Verbeterpunt
Geen, betreft onvoorziene kosten.

Ad 3. Begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten ad € 152.292,- fouten

a) Fouten.
Betreffende de Trekwei Damwald is er een kredietoverschrijding van € 152.292,-

b) Oorzaak
Oorzaak voor kredietoverschrijdingen is altijd dat er is meer uitgegeven dan begroot.

c) Verbeterpunten:
Indien mogelijk tijdig melden aan raad / vragen om meer budget.

Risico: M&O binnen Jeugdwet als gevolg van ontbreken controles n.a.v. analyse

a) Risico
Door het ontbreken van nader onderzoek op basis van algemene analyse bij de jeugdwet hebben wij hier geen zicht op feitelijke levering ZIN. De VNG schat de fout als gevolg van fraude in Nederland op ongeveer 5% van het totale zorgbudget voor Wmo en Jeugd. We hebben hier dus te maken met een serieus risico.

b) Oorzaken risico
Het risico vindt zijn oorsprong in het ontbreken vervolgonderzoek na aanleiding van de analyse zoals aanbevolen in de beleidsnotitie M&O van 2022.

c) Verbeterpunt
Het uitvoeren van nader onderzoek op basis van data-analyse. Het verbreden van de data analyse met data van SDF / in samenwerking met buurtgemeenten. Aandacht schenken aan het bevorderen van de fraude alertheid c.q. opleiding personeel met betrekking tot M&O.

Fraude en Integriteit

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik
In de kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude: “De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting”.

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als ‘bijstandsfraude’ of aan ‘fraude’ met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen. De verantwoording over misbruik en oneigenlijk gebruik moet vanaf het verslagjaar 2023 worden opgenomen in de collegeverklaring bij de jaarrekening.

Fraudebeheersing
Binnen de gemeente wordt voor de financiële processen gewerkt met controlplatforms waarin de processen worden besproken, de daarbij behorende risico’s en te nemen beheersmaatregelen. Door middel van interne controles wordt de werking van de processen en de genomen beheersmaatregelen getoetst. De risicobeheersing richt zich met name op rechtmatigheidsaspecten en volledigheid van opbrengsten, maar ook andere risico’s zoals frauderisico’s kunnen aan de orde komen als zij worden geïdentificeerd. Er is dus geen specifieke aanpak gericht op frauderisico’s en fraudebeheersing, maar frauderisico’s en maatregelen om fraude te voorkomen kunnen wel aan de orde komen tijdens de controlplatforms.

Integriteit
Integriteit is een thema dat doorlopend aandacht behoeft. Bij de indiensttreding maakt het onderwerp integriteit onderdeel uit van het inwerkprogramma. Ook moet iedere medewerker die in dienst treedt bij de gemeente een eed of belofte afleggen. Niet-ambtenaren ondertekenen een geheimhoudingsverklaring. Daarnaast is het voor een ieder verplicht een VOG-verklaring te overleggen.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële verhoudingenwet wettelijk verankerd. Om die reden is de continuïteit van gemeente Dantumadiel in voldoende mate gewaarborgd. Tevens zijn in de begroting 2024 of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiële effecten hebben op vermogen of resultaat.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

In artikel 5 van de op 7 november 2023 vastgestelde verordening ex. art. 212 van de gemeentewet zijn onderstaande normen voor begrotingsrechtmatigheid vastgelegd:

De norm voor begrotingsrechtmatigheid ligt op het niveau van overschrijding van de lasten van de programma's. Indien er overschrijdingen zijn, moeten deze worden toegelicht door het college indien de overschrijding meer bedraagt dan € 50.000.

Norm voor begrotingsrechtmatigheid ten aanzien van de balansposten ligt op het niveau van de geautoriseerde bedragen. Voor het schuiven van budgetten tussen programma's is toestemming van de gemeenteraad vereist.

Het college mag binnen de programma's met budgetten schuiven, mits de lasten van producten niet dusdanig worden overschreden dat de realisatie van andere producten binnen hetzelfde programma onder druk komt te staan. Indien de lasten van een geautoriseerd budget of een investeringskrediet met meer dan € 100.000 is overschreden moet dit aan de raad zijn gerapporteerd. Aan de hand van voorgaande criteria kunnen de volgende conclusies op de begrotingsoverschrijdingen van de lasten uit de financiële analyse worden getrokken.

In onderstaande tabel zijn niet de verschillen in de uitvoeringsbegroting per programma opgenomen. Dit omdat deze verschillen per saldo budgettair neutraal zijn.

Begrotingsafwijkingen	**Recht-matig**	**Onrecht-matig**	**Motivering van de conclusie**
	x 1.000	**x 1.000**	
1.Ynwenner en Bestjoer			
		850	Er is een voorziening Overbezetting ontvlechting opgenomen voor de verplichting om mee te betalen aan de Overbezetting als gevolg van de ontvlechting. Over de exacte hoogte van deze verplichting loopt een arbitragezaak. In 2024 is dit besluit genomen en dus niet geraamd in 2023.
2. Mienskip			
3. Soarch en Wolwêzen			
Inkomensregelingen	1.778		Pas in oktober 2023 is het wetsvoorstel Eenmalige Energietoeslag 2023 aangenomen. Tegenover de uitgaven staat een uitkering in het gemeentefonds van € 1,264 miljoen en we gaan voor € circa € 0,2 miljoen een beroep doen op de DU vangnetregeling (incl. uitvoeringskosten). Het gemeentelijke deel (120-130%) wordt conform eerder raadsbesluit verrekend met de Algemene Reserve.
Participatiewet	527		Tegenover de hogere uitgaven op de werkvoorziening Dokwurk van € 0,527 miljoen staat een uitkering

Begrotingsafwijkingen	Recht-matig	Onrecht-matig	Motivering van de conclusie
			participatie van het gemeentefonds van circa € 0,600 miljoen.
Jeugdwet	318		Voor de overschrijding van de begroting kunnen we zien dat we in Q4 een behoorlijke stijging zien van het aantal duurdere trajecten. Daarnaast zien we 1 opvallende maatwerkvoorziening die behoorlijk veel kost. Al deze stijgingen bij elkaar komen we inderdaad op een stijging van rond de €300.000 alleen in Q4. In de tweede turap is wel een bijstelling doorgevoerd van € 0,228 maar deze was niet te voorzien. Het is een open einde regeling.
4. Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
5. Wenjen en Omjouwing			
Ruimtelijke ontwikkeling/kwaliteit	597		Dit betreft lasten uit grondexploitaties voor een bedrag van € 0,597 miljoen. Hier staan direct gerelateerde baten tegenover uit grondexploitaties.
Algemiene dekkingsmiddels			
90 Lokale heffingen	126		Budgetoverschrijding als gevolg van de vele bezwaren die zijn ingediend op de OZB woningen door met name no cure, no pay-bureaus.
93 Overige algemene dekkingsmiddelen		240	In de begroting heeft de doorbelasting van de omslagrente aan de diverse programma's niet op de juiste wijze plaatsgevonden Waardoor in de begroting ten onrechte een te hoog nadelig saldo is ontstaan op de Treasury.

Bij de analyse van de begrotingsrechtmatigheid bij investeringskredieten is een bedrag van € 152.292,- aan fouten geconstateerd. Dit betreft het krediet van de Trekwei Damwald.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen.

Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:
- Kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- Wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:
- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente geen zeggenschap heeft;
- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente wel zeggenschap heeft.

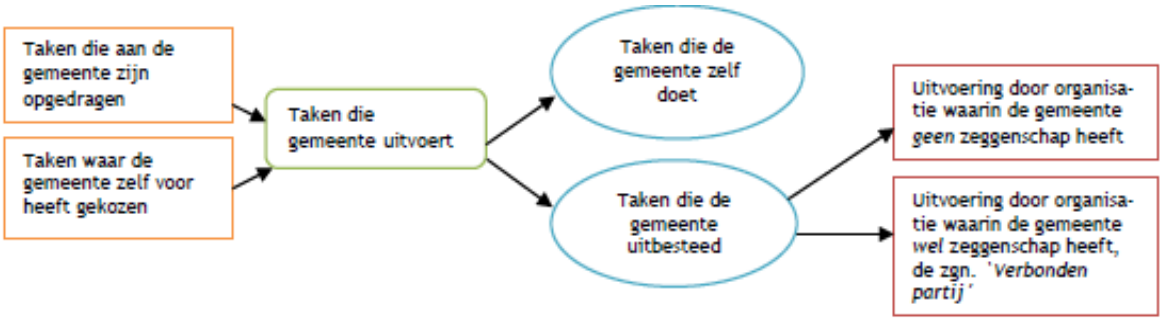

Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaat- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.
Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d): zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.
Definitie financieel belang (artikel 1 lid c): een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij
  Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.
- Privaatrechtelijke verbonden partij
  Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek.
  Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:
- Verenigingen;
  - Commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
  - Naamloze vennootschappen;
  - Besloten vennootschappen of stichtingen.

Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.
- De lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
  - Gemeenschappelijke regelingen;
  - Vennootschappen en coöperaties;
  - Stichtingen en verenigingen;
  - Overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- De wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- Het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het financieel resultaat;
- De eventuele risico's.

Risico's

Bij elke verbonden partij is een kopje opgenomen betreffende het risico dat de verbonden partij vormt voor de gemeente. Doet zich een risico voor dan is dit bij de verbonden partij vermeld. Geen risico komt tot uitdrukking in een plat streepje - .

Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV-artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.
De gemeente heeft de volgende verbonden partijen.

- Gemeenschappelijke regelingen
  - GR Noard East Fryslân
  - GR Veiligheidsregio Fryslân
  - GR Sociaal Domein Fryslân
  - GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit
  - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
  - GR Leer en werkbedrijf Noard East Fryslân miv 1-8-2021: Dokwurk
  - GR Mobiliteitsburo Noard East Fryslân
  - GR Recreatieschap de Marrekrite

- Vennootschappen en coöperaties
  - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
  - Afvalsturing Friesland (Omrin)
  - Bank Nederlandse Gemeenten
- Stichtingen en verenigingen
  - Stichting Roobol
  - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
  - Vereniging van Friese Gemeenten
  - Stichting IJswegencentrale Oostergo
  - Coöperatie Openbare Verlichting Energie Fryslân U.A.
- Overige verbonden partijen
  - Geen

Gemeenschappelijke regelingen

Centrumregeling Samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met centrumgemeente
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De regeling is getroffen ten behoeve van de dienstverlening van de gemeente Noardeast-Fryslân (centrumgemeente) aan de gemeente Dantumadiel (gastgemeente) Staatscourant 63678 8-11-2018). Het college en de burgemeester van de gastgemeente laten door de centrumgemeente in beginsel alle gemeentelijke taken uitvoeren, voor zover deze niet aan anderen zijn opgedragen of overgedragen en als zodanig zijn beschreven in het dienstverleningshandvest zoals bedoeld in artikel 7 centrumregeling.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - De gemeente Noardeast-Fryslân is centrumgemeente, als bedoeld in artikel 8 , vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen, (art 3 centrum-regeling);
  - Het college en de burgemeester van de gastgemeente zullen bij afzonderlijk mandaatbesluit de bevoegdheden die samenhangen met de taken zoals vermeld in artikel 4 van de centrumregeling opdragen aan de overeenkomstige bestuursorganen (art 5 centrumregeling).
- Financieel belang:
  - In het dienstverleningshandvest wordt de centrumregeling nader uitgewerkt, (art 7 centrumregeling);
  - In ieder geval wordt geregeld:
    - De uitvoeringskaders;
    - De kwaliteitseisen van de taakuitvoering;
    - De verdeelsleutel en de bijdrage van de gastgemeente in de uitvoeringskosten van de centrumgemeente.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022		
Eigen vermogen	2022	N.v.t..	N.v.t.
Vreemd vermogen	2022	N.v.t..	N.v.t.

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000:

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):-

Ontwikkelingen: De centrumregeling is per 1-1-2024 opgeheven, conform het besluit van de raad van 21 december 2021.

Veiligheidsregio Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Veiligheidsregio Fryslân

Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer; 3 Soarch en Wolwêzen en 5 Wenjen en Omjouwing

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten;
  - Het dagelijks bestuur bestaat uit:
    a. de voorzitter van het algemeen bestuur;
    b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid;
    c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid.
    - De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr.
- Financieel belang:
  - Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	1.904	1.938
Eigen vermogen	2022	9.753	9.527
Vreemd vermogen	2022	87.724	81.045

Omvang financieel resultaat jaarrekening: maal € 1.000: 894

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

Juridische status: Gemeenschappeling regeling met centrumgemeente

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr. 61128, dd. 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - De gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen.
  - De centrumgemeente wordt mandaat , volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet,

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling.

- Financieel belang:
  - De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van deJeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden na gecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten.
  - Met ingang van de jaarrekening 2021 heeft de gemeente Leeuwarden een paragraaf Sociaal Domein Fryslân in haar jaarstukken opgenomen. In deze paragraaf legt de gemeente Leeuwarden verantwoording af over de geldstromen van het Sociaal Domein.
  - In onderstaande tabel is het aandeel van de gemeente in de kosten van dienstverlening voor derden (bedrijfsvoering) door de gemeente Leeuwarden opgenomen.
  - Er is geen eigen vermogen en er zijn geen schulden.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	79	92
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	0	0

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022 x € 1.000: 133 positief

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten behartigen op het gebied van de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende colleges bedraagt.
  - De colleges wijzen uit hun midden elk één lid in het Algemeen Bestuur aan.
  - Alle leden hebben één stem.
  - Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur.
- Financieel belang:(artikel 34 van de gemeenschappelijke regeling)
  - Elke gemeente draagt in de kosten van het lichaam bij naar rato van de dienstverlening op basis van tarieven, die door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld en medegedeeld aan de gemeenten.
  - Het nadelig saldo van de vastgesteld rekening wordt, na in achtneming van het door het Algemeen Bestuur vastgestelde reserveringsbeleid, door de gemeenten gedragen in verhouding tot het aantal ingezetenen op 1 januari van het betreffende kalenderjaar.
  - Het batig saldo van de vastgestelde rekening wordt,na in achtneming van het door het Algemeen Bestuur vastgestelde reserveringsbeleid, naar rato van de gemeentelijke bijdragen op basis van de tarieven in het betreffende kalenderjaar, aan de gemeente uitbetaald.

Financieel belang:

GR hûs en hiem, advisering omgevingskwaliteit			
	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	10	18
Eigen vermogen	2022	455	338
Vreemd vermogen	2022	136	483

Omvang financieel resultaat jaarrekening: Jaarrekening 2022 x € 1000: -/- 116

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:

- basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017.
- aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer daartoe een besluit heeft genomen;
- adviserende en voorbereidende taken t.b.v. bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen;
- de advisering over en voorbereiding van besluiten op grond van de Wet openbaarheid van bestuur;
- het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht;
- het in stand houden van een Milieualarm-nummer.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Gedeputeerde staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur.
  - De deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur.
  - Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 10 van de g.r. Fumo 2017.
- Financieel belang:
  - De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting;
  - De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief.
  - Conform artikel 30 gr. Fumo 2017.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	236	270
Eigen vermogen	2022	1.422	1.207
Vreemd vermogen	2022	5.280	3.824

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)
Omvang financieel resultaat jaarrekening, x € 1.000: 72 **Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar):** -

Leer- werkbedrijf Noardeast-Fryslân (Dokwurk)
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen en 6 Iepenbiere Romte
Openbaar en wijze van belang: Openbaar belang: Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeid)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (art 3 gem reg). De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeenten Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. Deze vm. gemeenten zijn opgegaan in de gemeente Noardeast-Fryslân. Wijze van belang: • Bestuurlijk belang: ◦ Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan. ◦ Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waaronder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr. • Financieel belang: ◦ Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam. ◦ De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen. ◦ Het aandeel in het tekort is 28,2% Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	285	246
Eigen vermogen	2022	7.365	8.238
Vreemd vermogen	2022	13.729	13.233

Omvang financieel resultaat jaarrekening , x € 1.000: 872

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bedrijfsvoering organisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met bedrijfsvoeringsorganisatie
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen
Openbaar en wijze van belang: Openbaar belang: De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost

Bedrijfsvoering organisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr. 16823 dd. 22-3-2017).

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting.
  - Opheffing:
    - De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten.
    - Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging.

- Financieel belang:
  - Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF Stct. 2017-16823;
  - Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden;
  - Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer;
  - Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	725	665
Eigen vermogen	2022	0	0
Vreemd vermogen	2022	1.128	910

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Marrekrite

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.

De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang:

- Het bevorderen van waterrecreatie
- Het bevorderen van landrecreatie
- Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie)

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaatsvervangend lid aan van het algemeen bestuur. De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats.
  - Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.

Marrekrite

- Financieel belang:
  - De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten.
  - Voor zover de kosten van De Marrekrite niet worden gedekt door subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten wordt hierin als volgt voorzien: gedeputeerde staten: 45%; colleges van burgemeester en wethouders gezamenlijk: 55%.
  - Het algemeen bestuur stelt de verdeelsleutel vast, op grond waarvan de gezamenlijke bijdrage van de colleges over afzonderlijke gemeenten wordt omgeslagen.
  - Voor de begroting 2022 : Met ingang van deze begroting is er sprake van één bijdrage vanuit de deelnemers, gebaseerd op de huidige bijdragen voor water en land. Er is sprake van 2% indexering. Deze begroting is gebaseerd op de oude bijdrageregeling.
  - De nieuwe bijdrageregeling zal vanaf de begroting 2023 van toepassing zijn. De nieuwe parameters zijn:
    - Domein water: Inwoners: 30%; Meters “steigers”: 40%; Meters “damwand”: 30%
    - Domein land: Inwoners: 30%; Kilometers fietsnetwerk: 40%; Kilometers Wandelnetwerk: 30%
    - Indexatie van 2%.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	7	15
Eigen vermogen	2022	4.795	4.704
Vreemd vermogen	2022	0	4.000

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000: 209

Risico’s (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Vennootschappen en coöperaties

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland

Juridische status: Naamloze vennootschap

Programma’s: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:

Stemrecht op grond van aandelen.

- Financieel belang:

De gemeente Dantumadiel bezit 26,5% (2.650 x € 50)van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2022 (pagina 77 jaarrekening 2022) niet gewijzigd.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	133	133
Eigen vermogen	2022	13.244	12.651
Vreemd vermogen	2022	113.362	117.111

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 593

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Afvalsturing Friesland (Omrin)
Juridische status: Naamloze vennootschap
Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:
Openbaar belang:
Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.

Wijze van belang:
- Bestuurlijk belang:

Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 840 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 840 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland.

- Financieel belang:

De gemeente Dantumadiel is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans met de historische aanschafwaarde van nul.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	0	0
Eigen vermogen	2022	64.757	70.303
Vreemd vermogen	2022	128.437	119.141

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000: 7.870

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Juridische status: Naamloze vennootschap
Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:
Openbaar belang:
Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.

Wijze van belang:
- Bestuur belang:

Stemrecht op basis van aandelen.

- Financieel belang:

Dantumadiel bezit per 31-12-2022: 12.285 aandelen, die een belang van € 27.873. vertegenwoordigen (2,50 per aandeel).

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	28	28
Eigen vermogen	2022	5.062.000	4.615.000
Vreemd vermogen	2022	143.995.000	107.459.000

Omvang financieel resultaat jaarrekening, x € 1.000.000: 300

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichtingen en verenigingen

Stichting ROOBOL
Juridische status: Stichting
Programma's: 2 Mienskip

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs in de gemeenten Noardeast-Fryslan, Dantumadiel en Achtkarspelen. In 2019 zijn de statuten aangepast in verband met de wettelijke mogelijkheid tot het realiseren van een samenwerkingsschool voor het openbaar en bijzonder onderwijs.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:

Deelnemers in de stichting zijn o.a.: de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân (voormalig Dongeradeel en voormalig Kollumerland c.a.) en zijn omschreven als gemeenteraad in de statuten. Deze gemeenten hebben een belangrijke toezichthoudende functie.

  - Op grond van art 6 lid 8 van de statuten heeft het dagelijks bestuur de toestemming nodig van de gemeenteraden voor: het wijzigen van de statuten, het ontbinden van de stichting, het opheffen van de school.
  - Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheden: benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de raad van toezicht; de ontbinding van de stichting ingeval van handelen in strijd met de wet en/of ernstige taakverwaarlozing (artikel 24 statuten)

- Financieel belang:
  - Artikel 24 lid 3 statuten: Ingeval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of het functioneren van het bestuur in strijd met de Wpo is de gemeenteraad bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de openbare scholen en zonodig de stichting te ontbinden.
  - In het reglement van de raad van toezicht wordt de relatie tussen raad en gemeenteraad uitgewerkt onder goedkeuring van de gemeenteraad. (art 24 lid 4 statuten)
  - De raad van toezicht legt jaarlijks (binnen 6 mnd. na het boekjaar) verantwoording af over de uitvoering van taken/ bevoegdheden in het jaarverslag van de stichting en stelt dit beschikbaar aan o.a.: de gemeenteraad. (art 12 lid 5 statuten)

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	5.962	5.226
Vreemd vermogen	2022	2.690	3.881

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000 : -/- 736

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)
Juridische status: Vereniging
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 24.

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)

Wijze van belang:

- Bestuur belang:

Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht.

- Financieel belang:
  - De leden betalen contributie
  - De gemeente Dantumadiel € 9K

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	9	9
Eigen vermogen	2022	p.m.	p.m.
Vreemd vermogen	2022	p.m.	p.m.

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022: geen gegevens

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar: -

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Juridische status: Vereniging

Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:

Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten.

- Financieel belang:

Conform de statuten betalen de leden contributie.
De contributie voor 2022 betreft: € 59.000

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	59	59
Eigen vermogen	2022	63.912	51.704
Vreemd vermogen	2022	115.952	112.794

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 4.219

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar: -

Stichting IJswegencentrale Oostergo

Juridische status: Stichting

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:

De gemeente Dantumadiel, en de gemeente Noardeast-Fryslân. en Leeuwarderadeel hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:

Stichting IJswegencentrale Oostergo

De burgemeester van Noardeast-Fryslân is voorzitter van het dagelijks bestuur.

- Financieel belang:

De gemeenten Dantumadiel, de gemeente Noardeast-Fryslân en Leeuwarderadeel geven een bijdrage van 0,045 per inwoner.
De bijdragen 2022 van de gemeente is: 853.

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	0,9	0,9
Eigen vermogen	2022	73	64
Vreemd vermogen	2022	0	0

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2022, x € 1.000: -/- 9

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar: -

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A

Juridische status: Vereniging

Programma's:

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Het inkopen van energie (Energie-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân en datgene wat daarmee verband houdt. Het beheer en onderhoud van openbare verlichting (OVL-diensten) en van laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen (Laadinfra-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân. (Artikel 2 Statuten)

Wijze van belang:

- Bestuur belang:

De gemeente Dantumadiel is een gewoon lid van deze vereniging en heeft stemrecht.
De gemeente heeft de plicht om de diensten van de coöperatie af te nemen. Hiervoor moet een overeenkomst worden afgesloten.

- Financieel belang:

De leden van de coöperatie delen in de winst en het verlies van de coöperatie naar rato van de door hen in het betreffende boekjaar afgenomen OVL-Diensten, Energie-Diensten en Laadinfra-Diensten. Deze toekenning heeft plaats bij op door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie genomen besluit van de algemene ledenvergadering. (Artikel 20 Statuten)

Financieel belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2022	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2022	445	426
Vreemd vermogen	2022	53	103

Omvang financieel resultaat jaarrekening: x € 1.000: **-19**

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar: -

Overige verbonden partijen

Geen

Paragraaf grondbeleid

Na een periode van landelijke woningprijsdalingen van medio 2022 tot aan medio 2023 trekt de woningmarkt weer aan. Consumenten zijn gewend aan de hogere hypotheekrente. Daarnaast zijn en worden lonen gecorrigeerd voor inflatie, wat leidt tot een verhoging van de leencapaciteit. De verwachting is dat de woningprijzen de komende jaren weer gaan stijgen. Afhankelijk van het woningtype en de locatie in Nederland kan dat oplopen tot 5%. (Metafoor: Outlook grondexploitaties 2024, 2023).

Nota Grondbeleid 2020-2023
In 2020 is de Nota Grondbeleid 2020-2023 door de raad vastgesteld. In de Nota Grondbeleid 2020-2023 zijn de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid vastgelegd. Tevens worden onderstaande doelen nagestreefd:

- Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de actuele wet- en regelgeving.
- De raad kaders voor het te voeren grondbeleid vast laten stellen.
- De uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid.
- Het creëren van duidelijkheid over grondverwerving en de uitgifte van gronden.
- Het bieden van inzicht in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma's te verwezenlijken.

Ten aanzien van het te voeren grondbeleid kiest de gemeente primair voor een actief grondbeleid. In gebieden waar de gemeente invloed wil uitoefen op de ontwikkeling c.q. het noodzakelijk is om een ontwikkeling conform de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren, is het mogelijk om actief grondbeleid te voeren. In dit geval is het van belang dat het financiële risico op zowel korte termijn als lange termijn aanvaardbaar is. In het geval van actief grondbeleid zal de raad ten alle tijden in kennis gesteld worden.

Grondexploitatiecomplexen
Aan het begin van het boekjaar waren de complexen Oostersingel te De Westereen, De Bosk te Feanwâlden, De Westereen-East te De Westereen en Jagerswei II en Jagerswei III te Broeksterwâld in exploitatie. Gedurende het boekjaar is het complex Adolarstrjitte te Walterswâld in exploitatie genomen. Aan het einde van het boekjaar zijn er geen complexen afgesloten.

In *Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen*. is het verloop van de boekwaarde gedurende het boekjaar, de totale winstneming en de balanswaarde aan het einde van het boekjaar na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd. De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten.

Het te verwachten resultaat van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt op basis van de eindwaarde na actualisatie € 2.228.795. Er is geen verliesvoorziening met betrekking tot de grondexploitatiecomplexen gevormd.

TABEL 1: Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen					
Project	*Einddatum*	*BW 1-1-2023*	*BW 31-12-2023*	*Totale winstneming*	*Balanswaarde 1-1-2024*
Oostersingel, De Westereen	31-12-2024	42.802	49.284	3.040	52.324
De Bosk, Feanwâlden	31-12-2030	749.508	817.695	348.143	1.165.838
De Westereen-East, De Westereen	31-12-2026	-543.834	-543.834	291.329	-252.505
Jagerswei II, Broeksterwâld	31-12-2025	-323.168	-319.269	152.034	-167.235
Jagerswei III, Broeksterwâld	31-12-2025	36.314	85.150	9.883	95.033
Adolarstrjitte, Walterswâld	31-12-2026	-	208.620	201	208.821
Totaal		**-38.378**	**297.646**	**804.630**	**1.102.276**

Winstneming grondexploitatiecomplexen
Op grond van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente bij grondexploitatiecomplexen tussentijds winst te nemen conform de Percentage of Completion-methode. Het uitgangspunt van de Percentage of Completion-methode is de tot en met het huidige boekjaar gerealiseerde kosten en opbrengsten, ten opzichte van de totale kosten en opbrengsten. In *Tabel 2. Winstneming*. is de totale winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

TABEL 2: Winstneming			
Project	*Resultaat*	*PoC-percentage*	*Totale winstneming*
Oostersingel, De Westereen	3.873	78,5%	3.040
De Bosk, Feanwâlden	1.072.041	32,5%	348.143
De Westereen-East, De Westereen	727.157	40,1%	291.329
Jagerswei II, Broeksterwâld	227.128	67,0%	152.034
Jagerswei III, Broeksterwâld	64.437	29,8%	9.883
Adolarstrjitte, Walterswâld	134.159	0,2%	201
Totaal	**2.228.795**		**804.630**

In *Tabel 3. Specificatie winstneming.* is de winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per boekjaar en grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

TABEL 3: Specificatie winstneming							
Project	*Totale winstneming*	*2017-2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*
Oostersingel, De Westereen	3.040	27.182	-25.057	25.041	-658	-4.636	-18.832
De Bosk, Feanwâlden	348.143	64.729	10.785	28.964	45.486	5.040	193.138
De Westereen-East, De Westereen	291.329	43.472	47.102	49.313	127.394	57.032	-32.984
Jagerswei II, Broeksterwâld	152.034	-	-	48.349	15.458	-521	88.747
Jagerswei III, Broeksterwâld	9.883	-	-	-	-	-	9.883
Adolarstrjitte, Walterswâld	201	-	-	-	-	-	201
Totaal	**804.630**	**135.383**	**32.830**	**151.667**	**187.680**	**56.915**	**240.153**

De totale winstneming van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt na actualisatie € 804.630. In de voorgaande boekjaren is een tussentijdse winst ten bedrage van € 564.475 genomen. In het boekjaar 2023 wordt een tussentijdse winst van € 240.153 genomen.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten
In *Tabel 4. Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten.* zijn de nog te realiseren kosten en opbrengsten per 31 december 2023 per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten tot en met 31 december 2023. De nog te realiseren kosten zorgen voor een verhoging van de boekwaarde en de nog te realiseren opbrengsten zorgen voor een verlaging van de boekwaarde. De boekwaarde per 31 december 2023 vermeerderd met de nog te realiseren kosten en verminderd met de nog te realiseren opbrengsten resulteert in het eindresultaat.

TABEL 4: Nog te realiseren kosten en opbrengsten				
Project	*BW 31-12-2023*	*Nominale kosten*	*Nominale opbrengsten*	*Eindresultaat*
Oostersingel, De Westereen	49.284	253.371	-306.529	3.873
De Bosk, Feanwâlden	817.695	1.902.834	-3.792.569	1.072.041
De Westereen-East, De Westereer	-543.834	661.596	-844.919	727.157
Jagerswei II, Broeksterwâld	-319.269	100.608	-8.467	227.128
Jagerswei III, Broeksterwâld	85.150	237.819	-387.406	64.437
Adolarstrjitte, Walterswâld	208.620	272.077	-614.857	134.159
Totaal	**297.646**	**3.428.305**	**-5.954.747**	**2.228.795**

Risico's
Het risicoprofiel is per grondexploitatie herzien op basis van de actuele situatie. Vervolgens is bepaald of een risicovoorziening buiten de grondexploitatie is vereist. Het totale risicoprofiel van alle lopende grondexploitaties tezamen bedraagt € 208.265. Van dit risicobedrag wordt € 196.185 gedekt uit de post onvoorzien in de grondexploitaties en € 12.080 uit het positieve resultaat van deze grondexploitaties. Alle risico's worden binnen de grondexploitaties afgedekt, hiervoor hoeft geen extra risicobedrag in de paragraaf Weerstandsvermogen te worden opgenomen.

Paragraaf subsidies

Inleiding

Conform bij motie door de raad op 28 juni 2011 is gevraagd een paragraaf Subsidies vast onderdeel van de Jaarrekening van Dantumadiel te maken. Deze paragraaf geeft een overzicht van de door de gemeente ontvangen subsidies. Het betreft een paragraaf die niet verplicht is gesteld vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voor lokale overheden.

Waarover wordt gerapporteerd
De subsidies waarover in deze paragraaf wordt gerapporteerd zijn, mede aansluitend bij omschrijvingen in het bestuursrecht: tijdelijke bijdragen van de Rijksoverheid, de provinciale overheid of een non-commerciële organisatie aan onze gemeente ten behoeve van het starten en uitvoeren van een activiteit waarvan het economische belang niet direct voor de hand ligt en waarbij geen sprake is van het leveren van een dienst door de gemeente aan de subsidiegever. Het gaat dus niet om de reguliere vergoedingen en bijdragen die onze gemeente (zoals via de algemene uitkering uit het gemeentefonds) ontvangt van Rijk of Provincie.

In 2023 ontvangen subsidies

Programma Omschrijving subsidie	Subsidiegever	Bedrag
02 Mienskip		
-Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Ministerie van Volks-gezondheid, Welzijn en sport	10.000
-Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	Ministerie van Volks-gezondheid, Welzijn en sport	396.659
-Regeling specifieke uitkering Sportakkoord 2020-2022	Ministerie van Volks-gezondheid, Welzijn en sport	8.858
-Specifieke uitkering IZA-doelen	Gemeente Smallingerland	108.768
-Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ministerie van Volks-gezondheid, Welzijn en sport	79.131
-Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	18.814
03. Soarch en Wolwêzen		
-Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen 2021-2023	Dienst Uitvoering Onderwijs	69.123
-Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	Dienst Uitvoering Onderwijs	457.837
-Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Ministerie van Justitie en Veiligheid	3.786.875
-Regeling specifieke uitkering Onderwijsroute	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	17.118
-Subsidie MDT projecten	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie	633.559
-Regeling inburgering nieuwkomers	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	199.481
05 Wenjen en Omjouwing		
-Aanpak energiearmoede 2023	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	216.123
-Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	30.000
-Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	973.447
-Meerjarige regeling specifieke uitkeringen voor huisvesting aandachtsgroepen	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	21.074
-Subsidie klimaatadaptatie maatregelen	Provincie Fryslân	44.088
- Regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	353.212

06 Iepenbiere Romte		
-Subsidie Manifest Verkeersveiligheid	Provincie Fryslân	3.784
-Subsidie Trochfytsrutes	Provincie Fryslân	186.890
-Subsidieregeling instanthouding monumenten De Kruisweg	Stichting Nationaal Restauratiefonds	4.330
-Subsidieregeling instanthouding monumenten Toren Rinsumageast	Stichting Nationaal Restauratiefonds	4.846
-Subsidieregeling instanthouding monumenten Toren Feanwâlden	Stichting Nationaal Restauratiefonds	2.943
-Subsidieregeling instanthouding monumenten Toren Driezum	Stichting Nationaal Restauratiefonds	3.590
-Subsidieregeling instanthouding monumenten Toren Damwâld	Stichting Nationaal Restauratiefonds	3.510
-Subsidieregeling instanthouding monumenten Toren Schierstins	Stichting Nationaal Restauratiefonds	5.367
Totaal Programma's		**7.639.427**

Jaarrekening Dantumadiel 2023

gemeente dantumadiel

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatsbepaling

Inleiding
Onderstaande samenvatting van de grondslagen, waarop de financiële verslaggeving is gebaseerd, is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. Bij het opstellen van de jaarrekening is rekening gehouden met de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft.

Algemeen
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa, passiva, baten en lasten opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend waren.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen in het jaar waarop de dividenduitkering is vastgesteld.

BALANS (activa)

Vaste activa

Conform artikel 9 van de financiële verordening worden activa met een investeringsbedrag < € 10.000 niet geactiveerd, maar eenmalig ten laste van de exploitatie gebracht. Hierop uitgezonderd zijn gronden en terreinen en tractiemiddelen. Deze worden altijd geactiveerd. Behoudens voor het rollend materieel, waarbij rekening wordt gehouden met een restwaarde van 5% van de aanschafwaarde, wordt er niet gerekend met een restwaarde.

Immateriële vaste activa
Onder immateriële vaste activa wordt verstaan:
- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio;
- kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:
- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves;
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten toekomstige gebruiksduur. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal vijf jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn van bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn maximaal gelijk aan de gebruiksduur van het actief waarvoor de bijdrage is verstrekt, waarbij de gebruiksduur maximaal gelijk is aan de afschrijvingstermijn voor een soortgelijk activum conform de bijlage behorende bij artikel 9 van de financiële verordening.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden onderscheiden in activa met een maatschappelijk nut, economisch nut en economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
Onder materiële vaste activa wordt verstaan:
- investeringen in gronden en terreinen;
- woonruimten;
- bedrijfsgebouwen;
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken;
- vervoermiddelen;
- machines, apparaten en installaties;
- overige materiële vaste activa.

De waardering is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met:
- eventuele investeringsbijdragen;
- eventuele beschikkingen over reserves (met uitzondering van activa met economisch nut);
- lineaire- of annuïtaire afschrijvingen volgens een stelsel, dat is afgestemd op de te verwachten gebruiksduur;
- een duurzame lagere waarde bij voornemen tot afstoten of bij leegstand.

Financiële vaste activa
Onder financiële vaste activa wordt verstaan:
- leningen aan woningbouwcorporaties;
- kapitaalverstrekking/leningen aan deelnemingen;
- overige langlopende leningen.

De waardering van de leningen is gebaseerd op de verstrekking prijs, verminderd met de contractuele aflossingen en een eventuele afwaardering wegens oninbaarheid De waardering van de deelnemingen vindt volgens de geldende verslaggeving voorschriften plaats op basis van de verkrijgingsprijs verminderd met een eventuele afwaardering vanwege een lagere marktwaarde.

Afschrijvingsbeleid
Conform artikel 9 van de financiële verordening vindt er een lineaire afschrijving plaats vanaf het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen. Alleen goed gemotiveerd kan worden gekozen voor een annuïtaire afschrijvingsmethodiek.

De afschrijvingstermijnen genoemd in de bijlage behorende bij de financiële verordening zijn:

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Gebouwen (excl. onderwijs)	
Gronden en terreinen	0
Gebouwen	40
Gebouwen overig	
Verbouwing	25
Renovatie	Max. levensduur actief maar niet hoger dan 25
Houten tijdelijke gebouwen	15
Bliksemafleiders	10
Energiebesparende maatregelen	15
Installaties en dergelijke	
Lichtinstallaties	30
Lichtdrukmachines, archiefsystemen	10
Telefooninstallaties en bekabeling data en telecomnet	8

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Inventaris en dergelijke	
Bureaustoelen	10
Bureau's, kasten, balie etc	15
Keuken- en kantoorapparatuur	15
Stemhokjes	5
Immateriële activa	
Kosten geldleningen en saldo (dis)agio	Max. looptijd lening
Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	5
Automatisering	
Systemen (software)	8
Apparatuur (hardware): servers, p.c.'s	7
Stemcomputers	10
Belastingen/ruimtelijke ordening	
Elektronische (basis)kaarten	10
Begraafplaatsen	
Aanleg/uitbreiding	30
Overige voorzieningen	25
Onderwijsvoorzieningen	
Bouw onderwijsgebouwen	40
Renovatie onderwijsgebouwen	Max. levensduur actief maar niet hoger dan 25
1e inrichting	40
Noodlokalen	15
Materiële instandhouding	10
Sportvoorzieningen	
Aanleg sportvelden en overige accommodaties	25
Inrichting en apparatuur sportaccommodaties	20
Gymnastiekmaterialen	15
Speelterreinen	
Aanleg/inrichting	25
Toestellen	15
Markten	
Nutsvoorzieningen	15
Overige voorzieningen	10
Materieel en voertuigen infra en beheer	
Sneeuwploegen	15
Natzoutmenginstallatie	20
Overig materieel gladheidsbestrijding	10
Maaimachines / schaftwagens	10
Machines werkplaasen	15
Veegauto	10
Huisvuilauto's / kolkenzuigers / vrachtauto's	15
Hoogwerker	15
Tractoren / aanhangwagens	10
Bestelauto's	10
Minicontainers	20
Ondergrondse opslagcontainers / afvalmaterialen	20

Overzicht materiële vaste activa waarover lineair wordt afgeschreven:	Maximaal aantal jaren
Wegen, straten en pleinen	
Aanleg / reconstructie / herinirichting	25
Straatverlichting – masten	40
Straaverlichting – armenturen	25
Straatverlichting – maste en armentuur een geheel	25
Kunstwerken (bruggen, viaducten en dergelijke)	25
Parkeerautomaten en -meters	10
Straatmeubilair	15
Verkeerslichten / belijningsmachines / geluidmeetapparatuur	10
Waterbeheer	
Aanleg vaarten / vijverpartijen	25
Haven- en sluiswerken	25
Beschoeiingen en overige voorzieningen	20
Parken, plantsoenen en tuinen	
Aanleg (inclusief beplanting)	25
Riolering	
Aanleg en vervanging riolering	40

Bovengenoemde opsomming is niet uitputtend. Voorts blijft het, conform de bijlage behorende bij artikel 9 van de financiële verordening, mogelijk om als de verwachte toekomstige gebruiksduur een andere levensduur noodzakelijk maakt, af te wijken van de genoemde afschrijvingstermijnen.

Vlottende activa

Voorraden
Onder voorraden wordt verstaan:
- onderhanden werk (BIE);

Gronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, vermeerderd met de kosten van het bouwrijp maken en verminderd met de gerealiseerde verkoopopbrengsten. Winstneming vindt plaats conform de wettelijk voorgeschreven “Percentage of completion” methode. Verliesvoorzieningen worden in mindering gebracht op de balanswaarde per 31 december.

Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen
Onder vorderingen wordt verstaan, vorderingen op:
- Rijks schatkist (schatkistbankieren);
- andere publiekrechtelijke lichamen;
- verstrekte kasgeldleningen;
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen;
- overige vorderingen.

De waardering is, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, op de nominale waarde gebaseerd.

Liquide middelen
Onder liquide middelen worden kas- en banksaldi verstaan.

Overlopende activa
Onder overlopende activa vallen de vooruitbetaalde en de nog te ontvangen bedragen per balansdatum. Dit geldt ook voor de per de balansdatum nog te ontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

BALANS (passiva)

Eigen vermogen
Het eigen vermogen wordt gevormd door het totaal van de algemene reserves, bestemmingsreserves en het resultaat na bestemming. Bestemmingsreserves zijn reserves, waaraan door de gemeenteraad een bepaalde bestemming is gegeven. De waardering daarvan geschiedt tegen nominale waarde.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
- verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten, die in een volgend jaar zullen worden gemaakt, maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- teveel ontvangen bedragen van derden, welke in het betreffende boekjaar niet nodig waren ter dekking van de afval- en rioleringskosten, maar kunnen dienen om tegenvallers in de hiervoor genoemde kosten in de toekomst te kunnen opvangen;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De waardering geschiedt tegen nominale waarde, c.q. het voorzienbare verlies met uitzondering van de voorzieningen welke gewaardeerd zijn tegen contante waarde en bij welke rekening dient te worden gehouden met een jaarlijkse kostenstijging.

Langlopende schulden
Onder langlopende schulden wordt verstaan:
- schulden wegens obligatieleningen;
- schulden wegens onderhandse leningen;
- schulden wegens door derden belegde reserves en waarborgsommen;
- alles met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden
Onder kortlopende schulden wordt verstaan:
- de schulden aan publiekrechtelijke lichamen;
- kasgeldleningen;
- banksaldi;
- overige rekening-courantsaldi;
- overige schulden;
- alles met een oorspronkelijke looptijd korter dan één jaar.

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Voor de uitkeringen van de sociale dienst zijn worden geen vakantiegeldverplichtingen opgenomen. De uitkeringen moeten aansluiten bij de SiSa-verklaringen en die zijn op basis van het kasstelsel.

Overlopende passiva
Onder overlopende passiva vallen vooruit ontvangen baten, nog te betalen kosten en/of kapitaalinkomsten, die in het rekeningjaar zijn ontvangen en door middel van de balans worden doorgeschoven naar het volgende rekeningjaar, waarin zij worden verantwoord. Ook onder de overlopende passiva zijn opgenomen de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De waardering geschiedt tegen nominale waarde.

BEPALING BATEN EN LASTEN

Stelsel van baten en lasten

Het gehanteerde stelsel van baten en lasten zorgt er mede voor dat die gelijknamige componenten ook in de jaarrekening worden opgenomen. Het maakt niet uit of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden of hebben geleid. Zij worden verantwoord tot hun brutobedrag. Verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar zijn en bij winsten gebeurt dat nadat deze daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Alle baten en lasten worden ingedeeld naar programma's, producten en categorieën.

- programma's zijn: door de gemeenteraad gekozen gegroepeerde indeling van gemeentelijke taken waarop door de gemeente wordt bestuurd en gestuurd. Daartoe zijn voor elk programma doelstellingen geformuleerd;
- producten zijn: zaken die de gemeente voortbrengt en die helpen de doelstellingen uit de programma's te verwezenlijken. Elk product valt onder één van de programma's;
- categorieën zijn: groepen, waarin de baten en de lasten naar soorten zijn ingedeeld.

De verdeling van de baten en lasten van kostenplaatsen geschiedt op basis van de bij de begroting vastgestelde verdeelsleutels. Werkelijke tijdverantwoording vindt alleen plaats daar, waar werkzaamheden worden verricht voor grondexploitaties en werken voor derden. Voor het overige worden de uren verdeeld overeenkomstig de voor gecalculeerde uren in de begroting van het betreffende dienstjaar.

Ten aanzien van schattingen wordt in deze jaarrekening per post een oordeel gevormd over de omvang van de schatting. Waar nodig zijn de grondslagen voor deze schattingen afzonderlijk opgenomen in de toelichting op de balans.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaand jaar.

Sociaal domein

De lasten van de jeugdzorg worden mede bepaald aan de hand van opgaven van die worden ontvangen van externe partijen met betrekking tot de voortgang van behandeltrajecten. De wijze waarop deze opgaven tot stand komen zijn door de gemeente niet altijd controleerbaar. Bovendien is van de zijde van de aanbieder sprake van een inschatting en is sprake van een nieuwe financieringssystematiek waarbij ervaringscijfers ontbreken. Inherent hieraan is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken.

Algemene uitkeringen

In de algemene uitkeringen 2023 zijn meegenomen de nabetalingen en verrekeningen tot en met januari 2024.

Vennootschapsbelasting

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet wordt voldaan aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een "collectief goed" (geen deelname economische verkeer), "normaal vermogensbeheer" of van "structureel verlieslatende activiteiten".

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. De afvalstromen met een opbrengst worden belast op basis van landelijke afspraken met een winstopslag van 1% van de omzet, waarbij er geen kosten kunnen worden toegerekend. Alleen de afvalstromen waarbij de gemeente risicodragend is voor de verkoop van grondstoffen worden belast.

Aanwezige verrekenbare verliezen worden buiten balanstelling toegelicht op basis van de laatst vastgesteld aangifte vennootschapsbelasting.

Apparaatskosten en overhead

De apparaatskosten en overhead worden in 2023 voor het overgrote deel bepaald door het aandeel (vast percentage) van de gemeente Dantumadiel in de apparaatskosten van de gemeente Noardeast-Fryslân. De kosten van leidinggevenden en enkel ondersteunende diensten, zoals financiën en personeelszaken, worden volledig toegerekend aan overhead. De overige apparaatskosten worden, enkele vaste toerekeningen uitgezonderd, in verhouding tot de begroting toegerekend aan de overige taakvelden. Op de

overhead drukken verder de huisvestingskosten en kosten als voorlichting en communicatie, bezwaar en beroep en rechtskundig en deskundig advies.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. Het voor de gemeente Dantumadiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. De berekening van de bezoldiging is in overeenstemming met de wet en uitvoeringsregeling is opgenomen.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2023. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 11 december 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de gemeenteraad zijn gemeld;
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording;
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van 1% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves) is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans per 31 december 2023

Activa

	2023		2022	
Vaste activa				
1 Immateriële vaste activa				
a. kosten verbonden aan het sluiten van geld-leningen en het saldo van agio en disagio	3.618.437		3.790.743	
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	17.825		-	
c. bijdrage aan activa eigendom van derden	1.010.605		1.068.622	
		4.646.867		4.859.366
2 Materiële vaste activa				
a. investeringen met een economisch nut	23.849.039		24.155.186	
b. als a, ter bestrijding van kosten kan heffing worden geheven	5.180.236		5.391.128	
c. investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	9.033.098		7.471.076	
		38.062.373		37.017.390
3 Financiële vaste activa				
a. kapitaalverstrekking aan:				
1. deelnemingen	-		-	
2. gemeenschappelijke regelingen	-		-	
3. overige verbonden partijen	100.000		100.000	
b. leningen aan:				
1. openbare lichamen	-		-	
2. woningbouwcorporaties				
3. deelnemingen	-		-	
4. overige verbonden partijen	-		-	
c. overige langlopende geldleningen	1.954.434		1.371.930	
d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-		-	
e. uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-		-	
f. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	27.873		27.873	
		2.082.308		1.499.803
Totaal vaste activa		**44.791.547**		**43.376.559**
Vlottende activa				
4 Voorraden				
a. grond- en hulpstoffen	-		-	
b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.102.274		520.796	
c. gereed product en handelsgoederen	-		-	
d. vooruitbetalingen	-		-	
		1.102.274		520.796

5	Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar			
a.	vorderingen op openbare lichamen	778.364	5.311.000	
b.	verstrekte kasgeldleningen openbare lichamen	-	-	
c.	overige verstrekte kasgeldleningen	-	-	
d.	uitzettingen in Rijk's schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	14.345.516	9.694.417	
e.	rekening-courant verhouding met het Rijk	-	-	
f.	rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen	-	186.177	
g.	uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-	
		-	-	
h.	overige vorderingen	1.391.823	2.157.520	
i.	overige uitzettingen	-	-	
		16.515.703		17.349.114
6	Liquide middelen			
a.	kassaldi	2.273	5.251	
b.	bank- en girosaldi	463.178	454.748	
		465.451		459.999
7	Overlopende activa			
a.	nog te ontvangen bedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen	6.739.929	957.492	
b.	overige nog te ontvangen bedragen	749.408	781.566	
		7.489.337		1.739.059
Totaal vlottende activa		**25.572.764**		**20.068.968**
Totaal activa		**70.364.311**		**63.445.526**
Verrekenbare verliezen Vennootschapsbelasting		**634.601**		**901.992**

Passiva

Vaste passiva

8	Eigen vermogen				
a.	Reserves				
	1. algemene reserve	12.827.808		8.581.075	
	2. tariefsegalisatiereserves	-		-	
	3. overige bestemmingsreserves	2.750.511		3.600.177	
b.	Rekeningresultaat	3.896.205		7.038.590	
			19.474.524		19.219.843
9	Voorzieningen				
a.	Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	3.561.336		2.869.351	
b.	Voorziening voor risico's	-		-	
c.	Egalisatie en onderhoudsvoorzieningen	6.276.330		5.768.406	
d.	Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen	-		-	
			9.837.665		8.637.757
10	Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
a.	obligatieleningen				
b.	onderhandse leningen van:				
	1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	2.040.000		2.160.000	
	2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.109.143		26.348.649	
	3. binnenlandse bedrijven	-		-	
	4. Openbare lichamen	-		18.787	
	5. overige binnenlandse sectoren	-		-	
	6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-		-	
c.	door derden belegde gelden	-		-	
d.	waarborgsommen	5.137		5.137	
e.	Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	-		-	
			27.154.280		28.532.573
Totaal vaste passiva			**56.466.469**		**56.390.173**

Vlottende passiva

11	Netto vlottende schulden				
a.	kasgeldleningen aangegaan openbare lichamen	-		-	
b.	overige kasgeldleningen	-		-	
c.	bank- en girosaldi	-		-	
d.	overige schulden	3.696.929		1.558.205	
			3.696.929		1.558.205

12 Overlopende passiva				
a. verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	5.470.936		3.130.717	
b. vooruit ontvangen bedragen EU, Rijk en Provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	4.402.705		2.352.255	
c. overige vooruit ontvangen bedragen	327.273		14.176	
		10.200.914		5.497.148
Totaal vlottende passiva		**13.897.842**		**7.055.353**
Totaal passiva		**70.364.311**		**63.445.526**
Gegarandeerde geldleningen		**36.566.269**		**37.573.127**

Toelichting op de balans per 31 december 2023

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	3.790.743	-172.307	3.618.437
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	17.825	17.825
c. bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.068.622	-58.018	1.010.605
	4.859.366	-212.499	4.646.867

Voor een verdere specificatie van de immateriële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. investeringen met een economisch nut	24.155.186	-306.147	23.849.039
b. investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.391.128	-210.892	5.180.236
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.	7.471.076	1.562.022	9.033.098
	37.017.390	1.044.983	38.062.373

Voor een verdere specificatie van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

2.a. Investeringen met een economisch nut

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➢ Gronden en terreinen	5.597.796	302.359	5.900.155
➢ Bedrijfsgebouwen	18.270.126	-597.181	17.672.945
➢ Grond- weg- en waterbouwkundige werken	62.201	-3.274	58.928
➢ Machines, apparaten en installaties	207.814	-24.661	183.153
➢ Overige materiële vaste activa	17.248	16.611	33.859
	24.155.186	-306.147	23.849.039

Het verloop van de investeringen met een economisch nut is:

Gronden en terreinen	
Boekwaarde per 1 januari 2023	5.597.796
Investering of desinvestering	397.580
Afschrijving	-28.178
Bijdrage van derden	-67.043
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	5.900.155
Bedrijfsgebouwen	
Boekwaarde per 1 januari 2023	18.270.126
Investering of desinvestering	480.943
Afschrijving	-1.078.124
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	17.672.945
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	
Boekwaarde per 1 januari 2023	62.201
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-3.274
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	58.928
Machines, apparaten en installaties	
Boekwaarde per 1 januari 2023	207.814
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-24.661
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	183.153
Overige materiële vaste activa	
Boekwaarde per 1 januari 2023	17.248
Investering of desinvestering	21.920
Afschrijving	-5.309
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	33.859

2.b. Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➢ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.391.128	-210.892	5.180.236
	5.391.128	-210.892	5.180.236

Het verloop van de investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven is:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Boekwaarde per 1 januari 2023	5.391.128
Investering of desinvestering	46.000
Afschrijving	-256.892
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	5.180.236

2.c. Investeringen met een maatschappelijk nut

De investeringen met een maatschappelijk nut bestaan uit:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
➢ Gronden en terreinen	8.764	-1.461	7.303
➢ Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.416.111	1.571.922	8.988.033
➢ Overige materiële vaste activa	46.201	-8.439	37.761
	7.471.076	1.562.022	9.033.098
Waarvan van:			
➢ Van voor 2017	3.754.921	-233.446	3.521.475
➢ Vanaf 2017 (verplichte activering)	3.716.155	1.795.468	5.511.622
	7.471.076	1.562.022	9.033.098

Gronden en terreinen	
Boekwaarde per 1 januari 2023	8.764
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-1.461
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	7.303

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Boekwaarde per 1 januari 2023	7.416.111
Investering of desinvestering	2.050.126
Afschrijving	-360.254
Bijdrage van derden	-117.950
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	8.988.033

Overige materiële vaste activa	
Boekwaarde per 1 januari 2023	46.201
Investering of desinvestering	-
Afschrijving	-8.439
Bijdrage van derden	-
Afwaardering wegens waardevermindering	-
Boekwaarde per 31 december 2023	37.761

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden op basis van het Besluit begroting en Verantwoording als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 01-01-2023	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen	100.000	-	100.000
b. leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen	-		-
c. overige langlopende leningen	1.371.930	603.651	1.954.434
d. uitzettingen in ’s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;	-		-
e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-		-
f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.	27.873	-	27.873
	1.499.803	603.651	2.082.308

Voor een verdere specificatie van de financiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 6, Staat van activa.

VLOTTENDE ACTIVA

4. Voorraden

4.b. In exploitatie genomen bouwgronden

	Boek-waarde 01-01-2023	Mutaties incl. winstneming 2023	Boek-waarde 31-12-2023	Verlies-voorziening 31-12-2023	Balans Waarde 31-12-2023
➢ De Westereen, East	-224.824	-27.682	-252.506	-	-252.506
➢ De Westereen, Oastersingel	64.674	-12.350	52.324	-	52.324
➢ Feanwâlden, De Bosk	904.513	261.324	1.165.837	-	1.165.837
➢ Broeksterwâld, Jagerswei II	-259.881	92.646	-167.235	-	-167.235
➢ Broeksterwâld, Jagerswei III	36.314	58.719	95.033	-	95.033
➢ Wâlterswâld, Adolarstrjitte	-	208.821	208.821	-	208.821
	520.796	581.478	1.102.274	-	1.102.274

De geraamde nog te maken kosten, de geraamde opbrengsten, alsmede eventuele winst- of verliesnemingen zijn tot stand gekomen aan de hand van de percentage of completion-methode (POC).

<u>De Westereen, East</u>		
Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-224.824
Vermeerderingen	7.802	
Verminderingen	-2.500	
Winstneming 2023	-32.984	
		-27.682
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		-252.506
Geraamde nog te maken kosten		661.596
Geraamde opbrengsten		-724.157
Winstneming t/m 2023		-291.329
Geraamd eindresultaat 2023 (winst)		-606.396
Winstneming voorgaande jaren		324.314
Winstneming 2023 (negatief)		-32.984
Winstneming t/m 2023		291.329
<u>De Westereen, Oastersingel</u>		
Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		64.674
Vermeerderingen	7.482	
Verminderingen	-1.000	
Winstneming 2023	-18.832	
		-12.350
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		52.324
Geraamde nog te maken kosten		253.371
Geraamde opbrengsten		-306.529
Winstneming t/m 2023		-3.040
Geraamd eindresultaat 2023 (winst)		-3.873

Winstneming voorgaande jaren		21.872
Winstneming 2023 (negatief)		-18.832
Winstneming t/m 2023		3.040

Feanwâlden, De Bosk

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		904.513
Vermeerderingen	68.186	
Verminderingen	-	
Winstneming 2023	193.138	
		261.324
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		1.165.837
Geraamde nog te maken kosten		1.902.834
Geraamde opbrengsten		-3.792.569
Winstneming t/m 2023		-348.143
Geraamd eindresultaat 2023 (winst)		-1.072.042

Winstneming voorgaande jaren		155.005
Winstneming 2023		193.138
Winstneming t/m 2023		348.143

Broeksterwâld, Jagerswei II

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-259.881
Vermeerderingen	3.899	
Verminderingen	-	
Winstneming 2023	88.747	
		92.646
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		-167.235
Geraamde nog te maken kosten		100.608
Geraamde opbrengsten		-8.467
Winstneming t/m 2023		-152.034
Geraamd eindresultaat 2023 (winst)		-227.128

Winstneming voorgaande jaren		63.287
Winstneming 2023 (correctie voorgaande jaren)		88.747
Winstneming t/m 2023		152.034

Broeksterwâld, Jagerswei III

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		36.314
Vermeerderingen	208.823	
Verminderingen	-159.987	
Winstneming 2023	9.883	
		58.719
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		95.033
Geraamde nog te maken kosten		237.819
Geraamde opbrengsten		-387.406
Winstneming t/m 2023		-9.883
Geraamd eindresultaat 2023		-64.437

Winstneming voorgaande jaren		-
Winstneming 2023 (correctie voorgaande jaren)		9.883
Winstneming t/m 2023		9.883

Wâlterswâld, Adolarstrjitte

Boekwaarde aan het begin van het dienstjaar		-
Vermeerderingen	210.620	
Verminderingen	-2.000	
Winstneming 2023	201	
		208.821
Boekwaarde aan het einde van het dienstjaar		208.821
Geraamde nog te maken kosten		272.077
Geraamde opbrengsten		-614.857
Winstneming t/m 2023		-201
Geraamd eindresultaat 2023		-134.159

Winstneming voorgaande jaren	-
Winstneming 2023 (correctie voorgaande jaren)	201
Winstneming t/m 2023	201

Voor een verdere toelichting op de bouwgronden wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

5.a. Vorderingen op en uitzettingen aan openbare lichamen	
➢ Belastingdienst	5.077
➢ Vorderingen op overige openbare lichamen	773.287
	778.364
5.d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	
➢ Schatkistbankieren	14.345.516
5.h. Overige vorderingen	
➢ Debiteuren algemeen	1.030.409
➢ Voorziening dubieuze debiteuren	-168.698
➢ Debiteuren sociale zaken	750.226
➢ Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-220.114
	1.391.823

Ten laste van de voorzieningen dubieuze debiteuren moest een bedrag van bijna € 49.000 als oninbaar worden afgeboekt. Vrijgevallen is een bedrag van bijna € 63.000.

6. Liquide middelen

6.a. Kassaldi	
➢ Kas publiekzaken	2.273
	2.273

6.b. Banksaldi

➢ Bank Nederlandse Gemeenten	452.175
➢ Rabobank	11.002
	463.178

7. Overlopende activa

7.a. Nog te ontvangen bedragen Nederlandse overheidslichamen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Ontvangen of afgeboekt 2023	Saldo 31-12-2023
➢ Belastingdienst (BCF)	63.336	5.742.860	-	5.806.196
➢ Rijk (BBZ delaratie- en budgetdeel)	-	-	-	-
➢ Rijk (SPUK sport)	13.258	-	-	13.258
➢ Rijk (toeslagenaffaire)	67	64.122	-67	64.122
➢ Rijk (rente schatkistbankieren)	28.418	141.991	-28.418	141.991
➢ Rijk (Energietoeslag)	301.956	-	-301.956	-
➢ Rijk (transitiekoste n Oekraïne)	-	117.304	-	117.304
➢ Rijk (Suppletie BTW 2022)	-	1.547	-	1.547
➢ Provincie Fryslân (KIK / Anno)	-	-	-	-
➢ Gemeente Leeuwarden (TOZO)	104.849	-	-38.687,10	66.162
➢ Gemeente Tytjerksteradiel, kosten riolering	-	6.831	-	6.831
➢ SDF, beschermd wonen	342.217	522.517	-342.217	522.517
➢ Diversen (Wetterwâlden Bûtenfjild)	103.392	-	-103.392	-
	957.493	6.597.173	-814.736	6.739.929

7.b. Overige nog te ontvangen en vooruit betaalde bedragen

➢ Verkoop De Fontein Damwâld	313.500
➢ Diverse overige nog te ontvangen en vooruit betaalde bedragen < € 100.000	435.908
	749.408

PASSIVA

VASTE PASSIVA

8. Eigen vermogen

8.a. Reserves

8.a.1. Algemene reserves

Algemene reserve (vrij besteedbaar)		
Saldo per 1 januari 2023		8.581.075
Toevoegingen		
➢ Verkoop Van Harinxmaloane 9 De Westereen	208.350	
➢ Vaste toevoeging (voorheen rente)	165.409	
➢ Activering uitgaven Adolarstrjitte 2022	45.752	
		419.511
Onttrekkingen		
➢ Opbouw organisatie Dantumadiel	-748.478	
➢ Programmaplan Dantumadiel	-677.619	
➢ Implementatie omgevingswet	-222.889	
➢ Gebiedsontwikkeling Centrale As	-197.859	
➢ Subsidie duurzaamheidsmaatregelen	-155.308	
➢ Tijdelijk huisvesting CNS Walterswald	-146.243	
➢ Regiodeal	-144.495	
➢ Organisatorische knelpunten	-143.756	
➢ Subsidie Campus Damwald	-132.500	
➢ Subsidie energiecompensatie	-61.038	
➢ Incidentele kosten ICT	-57.967	
➢ Bedrijventerrein De Swette Feanwalden	-56.296	
➢ BBL trajecten via DOKWURK	-47.000	
➢ Verhoging Energietoeslag naar 130%	-40.000	
➢ Extra inzet jongerenwerk	-35.385	
➢ Ondernemersonderzoek en -bijeenkomst	-24.049	
➢ Opstellen verkeersstructuurplan	-20.000	
➢ Sanering kunstgrasveld De Westereen	-17.660	
➢ Aanjaagfonds kunst en cultuur	-13.000	
➢ Friese projectenmachine	-12.124	
➢ Regionale Energie Strategie Fryslân	-12.009	
➢ Stimulering muziekkorpsen en koren	-11.964	
➢ Duurzaamheid	-5.854	
		-2.983.491
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		7.038.590
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-227.878
Saldo per 31 december 2023		12.827.808

8.a.3. Bestemmingsreserves

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen en/of onttrekkingen	Bestemming rekening-resultaat 2022	Vermindering afschrijving activa	Saldo 31-12-2023
➢ Openbare verlichting	262.240	119.373	-	-70.561	311.052
➢ Tariefdifferentiatie OZB	419.405	-	-	-	419.405
➢ Kapitaallasten	1.727.656	-	-	-92.989	1.634.667
➢ Kapitaallasten renovatie sportvelden	86.413	56.688	-	-16.941	126.160
➢ Recreatieve voorzieningen	123.351	-	-	-	123.351
➢ Implementatie Omgevingswet	24.536	-24.536	-	-	-
➢ Eenmalige uitgaven	295	-	-	-	295
➢ Ontvlechting	956.281	-820.699	-	-	135.582
	3.600.177	-669.174	-	-180.492	2.750.511

Reserve openbare verlichting

Deze reserve is ingesteld voor het dekken van de lasten van de vervanging van lichtmasten en armaturen. Aan de reserve worden de gemiddelde jaarlijkse vervangingslasten over een periode van 15 jaar toegevoegd. De werkelijke lasten, voor zover deze binnen de (bijgestelde) begroting blijven, komen ten laste van de reserve.

Saldo per 1 januari 2023		262.240
Toevoegingen		
➢ Storting op basis van beleidsplan OV 2022	119.373	
		119.373
Onttrekkingen		
➢ Onttrekking kapitaallasten vervanging lichtmasten		
		-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-70.561
Saldo per 31 december 2023		311.052

Reserve tariefdifferentiatie OZB

Deze reserve is bedoeld voor uitgaven van het bedrijfsleven in brede zin. De uitgaven zullen in overleg met het bedrijfsleven worden gedaan. De bestemmingsreserve wordt in de regel jaarlijks gevoed met additionele OZB-opbrengsten voor niet-woningen.

Saldo per 1 januari 2023		419.405
Toevoegingen		
➢ Storting ten laste van de exploitatie	76.604	
		76.604
Onttrekkingen		
➢ Ondernemersfonds	-76.604	
		-76.604
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		419.405

Reserve kapitaallasten

Deze reserve is om administratieve redenen ingesteld en dient ter dekking van de kapitaallasten van investeringen die gedekt moeten worden uit reserves. Het gaat daarbij om investeringsuitgaven die niet in één keer ten laste van de reserves worden gebracht maar worden geactiveerd, waarvan een deel omdat het BBV dit voorschrijft.

Saldo per 1 januari 2023	1.727.656
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-92.989
Saldo per 31 december 2023	1.634.667

Reserve kapitaallasten renovatie sportvelden

Aan deze reserve zullen jaarlijks de geraamde gemiddelde jaarlijkse renovatiekosten van sportvelden over een periode van 20 jaar worden toegevoegd. Onttrokken zullen worden de werkelijke uitgaven aan deze renovaties. Voor de reserve kunnen nog nader te bepalen minimum en maximum niveaus worden vastgesteld.

Saldo per 1 januari 2023		86.413
Toevoegingen		
➢ Storting ten laste van de exploitatie	56.688	
		56.688
Onttrekkingen		-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-16.941
Saldo per 31 december 2023		126.160

Reserve recreatieve voorzieningen

Doelstelling van de gemeente is het bevorderen van de instandhouding en stimulering van de toegankelijkheid en bereikbaarheid van recreatiegebieden en recreatieve voorzieningen en daarnaast het stimuleren van de vaarrecreatie en de ontwikkeling van dag- en verblijfsrecreatie, zoals bij het Eeltjemeer. Deze reserve wordt aangewend ter dekking van onrendabele investeringen op het onderhavige beleidsterrein.

Saldo per 1 januari 2023	123.351
Toevoegingen	-
Onttrekkingen	-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022	-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa	-
Saldo per 31 december 2023	123.351

Reserve Implementatie Omgevingswet

Onttrokken aan de Algemene reserve ten behoeve van de implementatie van de omgevingswet.

Saldo per 1 januari 2023		24.536
Toevoegingen		-
Onttrekkingen		
➢ Onttrekking uitgaven 2023	-24.536	
		-24.536
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		-

Reserve eenmalige uitgaven

Onttrokken aan de Algemene reserve ten behoeve van een aantal incidentele uitgaven.

Saldo per 1 januari 2023		295
Toevoegingen		-
Onttrekkingen		-
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		295

Reserve Ontvlechting

Reserve ingesteld voor de dekking van de kosten van de ontvlechting van de ambtelijke samenwerking met de gemeente Noardeqast-Fryslân

Saldo per 1 januari 2023		956.281
Toevoegingen		-
Onttrekkingen		
➢ Aanwending budget ontvlechting 2023	-769.865	
➢ Bijdrage voorziening ontvlechting samenwerking Noardeast-Fryslân	-50.834	
		-820.699
Toevoeging wegens bestemming van het rekeningresultaat 2022		-
Vermindering in verband met afschrijvingen op activa		-
Saldo per 31 december 2023		135.582

8.b. Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat van 2022 is toegevoegd aan:

➢ Algemene reserve	7.038.590	
➢ Reserve ontvelchting	-	
	7.038.590	
Rekeningresultaat 2023		3.896.205

9. Voorzieningen

9.a. Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Vrijgevallen 2023	Aanwending 2023	Saldo 31-12-23
➢ Pensioenverplichtingen	2.772.088	40.815	-	-139.976	2.672.927
➢ Wachtgeldverplichtingen	97.263	-	-	-58.855	38.409
➢ Overbezetting ontvlechting	-	850.000	-	-	850.000
	2.869.351	890.815	-	-198.830	3.561.336

Voorziening Pensioenverplichtingen

Het doel van deze voorziening is te kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen uit hoofde van pensioenen van oud-wethouders en (voormalig) personeel.

Saldo per 1 januari 2023	2.772.088
Toevoegingen	40.815
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-139.976
Saldo per 31 december 2023	2.672.927

Voorziening Wachtgeldverplichtingen

Het doel van deze voorziening is te kunnen voldoen aan de financiële verplichtingen uit hoofde van wachtgelden van oud-wethouders en (voormalig) personeel.

Saldo per 1 januari 2023	97.263
Toevoegingen	-
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-58.855
Saldo per 31 december 2023	38.409

Voorziening overbezetting ontvlechting

Voorziening gevormd om te voldoen aan de verplichting om mee te betalen aan de overbezetting als gevolg van de ontvlechting. Zie voor verdere toelichting pagina 139.

Saldo per 1 januari 2023	-
Toevoegingen	850.000
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-
Saldo per 31 december 2023	850.000

9.c. Egalisatie en onderhoudsvoorzieningen

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Vrijgevallen 2023	Aanwending 2023	Saldo 31-12-2023
➢ Egalisatie tarieven riolering	4.512.050	231.978	-	-	4.744.028
➢ Egalisatie tarieven huishoudelijk afval	146.125	48.671	-	-	194.795
➢ Groot onderhoud gebouwen	425.212	160.396	-	-8.498	577.110
➢ Groot onderhoud kunstwerken	44.690	47.354	-	-525	91.519
➢ Groot onderhoud waterwegen	38.418	12.894	-	-33.497	17.815
➢ Voorziening onderhoud wegen	535.012	539.505	-	-526.254	548.263
➢ Voorziening OSW	66.900	35.900	-	-	102.800
	5.768.406	1.076.697	-	-568.774	6.276.330

Voorziening Riolering

De voorziening kan op begrotingsbasis worden ingezet ten behoeve van het reduceren van de stijging van de rioolrechten. Op rekeningsbasis wordt het saldo op de afvalinzameling toegevoegd of onttrokken aan de voorziening.

Saldo per 1 januari 2023	4.512.050
Toevoegingen	231.978
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	
Saldo per 31 december 2023	4.744.028

Voorziening Egalisatie tarieven huishoudelijk afval

Conform nieuwe voorschriften van het BBV is deze voorziening in 2014 gevormd met de storting van het positieve resultaat van dat jaar op de producten voor afvalstoffen. Uitgangspunt is dat positieve resultaten op deze producten altijd zullen worden bijgestort in de voorziening.
Het saldo van de voorziening zal ingezet worden ten gunste van de afvalstoffenheffing.

Saldo per 1 januari 2023	146.125
Toevoegingen	48.671
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-
Saldo per 31 december 2023	194.795

Groot onderhoud gebouwen

Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Gebouwen

Saldo per 1 januari 2023	425.212
Toevoegingen	160.396
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-8.498
Saldo per 31 december 2023	577.110

Groot onderhoud kunstwerken
Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Kunstwerken.

Saldo per 1 januari 2023	44.690
Toevoegingen	47.354
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-525
Saldo per 31 december 2023	91.519

Groot onderhoud waterwegen
Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Waterwegen.

Saldo per 1 januari 2023	38.418
Toevoegingen	12.894
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-33.497
Saldo per 31 december 2023	17.815

Voorziening onderhoud wegen
Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Waterwegen.

Saldo per 1 januari 2023	535.012
Toevoegingen	539.505
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-526.254
Saldo per 31 december 2023	548.263

Voorziening OSW
Voorziening ingesteld conform het onderhoudsplan Waterwegen.

Saldo per 1 januari 2023	66.900
Toevoegingen	35.900
Vrijgevallen	-
Aanwendingen	-
Saldo per 31 december 2023	102.800

10. Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

10.b.1. Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars

Saldo per 1 januari 2023	2.160.000
Aangetrokken	-
Afgelost	-120.000
Saldo per 31 december 2023	2.040.000

Rente 2023	32.540
Verschuldigde aflossing 2024	120.000

10.b.2. Leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
Saldo per 1 januari 2023		26.348.649
Aangetrokken		-
Afgelost		-1.239.506
Saldo per 31 december 2023		25.109.143
Rente 2023	217.361	
Verschuldigde aflossing 2024	1.239.506	
10.b.4. Leningen bij openbare lichamen		
Saldo per 1 januari 2023		18.787
Aangetrokken		-
Afgelost		-18.787
Saldo per 31 december 2023		-
Rente 2023	35	
Verschuldigde aflossing 2024	-	
10.d. Waarborgsommen		
➢ Planschade		4.500
➢ Overige waarborgsommen		637
		5.137

VLOTTENDE PASSIVA

11. Netto-vlottende schulden

11.d. Overige schulden	
➢ Crediteuren	3.286.765
➢ Saldo rekening-courant SVN	410.163
	3.696.929

12. Overlopende passiva

12.a. Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	
➢ Gemeente Dantumadiel, afrekening dientsverlening 2023	2.386.038
➢ Productverantwoording Jeugd 2023	921.410
➢ Uitkeringen soza	628.642
➢ Productverantwoording WMO 2023	273.445
➢ Transitorische rente	203.072
➢ Alg.uitkering klimaatakkoord	168.360
➢ Loonheffing en premies	310.022
➢ Belastingdienst BTW	236.880
➢ Diverse overige verplichtingen < € 100.000	343.066
	5.470.936

12.b. Vooruit ontvangen bedragen EU, rijk en provincie ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen 2023	Aangewend of afgeboekt 2023	Saldo 31-12-2023
➢ Rijk (energiearmoede)	631.340	-	-631.340	-
➢ Rijk (TOZO)	285.263	-	-99.480	185.783
➢ Rijk (OAB)	214.958	209.502	-11.985	412.475
➢ Rijk (Klimaatakkoord)	178.000	-	-178.000	-
➢ Rijk (verkeersveiligheidmaatregelen)	145.770	-	-	145.770
➢ Rijk (GIDS-gelden)	132.219	-	-	132.219
➢ Rijk (Inburgering nieuwkomers)	122.078	175.310	-72.060	225.328
➢ Rijk (Covid gerelateerde onderwijsvertraging)	89.138	19.750	-56.510	52.378
➢ Rijk (verkeersveiligheidsplan)	75.469	-	-75.469	-
➢ Rijk (CTB-gelden)	61.651	-	-61.651	-
➢ Rijk (Geluidsanering Haadwei Damwâld)	60.000	-	-	60.000
➢ Rijk (nationaal restauratiefonds)	44.783			44.783
➢ Rijk (Sport en preventieakkoord)	28.745	29.646	-28.745	29.646
➢ Rijk (Onderwijsroute)	16.260	858	-	17.118
➢ Rijk (Toeslagenaffaire)	7.068	-	-7.068	-
➢ Rijk (DLG)	1.033	-	-1.033	-
➢ Rijk (Nationaal isolatieplan)	-	1.164.707	-	1.164.707
➢ Rijk (CDOKE Klimaat- en energiebeleid)	-	1.069.248	-115.999	953.249
➢ Rijk (Energiearmoede)	-	611.893		611.893
➢ Rijk (Gala-regelingen)	-	396.659	-332.483	64.176
➢ Rijk (Huisvesting aandachtsgroepen)	-	21.074	-6.626	14.448
➢ Provincie Fryslân (Fyts!implus Haadwei)	117.950	-	-117.950	-
➢ Provincie Fryslân (Manifest verkeersveiligheid)	11.353	-	-3.784	7.569
➢ Provincie Fryslân (Trochfytsrûte)	-	186.890		186.890
➢ Provincie Fryslân (Uitvoering klimaatadaptatie)	-	44.088	-14.292	29.796
➢ ANNO-projecten (Better Wetter)	129.177	-64.700	-	64.477
	2.352.255	3.864.926	-1.814.475	4.402.705

12.c. Overige vooruit ontvangen bedragen

➢ Zorgonderzoek Nederland	321.094
➢ Diverse overige vooruit ontvangen bedragen	6.179
	327.273

FISCALE POSITIE

De fiscale positie van de Vennootschapsbelating is:

Jaar	Status	Verschuldigd per 31-12 (T-1)	Belasting boekjaar	Betaald of ontvangen	Jaar betaald of ontvangen	Verschuldigd per 31-12 (T)
➢ 2017	Definitief	-	-	-		-
➢ 2018	Definitief	-	-	-		-
➢ 2019	Definitief	-	-	-		-
➢ 2020	Definitief	-	-	-		-
➢ 2021	Definitief	-	-	-		-
➢ 2022	Concept	-	-	-		-

De aangifte 2023 is nog niet berekend, maar de verwachting is dat ook hieruit geen verplichting of vordering zal ontstaan.

De verrekenbare verliezen bedragen € 634.601 op basis van de concept aanslag 2022.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 11-12-2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1,0% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 733.636. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.
De geconstateerde afwijkingen betreffen:

1. WMO ad. € 250.000,- aan fouten;
2. Begrotingsrechtmatigheid per programma ad
    a. € 240.000,- (algemene dekkingsmiddelen) en
    b. € 850.000,- (ontvlechting) aan fouten.
3. Begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten ad € 152.292,- aan fouten.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Schatkistbankieren

De wet verplicht schatkistbankieren is op 15 december 2013 van kracht geworden. Onder verwijzing naar de toelichting die hierover ook is opgenomen in de paragraaf Financiering geeft de hiernavolgende tabel een toelichting op de calculatie van het drempelbedrag schatkistbankieren dat voor Dantumadiel in acht moet worden genomen terwijl tevens de ontwikkeling per kwartaal van de benutting van het drempelbedrag wordt aangegeven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)		**Verslagjaar**			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.239**			
		K1	**K2**	**K3**	**K4**
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	343	328	325	318
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	896	911	913	921
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	61.937			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	61.937			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b) x 0,02 + (4c)*	Drempelbedrag	1.239			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		K1	**K2**	**K3**	**K4**
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	30.882	29.814	29.944	29.249
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten's Rijksschatkist aangehouden middelen	343	328	325	318

**0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.*

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De volgende categorieën kunnen worden onderscheiden:

1. Afspraken die zijn gemaakt in het kader van langlopende investeringsprojecten, zoals gebiedsontwikkeling Centrale As, Kansen in Kernen, Rioleringswerken en afspraken in het kader van ANNO (Agenda Netwerk Noord Oost). De jaarlijkse lasten van deze projecten zijn opgenomen in de meerjarenraming;

2. Meerjarige contracten met derden die vooral liggen op het gebied van de bedrijfsvoering (automatisering, kopieerapparatuur, schoonmaak etc.), onderhoud (voor zover hiervoor nog geen bestemmingsreserves zijn gevormd) en de afvalverwerking (Omrin). De kosten zijn opgenomen in de meerjarenraming.

3. Verplichtingen ten opzichte van onze gemeenschappelijke regelingen zoals de GR NEF en Veiligheidsregio. De hieraan gerelateerde lasten zijn gedekt in de meerjarenraming.

4. Garantieverplichtingen aan onder andere woningbouwcorporaties waarvoor geen dekking is opgenomen in de begroting en waarvan het risico wordt opgevangen via het weerstandsvermogen.

Een uitputtende kwantificering van deze posten is niet voorhanden.

Arbitrage Ontvlechting, onderdeel overbezetting
Deloitte heeft in haar rapportage Opheffingsplan Centrumregeling samenwerking Dantumadiel en Noardeast-Fryslân geadviseerd om bij overbezetting als gevolg van de opheffing van de Centrumregeling nadere (financiële) afspraken te maken. Voor de ontvlechting is een Stuurgroep en een programmateam geïnstalleerd. In de stuurgroep ontvlechting kon niet tot overeenstemming worden gekomen over een eenduidige definitie en de uitwerking daarvan. Daarom hebben de colleges in goed overleg besloten om via arbitrage, op basis van artikel 20 van de “Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel” een knoop door te hakken.

Omdat de uitkomst van de arbitrage nog onzeker is, is in de jaarrekening een voorziening opgenomen op basis van het standpunt van de gemeente Dantumadiel. De hoogte van de voorziening bedraagt € 850.000. De uitkomst van de arbitrage bepaald de definitieve omvang van de verplichting die de gemeente Dantumadiel heeft. De gemeente loopt het risico dat de verplichting dan hoger uitvalt dan de getroffen voorziening.

Ontvlechting en tractiemiddelen
Op basis van het Opheffingsplan Centrumregeling samenwerking Noardeast-Fryslân en Dantumadiel zal de gemeente Dantumadiel per 1 januari 2024 een bepaald aantal tractiemiddelen tegen de boekwaarde overnemen. De boekwaarde van deze middelen bedraagt € 254.000 (ex btw).

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die in de jaarstukken 2023 opgenomen moeten worden.

Overzicht van baten en lasten 2023

	Primitieve begroting 2023			Begroting 2023 na wijziging			Realisatie 2023		
Omschrijving	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1: Ynwenner en Bestjoer	271.221	-3.999.507	-3.728.286	250.749	-5.855.801	-5.605.052	230.363	-5.939.481	-5.709.118
2: Mienskip	161.433	-3.187.740	-3.026.307	343.922	-4.152.991	-3.809.069	446.293	-3.789.574	-3.343.282
3: Soarch en Wolwêzen	12.207.575	-35.649.661	-23.442.086	13.107.398	-36.124.357	-23.016.959	15.912.493	-38.378.024	-22.465.531
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	34.654	-458.442	-423.788	45.539	-545.715	-500.176	46.801	-602.900	-556.099
5: Wenjen en Omjouwing	2.652.274	-3.596.576	-944.302	3.608.622	-5.112.351	-1.503.729	5.718.478	-6.339.064	-620.586
6: Iepenbiere Romte	1.878.046	-6.937.843	-5.059.797	2.236.211	-8.295.434	-6.059.223	2.350.098	-7.533.750	-5.183.653
Subtotaal programma's	**17.205.203**	**-53.829.769**	**-36.624.566**	**19.592.441**	**-60.086.649**	**-40.494.208**	**24.704.525**	**-62.582.794**	**-37.878.268**
Algemene Dekkingsmiddelen	46.015.106	-343.516	45.671.590	46.905.491	-741.801	46.163.690	47.994.948	-1.190.460	46.804.488
Overhead	18.813	-7.201.112	-7.182.299	18.813	-8.614.433	-8.595.620	101.730	-8.773.268	-8.671.539
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**46.033.919**	**-7.544.628**	**38.489.291**	**46.924.304**	**-9.356.234**	**37.568.070**	**48.096.678**	**-9.963.729**	**38.132.949**
Totaal saldo baten en lasten	**63.239.122**	**-61.374.397**	**1.864.725**	**66.516.745**	**-69.442.883**	**-2.926.138**	**72.801.203**	**-72.546.522**	**254.681**
Toevoeging/onttrekking aan reserves	1.632.310	-563.024	1.069.286	6.575.541	-817.126	5.758.415	4.458.650	-817.126	3.641.524
Resultaat	**64.871.432**	**-61.937.421**	**2.934.011**	**73.092.286**	**-70.260.009**	**2.832.277**	**77.259.853**	**-73.363.649**	**3.896.205**

Toelichting staat van baten en lasten
Zie voor een een nadere toelichting op de staat van baten en lasten pagina's 4 en 5 in het jaarverslag en de programmaverantwoording.

WNT-verantwoording 2023 Gemeente Dantumadiel

De WNT is van toepassing op Gemeente Dantumadiel. Het voor Gemeente Dantumadiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1. Bezoldiging topfunctionarissen
1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**R.G. Dijksterhuis**	**P.M. Jonker**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,8889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.552	73.093
Beloningen betaalbaar op termijn	10.526	6.068
Subtotaal	*129.078*	*79.161*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	207.114
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	129.078	79.161
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**R.G. Dijksterhuis**	**P.M. Jonker**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/09 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,8889
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	104.838	22.945
Beloningen betaalbaar op termijn	15.446	3.769
Subtotaal	*120.284*	*26.714*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	192.002
Totale bezoldiging	120.284	26.714

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen aan functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Verantwoording ten aanzien van SiSa

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.574.478	€ 0	€ 0	€ 282.267	€ 0	€ 36.004
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 0	€ 11.130	€ 3.903.879	€ 3.903.879		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			1	28	1	3	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 42.889	€ 48.690			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 380	€ 10.640	€ 3.468	€ 10.404	€ 1.795	€ 5.385
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 12.000	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 64.122	
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
			1 030002 Provincie Friesland	€ 8.440	€ 15.237	€ 32.603	3	3
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
			1 030002 Provincie Friesland	62	Nee			
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			424	€ 138.781	€ 138.781	78	€ 25.247	€ 25.247
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			386	€ 95.729	€ 95.729			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			384	384	5	113	386	0

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 18.814	€ 0	1	17	4	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht gelsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht gelsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarnan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03517676*	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2023-03510967*	*Woonwegenlocatie Dantumadiel*	€ 6.626	€ 6.626	€ 0	0
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Woonwegenlocatie Dantumadiel*	0	Ja	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
			Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 248.335	€ 0	€ 0	€ 0	€ 202.973	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 33.904	€ 0	€ 22.606	€ 0	€ 128.873	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	BSV/22/0034	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*BSV/22/0034*	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2023/266604	€ 14.293	€ 14.293	€ 0	€ 0
		2	030002 Provincie Friesland	PF-2023/266607	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1 030002 Provincie Friesland	PF-2023/266604	Nee			
			2 030002 Provincie Friesland	PF-2023/266607	Nee			
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1 030002 Provincie Friesland	PF-2023/266604	6 Nee			
			2 030002 Provincie Friesland	PF-2023/266607	5 Nee			
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
			1 380 Het volwaardig afwaarderen van een 80 km/uur weg naar een 60 km/uur wegjaantal in Meters	Nee	0			
			2 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)jaantal in Stuks	Nee	0			
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capacitelt decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 45.630	€ 70.369	€ 0	€ 115.999	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 6.093.871	€ 64.812	€ 384.923	-€ 3.754	€ 150.883	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 53.293	€ 27.432	€ 0	€ 887.460	€ 13.736	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 22.070	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 621	€ 0	€ 3.157	€ 22.481	€ 620
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 66
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 195	€ 0	-€ 12.020	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 27	€ 0	€ 399	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	-€ 843	€ 0	-€ 8.464	€ 22.481	€ 686
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te scheiden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	0	0	0		
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 72.060	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 79.131	€ 62.326				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1 1.2. Renovatie	€ 50.033	€ 50.033	€ 0	€ 0	
			2 2.1. Aankoop	€ 2.889	€ 0	€ 2.889	€ 0	
			3 2.3. Beheer en exploitatie	€ 9.404	€ 0	€ 0	€ 9.404	
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
			1 1042568	€ 18.858	€ 0	€ 13.173	€ 0	€ 13.173
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
			1 1042568	Ja				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 14.397	€ 32.890	Ja	Ja		
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 17.223	€ 11.000	€ 3.445	€ 11.000	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 118.574	€ 104.944	€ 16.213	€ 104.944	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 26.497	€ 21.197	€ 5.299	€ 21.197	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 19.873	€ 15.898	€ 3.975	€ 15.898	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 9.274	€ 7.419	€ 1.855	€ 7.419	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 23.185	€ 15.000	€ 4.637	€ 15.000	Ja
			7 Valpreventie	€ 68.230	€ 54.583	€ 13.646	€ 54.583	Ja
			8 Leefomgeving	€ 13.248	€ 10.539	€ 2.650	€ 10.539	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.312	€ 0	€ 662	€ 0	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 48.357	€ 48.357	€ 0	€ 48.357	Ja
			11 Mantelzorg	€ 13.248	€ 13.248	€ 0	€ 13.248	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 13.248	€ 10.599	€ 2.650	€ 10.599	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 7.287	€ 7.287	€ 0	€ 7.287	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.312	€ 3.312	€ 0	€ 3.312	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.791	€ 9.100	€ 2.358	€ 9.100	Ja

			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*	
			1 Lokaal Sportakkoord	Ja	
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja	
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja	
			4 Kansrijke Start	Ja	
			5 Mentale Gezondheid	Ja	
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Ja	
			7 Valpreventie	Ja	
			8 Leefomgeving	Ja	
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja	
			10 Versterken sociale basis	Ja	
			11 Mantelzorg	Ja	
			12 Eén tegen eenzaamheid	Ja	
			13 Welzijn op recept	Ja	
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja	
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*		
			Nee		
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*	
			060090 Gemeente Smallingerland	€ 108.768	

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Dantumadiel,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 2024

gelet op het bepaalde in artikel 198 Gemeentewet**.**

gelezen het advies van de financiële commissie als bedoeld in artikel 40 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad;

besluit:

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen.
2. Een bedrag ad. € 3.867.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve.
3. Een bedrag van € 29.000 beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak uit de decembercirculaire 2023.
4. Een bedrag ad. € 47.000 te onttrekken aan de reserve tariefdifferentiatie OZB ten gunste van de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Dantumadiel,
gehouden op 9 juli 2024.

Griffier:	voorzitter:
M. Jonker	N.L. Agricola